

జీవ బ్రహ్మర్క రాజి యోగ సారామృతము

Mohanpublication.com
Granthanidhi.blogspot.in

గ్రంథనిధి

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

కాటగూర్పురి, అనంతా మాటల్ ఎదురు, రాజమహేంద్రవరం - 533 101.

ఓమ్

తత్సత్

చంద్రాక్షరము.

జీవ బ్రహ్మైక్య రాజయోగ సారామృతము

ఇది

శ్రీశైలవేది స్వామిగారి సరస్వతీదేవి

శ్రీ సత్యానంద స్వామిగారి ప్రయోగమునకు

శ్రీ పరమహంస సచ్చిదానందస్వామిగారి

రచియుండుట.

రాజమహేంద్రవరము :

యస్ . గున్నేశ్వర రాఘవదర్శనాం

శ్రీచింతామణిగారి ప్రాసారశాలయము

మూర్తిగ్రంథము.

1912.

30 వల 0-12-]

[కాపీలు 1000]

పీఠిక.

ప్రపంచమునందుండు సకలజనులు తమ యుదరపోషణార్థమై విద్యను నభ్యసించుచున్నారేగాని మోక్షముకొరకై ముక్తిబొందుటకు కాదు. అస్థిరమైన యీదేహమును నమ్మి వృధా కాలయాపనముచేసి చెడిపోక యీదేహమెత్తుటకు ముఖ్యకారణము మోక్షము కొరకే యని తెలిసికొనుడు. మోక్షమనఁగా బంధమునుండి విముక్తియగుట వీనిని బట్టి మనము బంధమునందు కట్టుబడియున్నామని యేర్పడుచున్నది. ఆబంధము దేనివల్ల నేర్పడినదనఁగా అజ్ఞానమువల్ల నేర్పడినది. ఈయజ్ఞానమును విచారించగ యెండమావులవలె ఆత్మయందనాదికల్పితముగాఁ గానవచ్చుచున్నది. దీనిని క్రమక్రమముగా యోగసాధనచేత పోగొట్టి చితాకాయరూపమైన తదాకారరూపమునందు నిలుచుటయే ముక్తియనఁబడును. మన పూర్వులు గుంభనముగా నుంచిన వేదాంతరహస్యముల నన్నిటిని వేదాంతులకును; నూతన యోగాభ్యాసుల కుపయుక్తమగునటుల, భగవద్గీతాది యుపనిషత్తులయొక్క దృష్టాంతములతో నీగ్రంథము వ్రాయఁబడినది. కాఁబట్టి యీదేహముండునపుడే యోగాభ్యాసమువల్ల నొక్కొక్కరు కైవల్యపదవిఁ బొందుటకు ప్రయత్నించవలెను. యోగాభ్యా

సముచేయుటకు శక్తి లేనివారు యీ గ్రంథమున వ్రాయఁబడిన రీతిని బ్రహ్మయుద్భవించిన స్థానమును ఆకాశరూపము (బట్ట బయలు) గాఁ జూచువిధ మొకటి, శాంభవిముద్రచే నభ్యసించుట మరియొకటి, సోహంభావధ్యానమునందుండి అసంప్రజ్ఞాత సమాధియందుండుట యింకొకవిధము. ఈ మూడువిధ యభ్యాసములలో నేదైన నొకదానిని నభ్యసించుచు వచ్చినయెడల సంకల్పమునశించి, చిత్తశాంతిగలిగి మోక్షమునుబొందగలరు.

అజ్ఞానప్రమాదమువల్ల నక్కడక్కడ కొన్ని లోపములు పడియుండవచ్చును. క్షీరోదకన్యాయములో హంసముక్షీరమును గైకొని నీరును వేరుపరచునట్లు పండితులు దీనియందలి సత్తునుగ్రహించి అసత్తుగా నుండువాటిని పరిగ్రహింతురని కోరుచున్నాను.

పండితులు యిందలి లోపములను దెలిపినచో వందన పూర్వకముగ రెండవకూర్పునందు సవరించుకొనెదను.

ఇట్లు

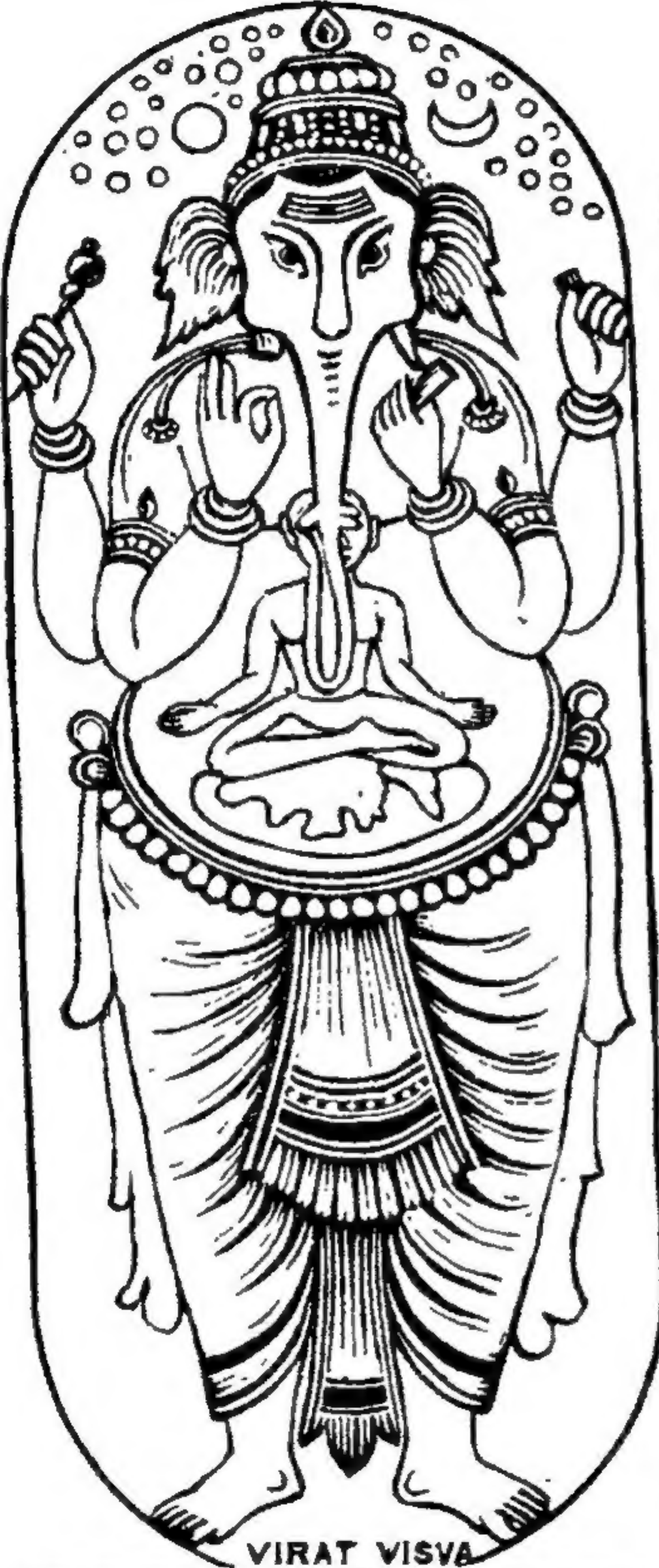
విన్నవించు బుధజనవిధేయుఁడు,
శ్రీ పరమహంస సచ్చిదానందస్వామి.

విషయసూచిక.

1	గురుస్తోత్రము.	1
2	రాజయోగ సారామృతము.	6
3	భక్తిమూడువిధములు.	22
4	తారకయోగలక్షణము.	35
5	ఉత్తరతారకలక్షణము.	52
6	అంతర్లక్ష్య చిత్తాకాశము	55
7	ప్రపంచ విరక్తిమార్గము.	58
8	విశ్వాత్పత్తిఘటము.	63
9	పంచీకరణములు.	64
10	శరీరత్రయము.	66
11	పంచవింశతితత్వప్రకరణము.	76
12	చక్రములయందు హంసతిరుగు క్రమము.	85
13	సప్తచక్రములయందు ఆత్మరూపణమునకు శ్ರುతి ప్రమాణము.	88
14	దశవిధనాదములు.	91
15	కాశీక్షేత్రం శరీరం.	93
16	పంచకోశవివరము.	95
17	రాజయోగము ప్రాణానూమము.	111

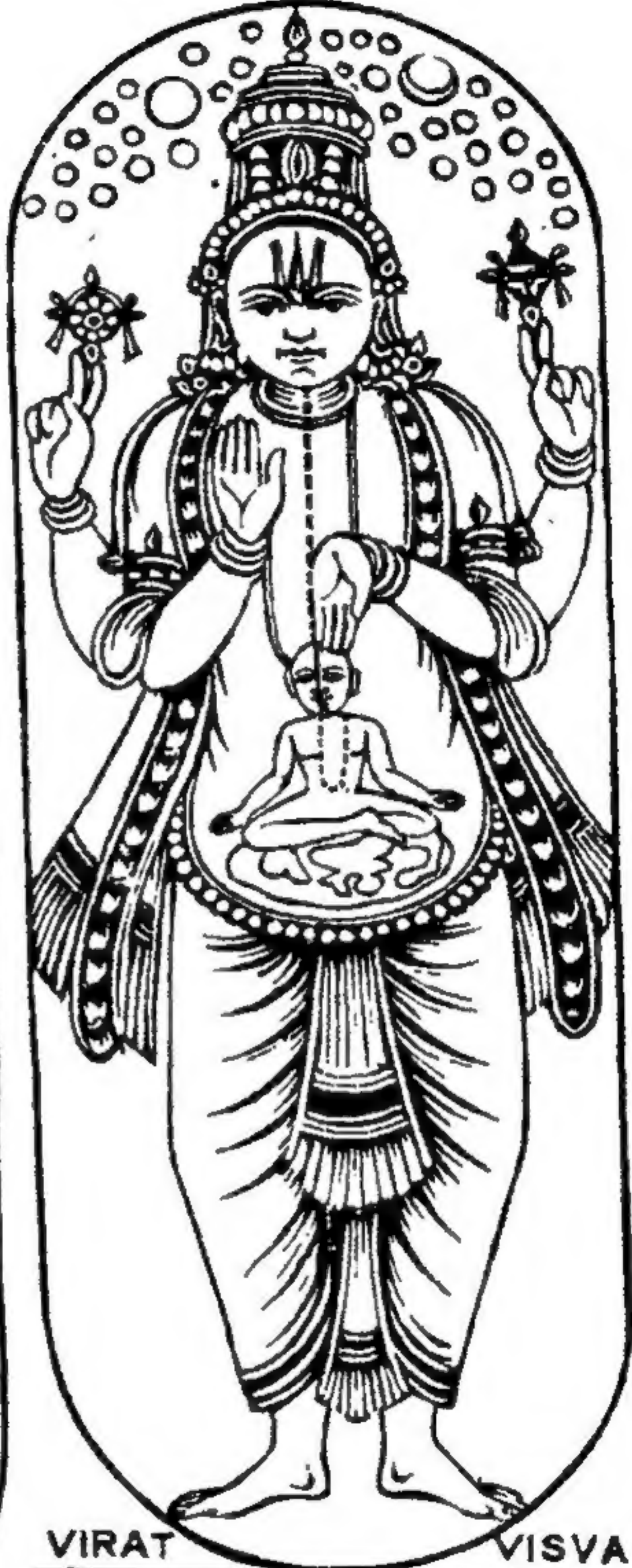
18	ధ్యానము.	117
19	ఉపనిషత్తనుటకు అర్థము.	121
20	జీవాత్మ పరమాత్మలక్షణము.	125
21	హంససూత్రభావము.	180
22	శుద్ధాంతఃకరణభక్తి.	184
23	హంససూత్రముచే మనస్సును కట్టివేయుటయే సంధ్య.	186
24	రాజయోగమునకు అర్థము.	187
25	ఆత్మధ్యానము.	174
26	హంసగాయిత్రీ.	191
27	హంసమునుమార్పువిధము.	102
28	జాగ్రత, స్వప్న, సుషుప్తి, తుర్యావస్థలు.	195
29	సర్వంబ్రహ్మమయం.	198

ப்ரணவம்

VIRAT VISVA

Ganapathy Bhavana
for Manasa Pooja

VIRAT

VISVA

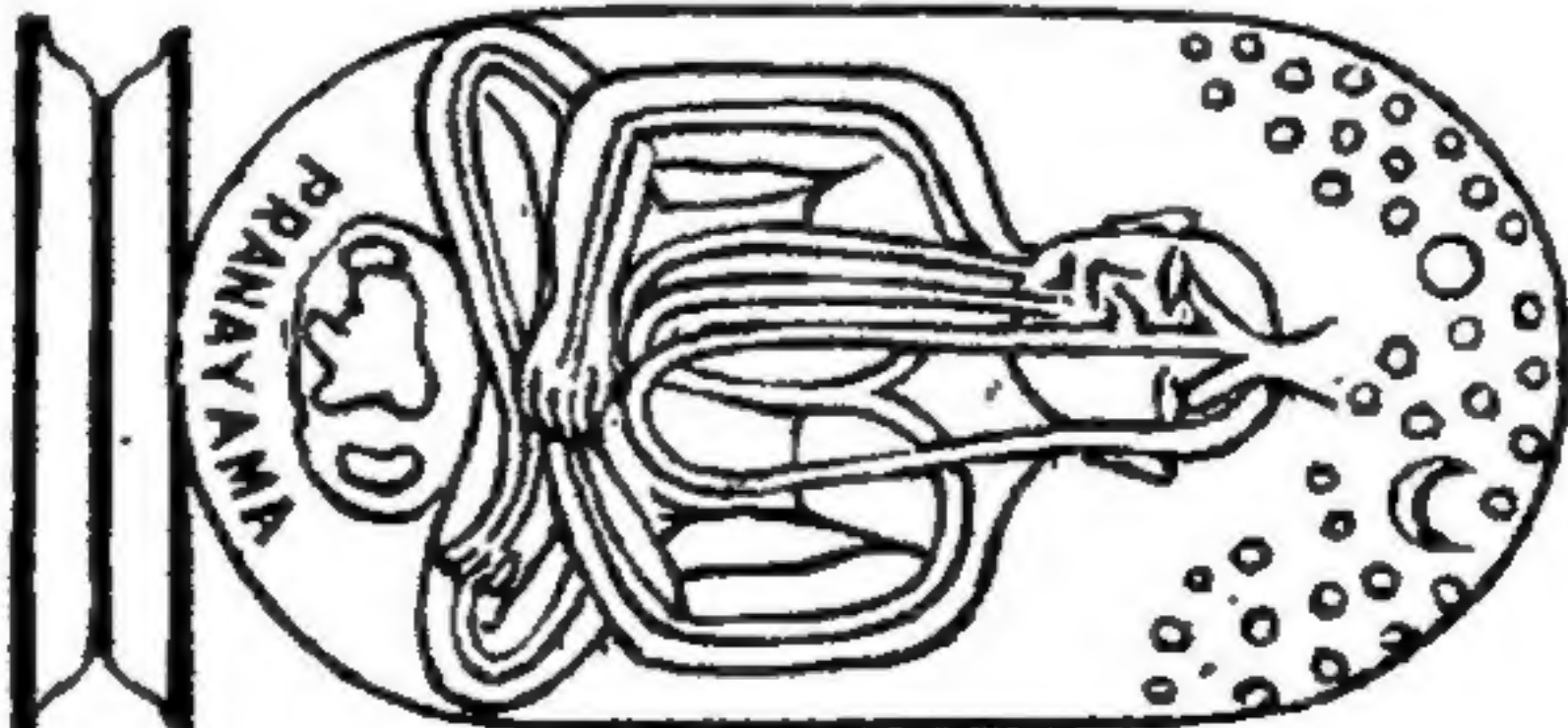
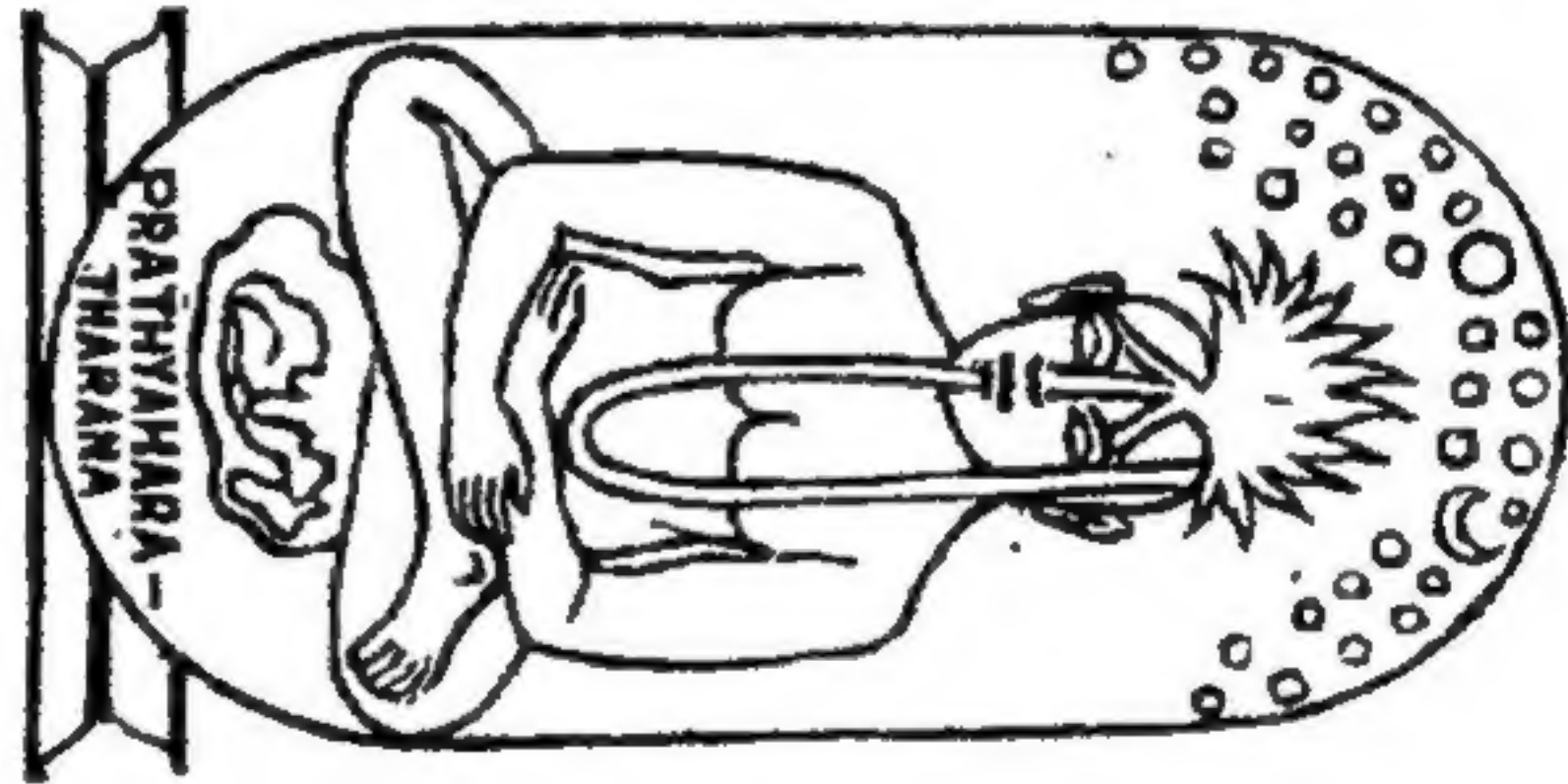
Vishnu Bhavana
for Vishnu
Manasa Pooja

மானஸ தியானே உபாஸன பூஜா, தேவதா விஸ்வ விராட் ரூபபா

ఓం
ప్రణామము

Parvati Sarasvati
Lakshmi Dhevi
Bhavana for
Dhevi Manasa Pooja

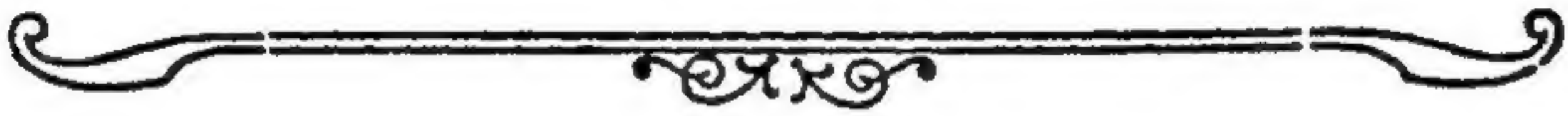
మానసా ధ్యానోపాసన పూజా, దేవతా విశ్వవిరాట్ రూపభావన

ఓమ్

తత్సత్

పరబ్రహ్మణేన మగి.

జీవబ్రహ్మైక్య రాజయోగ సారామృతము.

శ్లో యస్యాం తర్నాది మధ్యం నహికరచరణం నామగోత్రం
నసూత్రం | నోజాతిర్నైవ వర్ణా నణవతిపురుషో నానపుంసం
నచస్త్రీ | నాకారం నో వికారం నహి జనమరణం నాస్తీ
పుణ్యం నపాపం | నోతత్త్వం తత్త్వమేకం సహజసమరసం
సద్గురుం తన్నమామి.

నిత్యానందం పరమసుఖదం కేవలం జ్ఞానమూర్తిం
విశ్వాతీతం గగనసదృశం తత్త్వమస్యాదిలక్ష్యం
ఏకం నిత్యం విమల మచలం సర్వదాసాక్షిభూతం
భావాతీతం త్రిగుణరహితం సద్గురుంతన్నమామి.

నిత్యానందాయదత్తాయ నిర్మలాయ చిదాత్మనే
జ్ఞానోత్తమాయగురువే తస్మై శ్రీగురువే నమః.

అజ్ఞానతిమిరాంధస్య జ్ఞానాంజనశలోకయా
 చక్షుకున్దీలితం యేన తస్మై శ్రీగురువే నమః.
 గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురుర్దేవో మహేశ్వరః
 గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురువేనమః.
 గురుర్భివో, గురుర్దేవో గురుర్బంధు శరీరిణాం
 గురురాత్మా గురుర్జీవో గురోరస్యం నవిద్యతే.
 ససుఖం వేదశాస్త్రేషు ససుఖం మంత్రయంత్రకే
 గురోః ప్రసాదాదన్యత్ర సుఖం నాస్తి మహీతలే.
 గురు ర్విష్ణు స్సత్వసమయో రాజసశ్చతురాననః
 తామసోరుద్రరూపేణ సృజత్యవతిహంతిచ.
 స్వయంబ్రహ్మ, మయోభూత్వా తత్పరం చావలోకయేత్
 పరాత్పరతరంనాన్య త్సర్వగం తన్నిగామయం.
 కామ్యానాం కామధేనుర్వై కల్పితే కల్పపాదపః
 చింతామణిశ్చింతితస్య సర్వమంగళకారకం.
 భవమూలవినాశాయ చాష్టపాశా నివృత్తయే
 గురుగతాంభసిన్నానం తత్వజ్ఞ కురుతేసదా.
 సత్యానందరూపాయ భోదైకసుఖకారిణే
 నమోవేదాంతవేద్యాయ గురువే బుద్ధిసాక్షిణే.
 సచ్చిదానందరూపాయ వ్యాపినే పరమాత్మనే
 నమశ్రీగురునాథాయ ప్రకాశానందమూర్తయే.

నగురో రధికం జ్ఞానం నగురో రధికం తపః
 నగురో రధికం ధ్యానం నాస్తి తత్త్వం గురోః పరం.
 నగురో రధికం నగురో రధికం నగురో రధికం నగురో
 రధికః|శివశాసన తశ్శివశాసన తశ్శివశాసన తశ్శివశాసనతః
 ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం ఇదమేవశివం
 మమశాసనతో మమశాసనతో మమశాసనతో మమశా
 సనతః|విదితం విదితం విదితం విదితం విజనం విజనం విజనం
 విజనం|హరిశాసనతో, హరిశాసనతో, హరిశాసనతో,
 హరిశాసనతః.

ఏవంవిధంగురుధ్యాత్వా జ్ఞానముత్పద్యతేస్వయం
 తథాగురూపదేశేనముక్తోహమితి భావయేత్.

గురుఃపితాతథాబోధే ఆచార్యశ్చ తథైవచ
 ఉపదేశేతథాప్రోక్తం గురురిత్యక్షరద్వయం
 గుకారస్త్యంధకారస్యాత్ రుకారస్తన్నిరోధకః
 అంధకారనిరోధత్వాత్ గురు రిత్యక్షరద్వయం.
 ఉపనియ్యతుయశ్శిష్యం వేదమధ్యావయేద్వది
 పరహస్యం సంకల్పంచ తమాచార్యం ప్రచక్షతే."

లోకమునందలి నరుం డెవ్వఁ డయినను నీవణత్ర
 యములకు జిక్కక తాపత్రయములకు దక్కక కామక్రోధాది
 శత్రువర్గములను నశియింపఁజేసి బాహ్యేంద్రియములను
 నంత రింద్రియములను గ్రహించి స్వాధీనము చేసికొని
 హృదయమును జలింపనీయక సర్వేశ్వరుని నిర్మల
 చిత్తంబున నేకాంతంబున నుపాసించుచు హింసాదిపాపకృత్య
 ములఁ జేయక పుణ్యకార్యములకు బ్రతిఫలము గోరక యేకర్మ
 చేసినను కృష్ణార్పణమ్మని నేయుచుండనేని భ్రాంతిమమకా
 రంబులు లోభమోహంబులు మొదలగు దుర్గుణము లన్నియుఁ
 గ్రమంబుగా నశియించి జననమరణ రహితంబయి యణుప్రమా
 ణంబయి యఖండమయిన జీవన్ముక్తి సిద్ధించును. చిత్తము
 నిశ్చలమై యుండుటకు సాధన మయినయోగము సభ్యసింప
 వలయును. మనస్సు దేనియందును బ్రసరించకుండఁనట్లు సత్సహ
 వాసమును సద్గ్రంథపఠనమును సత్కథాశ్రవణము మొదలగు
 నవి సవశ్యముగా నుండవలయును. అనంతరము మానసంబు
 నిర్మలంబయి నిశ్చలంబయి ప్రకాశించును. అటుపిమ్మట నిశ్చల
 తత్వము కుదురును దానియందే జీవన్ముక్తి యలవడును.
 అవిద్య మొదలయిన క్లేశములును బుణ్యపాపములు ధర్మా
 ధర్మములును మొదలగు మిశ్రకర్మములును నాధ్యంతము
 లును భయభ్రాంతులును లేక యాయుర్భోగములు నాదివ్యా
 ధులు జననమరణములు నున్నగువానిచేతను గాలత్రయము
 చేతను బాధింపఁబడక లొంగక చలింపక నిర్మలమై నిత్యమై
 ప్రకాశించుచు దివ్యజ్యోతి యేదియో యదియే యీశ్వరుం

డనబడును. ఇట్లు నిర్గుణుడై నిరుపాధికుడై సర్వజ్ఞుడై
 సర్వాంతర్యామియై యుండుపరబ్రహ్మస్వరూపమునకే ప్రాణ
 వమని పేరు. ప్రాణ మనగా నోంకారము అకారోకార
 మకారములు (అ. ఉ. మ) కూడికయే యోంకార మగును.
 దీనిని మాటిమాటికి జపించుటయే జపమని చెప్పబడును.
 దానియర్థమును భావించుటయే యీశ్వరుని ధ్యానించుట
 యనబడును. ఓంకారమును జపించుటయును ధ్యానము చేయు
 టయే యీశ్వరు నుపాసించుట యనబడును. వేదార్థములను
 దెలిసికొనుట పురాణాదులను వినుట సాధువులను సజ్జనులను
 ఆర్యులను విద్వాంసులను బూజించి సేవించుట సత్యముపలు
 కుట మొదలగు కర్మలను జేయుచుండవలయును. పదుల
 నొప్పించుట వంచించుట హింసించుట దూషించుట పరస్త్రిలను
 మోహించుట మొదలగు నిషిద్ధకర్మలను విడువవల
 యును. పుణ్యపాపములు మిశ్రముతోఁ గూడినది మూఢ
 కర్మ యనబడును. దానిని జ్ఞానులగువారు విడనాడవల
 యును. ఓంకార మీశ్వరు నెఱింగించునుగాన నోంకారజపము
 వలన జీవాత్ముఁ డయిన పురుషుని విఘ్నములు నశించును.
 అత్మస్వరూపమును నీశ్వరస్వరూపమువంటిదే యగుటవలన
 నీశ్వరోపాసమువలన నాత్మస్వరూపము తెలియబడి యందు
 వలన నాత్మ సాక్షాత్కారము కలుగును. దీనిని బ్రహ్మవిద్య
 యందు ఈవిధంబున నాచరించుట దేహికి దుర్లభముగాని
 సులభముగాదు. కావుననే యేకార్యమయినను సాధింపవచ్చు

నని తోచినపు డిదియేమి బ్రహ్మవిధ్యయా? దీని కింత యాలోచన యేల యని సామాన్యముగా వాడుదురు.

“రాజయోగసారామృత” మనుచోట రాజ్య=దీప్తా అనుధాతువువలన వుట్టిన “రాజన్” శబ్దమునకు స్వయం ప్రకాశమైన చిద్రూపమర్థము. యోగశబ్దమునకు, రెండువస్తువులును కలియుట, అనగా నిక్కడ స్వయంప్రకాశరూపమైన యొక వస్తువే. పిండబ్రహ్మాండములను నుపాధులతో గలసి రెండుగా నున్నది. ఇప్పు డా రెంటిని ఏకముగా బొందించుట రాజయోగమని యర్థము. ఇట్లు పొందించినయెడల పిండాండ మందున్న యీజీవుడు దేహధర్మమైన మరణమును వదలి యమృతుడగుచున్నాడు. ఈయర్థమును అనేక విధములయిన గ్రంథములు చెప్పుచున్నను, అన్నిగ్రంథములయందుండు సారమును పెరుగు తరచి వెన్నతీసినట్లు, తరిచి, వెన్న వలెనే చెప్పబడెను. కనుక “రాజయోగసారామృతమని” యీగ్రంథమునకు నామ మిడువబడెను. గణపతి ప్రధమగణముల కధిపతియగుటచేత గ్రంథనిర్విఘ్నముకొఱకు గ్రంథాదిని “అదౌపూజ్యో గణాధిపః” అను న్యాయముచేత విఘ్నేశ్వరుని ముందుగా ధ్యానము చేయుచున్నాడు. గణపతి యనగా దేవ, మనుష్య, పశు, పక్షి, సమూహముల కధిపతి. అధిపతియనగా సంతర్యామిగానుండి ఆయాగణములను నడిపించుచున్నాడనుట. ఇదిగాక గణములనగా కర్మేంద్రియ, జ్ఞానేం

ద్రియ సమూహము. వాని కధిపతిగానుండి యాయా యింద్రియములను వానివాని కార్యములయందు జాగరూకతతో వర్తింపజేయువాడని విశేషము. బ్రహ్మాండ పిండాండములయందున్న బ్రహ్మస్వరూపమునే గణపతిశబ్దము బోధించుచున్నది. ఇందువల్ల చెప్పబోయెడి గ్రంథము తత్వగ్రంథమని సూచన చేయబడుచున్నది. ఆదియందు చెప్పబడిన గణపతి శబ్దమే విషయమును ప్రయోజనమును సూచించుచున్నది. విషయమనగా బ్రహ్మత్వస్వరూపము. ప్రయోజనమనగా అన్నిసమూహములకు అధిపతియగుటచేత దేవ, మనుష్య, తిర్యగ్జాతి జంతువులును, జ్ఞానేంద్రియ కర్మేంద్రియాదులును బ్రహ్మత్మకంటె వ్యతిరిక్త మంతయు జనన మరణ ప్రవాహరూపమైన యనర్థమంతయు పోగొట్టు సమర్థత కలదియగుట వలన ప్రయోజన మనబడుచున్నది.

“ ఏకోవసి సర్వభూతాంతరాత్మా ” ఒక్కటియై సర్వము వశ్యమును చేసికొని భిన్నము లయిన అన్నివస్తువులయందు చైతన్యస్వరూపమై యున్నది. “శ్రీగణనాథుని” అనుటచే గ్రంథాదియందు “శ్రీ” శబ్దముండుటచేత లిపికి, గణములకు యతిప్రాసలకు నింద్యములేదు.

“ దేవతావాచకాశ్శబ్దాయే చ భద్రాదివాచకాః, తేన ర్వేనైవ నింద్యాన్సు ర్లిపితో గణతోపిచ ” అని యుండుటచేత గ్రంథము విఘ్నము లేకుండునట్లు సమాప్తి నొందును. ఇదిగాక

‘శ్రీ’ శబ్దప్రయోగముచేతను గూడ యోగ్యులయినవారికి ఋగ్యజస్సామవేదములలోనున్న యేరాజయోగముకలదో అదే సంపత్తు ఇందుకు “ఋచస్సామానియ జాగుంషి సాహిశ్రీ రమృతాసతాం” ఋగ్యజస్సామవేదములయందు చెప్పబడిన ఏమహావాక్యార్థమైతేకలదో అదే సంపత్తు. ఇందువలన జీవబ్రహ్మైక్యమని యర్థమగుటచే ఈగ్రంథమునకు జీవబ్రహ్మైక్యరాజయోగ సారామృతమని నామ మిడువబడినది. ఇందుకు శ్లోతి॥ “సాచిరాభ్యాస యోగేన వినా నక్షీయతే క్వచిత్” “శ్రీయమేవాప్నోత్యథోప్రజ్ఞాతవవ” ఈ యోగముచేత నిరతినయ సంపత్తునుపొంది ప్రజ్ఞాస్వరూపుడై యుండును. “ఆశ్రితపరిపాలు” ఆశ్రయించినవారలను రక్షించువాఁడు భగవంతుఁడు. భగవంతుని నాశ్రయించుటయందు పలువురు పురుషులు —

గీత. అర్థో జిజ్ఞాసు వర్థార్థీ జ్ఞానీచ భరతర్షభ. అ 7-16 శ్లో

తేషాం జ్ఞానీ నిత్యయుక్త ఏకభక్తి ర్విశిష్యతే. అ 7-17 శ్లో.

జ్ఞానీ త్వత్సైవ మేమతమ్. అ 7-18 శ్లో.

అనఁగా రోగార్తుఁడును, జిజ్ఞాసగలవాఁడును, ద్రవ్యాపేక్ష కలవాఁడును, జ్ఞానముకలవాఁడును, ఈనలువురును భగవదాశ్రితులు. పైనజెప్పిన వారలలో ముఖ్యుఁడు జ్ఞాని, “జ్ఞాని” నా స్వరూపుడే యని భగవంతుఁడు చెప్పెను. ఈనలువురు భగవంతుని నాశ్రయించినవారు వీరిని ఆయనపరిపాలించును.

పరిపాలన యనఁగా, ఇహమందు, దారపుతాది గృహ రామక్షేతాదుల నిచ్చి రక్షించువాఁడు, పరమందున అనంత భోగములనిచ్చి నిత్యపనవిని కలుగజేయువాఁడని గూడ చెప్పఁ బడును. పరిపాలన అనఁగా పరి అనే యుపసర్గతోగూడుకొన్నఁ పాలన ధాతువుకు పరిపూర్ణమును గలుగజేయు అనఁగా సచ్చి దానందస్వరూపునిగాఁ జేయునని తాత్పర్యము ఉపసర్గతోఁ గూడుకొన్న ధాతువు లనేకార్థములు కలవి.

“యనే వైషవృణుతేతే నలభ్యస్తస్యైష ఆత్మా వివృణుతే తనూస్వామ్” ఎవరైతే ఈయాత్మను ఇతరవృత్తులు మాని మోక్షమును పొందవలెననే ఇచ్చగలవారో వారికి నీయాత్మ తన స్వరూపమైన సచ్చిదానంద స్వరూపమును కలుగజేయును సచ్చిదానందమనఁగా నాద, బిందు, కళలు, నాదము=సత్తు, బిందు=చిత్తు, కళ=ఆనందము మొదలగునవి పుట్టుటకు బీజములు.

నాదమనఁగా—మూలాధారాది షడ్చక్రములయందు నడుచుచున్న హంసధ్వనిలో అంతర్లోపిగానున్న ప్రణవము.

బిందువనఁగా—ఆప్రణవమునందు కొననుండు సున్న యొక్క స్వరూపము.

కళయనఁగా—“ సోహ ” మని నడుచు హంస స్వరూపము.

“శ్లో. ధ్వనే రంతర్గతం జ్యోతిర్జ్యోతిరం తర్గతం మనః

తన్మనోవిలయంయాతి తద్విష్ణోః పరమంపదం.”

ప్రాణమనోబుద్ధులనే నాదబిందు కళలని, పెద్దలు వాడుచున్నారు. ఇందుకు నాదము.

శ్లో. “ప్రాణఏవసదానాదః మనోబిందు స్తథైవచ

కళాతుబుద్ధిరిత్యుక్తం ఏవంధ్యామే త్సదాయతిః”

ఈనాదబిందువులకు ఆధారము త్రికూటస్థానము. త్రికూటమనఁగా మూడు మార్గములు కలసినది దీనినే శృంగాటకమని వాడుదురు. ఇదేకాళి, ఇదియే భూమిధ్వస్థానము. “భువోఽగ్నిధ్యే వారాణసీ తత్రైవ పరంజ్యోతి ర్విరాజతే” మూడు మార్గములనఁగా ఇడా, పింగళ, సుషుమ్నలు, లేక సచ్చిదానందము. ఈసచ్చిదానందమే నీవని ఛాందోగ్యోపనిషత్తునందు అరుణుఁడు స్వేతకేతునకు తొమ్మిది పర్యాయములు ఉపదేశించెను. ఈమహావాఖ్యమునందు ఉపాధులతోఁ గూడుకొని అర్థము చెప్పనపుడు వాచ్యమనియు, ఉపాదులను వదలి అర్థము చెప్పనపుడు లక్ష్యమనియు రెండర్థములు కలవు. “కార్యోపాధిరయంజీవః కారణోపాధి రీశ్వరః కార్యకారణతాంహిత్యా పూర్ణబోధోవిశిష్యతే”

ఆలక్ష్యమునకు నిరాలంబమనియు, సర్వసాక్షియనియు, రెండువిధములైన అర్థమును అనుభవముచేత తెలియఁదగినది. ఆ సర్వసాక్షియై నీవుండు నమయమున, నీవే పూర్ణ

బోధ స్వరూపము కాగలవు. ఇదియే సచ్చిదానందము. ఈ సచ్చిదానందరూపమయిన శివకళే. యుత్పత్తి, స్థితి, సంహారముల నెరుగక, ఏకరూపముగా నుండుటచే సత్తనియు. ఆ శివకళరూపమైన సత్తునందు పుట్టిన పదార్థములను బ్రకాశింపజేయుచు, వాని సంబంధము లేకయే తాను బ్రకాశించుచున్నది గనుక, చిత్తనియు అవిరెండు ఒక్కటే స్వరూపమని తెలిసికొని, అది తానై ప్రకాశించునపుడు ఆనందము. ఈ మూడు కలసినదే సచ్చిదానందము దీనిని తత్వవేత్తలు వివేకముచేత చక్కఁగాఁ దెలిసికొనుచున్నారు.

ఇందువలన మూలాధారమునందుండు గణపతి ధ్యానముచేతనే యాత్మస్వరూపమును పొందిన సద్రూపులగుదురు. ఈ విశేషణముచేతను జీవ పరమాత్మయోగము సూచింపబడుచున్నది. ఆగమసంవేదుఁ — ఆగమ=శాస్త్రముల చేతను, సంవేదుఁ=తెలియఁ దగినవాఁడు, శాస్త్రమనఁగా శ్రుతి, స్మృతులకు శాస్త్రమని పేరు. ఒకరిచేత చెప్పఁబడక, బ్రహ్మముఖమునుండి నిట్టూర్పు (శ్వాసమువిడుచుట) వల్ల బయలుదేరినవి శ్రుతులు అశ్రుతులయొక్క అర్థమును శ్లోకరూపేణ ఋషులచేత చెప్పఁబడినవి స్మృతులు. వీటిలోనే, ఆగమేతిహాస పురాణాదులు అంతర్భాగములు. ఈ స్మృత్యాదులు పైనిచెప్పఁబడిన శ్రుతులను అనుసరించి చెప్పఁబడినప్పుడు పారమార్థికమును గురించి ప్రమాణములు లేనియెడల కావు.

శ్రుతియనఁగా వేదము, వేదమనఁగా ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములచేతఁ దెలియఁబడని వస్తువును తెలియఁజేయునది. పారమార్థికమందు ప్రత్యక్షము ప్రమాణముకాదు. “యద్దృశ్యం తన్నశ్యం” అనున్న్యాయమును బట్టి కూడ ప్రమాణముకాదు. “నచక్షుషాగృహ్యతేన వాచానాపి మనసా” కంటిచేతను వాక్కుచేతను, మనస్సుచేతను తెలియఁబడునది కాదు. ఇప్పుడు అనుమానముకూడ ప్రమాణముకాదు. ప్రత్యక్షవస్తువువలనే పారమార్థికవస్తువు దూరమైనదికాదు. అందుచేత హేతువును బట్టి ఊహించవలసిన పనిలేదు. “నానుమానం” ఊహించ తగినదికాదు. ఉపమానముకూడ ఇక్కడ ప్రమాణముకాదు. రెండువస్తువులున్నప్పుడు ఉపమానము. ఈతత్వమందు రెండువస్తువులులేవు. “ఏకమేవా ద్వితీయం బ్రహ్మ, నేహనా నాస్తికించన” ఒక్కటి అనియు, రెండవది లేదనియు, నానాప్రకారములు కాదు. ఈ హేతువులచేతను శాస్త్రమే కారణము. సమన్వయమునుబట్టి పారమార్థికతత్వము వేదమందు బోధింప బడుచున్నది. తెలియువాఁడు అనగా యోగము, కర్మ, వీటిచేత తెలియదగినవాఁడుకాఁడు “విద్” ధాతువు జ్ఞానార్థక మగుటవల్ల “యోవేదనిహితం గుహాయాం పరమేవోమృత్” బుద్ధియందు యెవఁడు తెలిసికొనుచున్నాఁడో వాఁడు ముక్తుఁడు. కర్మచేత తెలియఁబడనందుకును, జ్ఞానము చేతనే తెలియఁదగినది అనుటకు

„నకర్మణా నప్రజయాధనే నత్యాగేనై కే అమృతత్వమానశః॥
 న్యాః పద్ధావిద్య తేయనాయ”కర్మలచేతను సంతానముచేతను,
 ధనముచేతను తత్వము తెలియదు త్యాగముచేతనే అమృతస్వ
 రూపమును, మునులుపొందిరి. జ్ఞానముకంటె మోక్షమునకుమరి
 యొక మార్గము లేదు. „ఆధారసదును” ఆధార మేష్ఠానముగాఁ
 గలవాఁడు. ఆధారమనఁగా వీటిలో 21600 హంసలు నడుచు
 చుండెడి సప్తచక్రములలో మొదటిచక్రము ప్రాణధారులైన
 అన్నిజంతువులకు ఈ యుదయము మొదలుకొని రేపటి యుద
 యము వరకు పైని చెప్పఁబడిన సంఖ్యప్రకారము హంసలు
 నడుచుచున్నవి. రెండువస్తువులు కలిసి అవకాశము కలిగి
 నప్పుడు ఒక శబ్దముపుట్టును ఆశబ్దమును లోకములోని జనులు
 విని, అర్థము కలిగిన శబ్దమువలననే పలుకును అటువలనే
 దేవ, మనుష్య, తిర్యగ్జాతి, సమస్త జంతువులయొక్క హృదయ
 మందు ప్రాణము అపానము, ఊర్ధ్వ, అధోగమనములు,
 కలిగినప్పుడు ఒక ధ్వనిరూపముగ శబ్దము పుట్టుచున్నది. దానిని,
 మహానుభావులైన యోగులు “హంసః” అని కనిపెట్టిరి ఆ
 హంస, మూలాధార, స్వాధిష్ఠాన, మణిపూర, అనాహత,
 విశుధు, ఆగ్నేయ, సహస్రార, అనునీ యేడుచక్రములయందు
 పుట్టినధ్వని “హంస” యని కనిపెట్టిరి. “హం” అనగా
 మూలాధారమందు పుట్టిన ధ్వనికిపేరు. అది క్రమముగా
 ఆరు చక్రములయందు నడిచి ఆగ్నేయచక్రమునకు వచ్చి

డచిగర్భమునిండి మరునాడుదయము మరియుమూలాధారము నకుపవేశించును ఇవియన్నియుకలసిదినమొక్కటికి 21600హంస కళాస్వరూపమై నడుచును. పరమాత్మకే చెప్పబడిన 1000 నీష్కళారూపముగ నడుచును. ఇదిఅంతయు కలసిరాత్రిపగలు అను వ్యవహారము కలుగుచున్నవి. యోగులైనవారు ఏడుచక్రములయందునడుచు21600హంసలనుతిన్నఁగానడిపిసుమారుఒక నెలకు సహస్రారమునకు తెచ్చినిలుపుటచేతఆదినముసరికిఒకదిన మగును. ఈవిధమున వారలుహంసలను తిన్నఁగా నడిపి మాన నిష్ఠయందుండి ఆయువును వృద్ధిచేసికొనుచున్నారు. నిష్ఠయందుండునపుడు హంస నడవక నిలచిపోవును, ఈరీతిని హంసను సేకరించుకొని అనేక సంవత్సరములు జీవించియున్నారు. మన యాయుర్భాగము ఈహంస సూత్రమేగాని సూర్యచంద్రులు తిరుగుదినములుకాదు. ఇట్టి పరమరహస్యమును మనము తెలిసికొనలేక, ఆటపాట వ్యవహారములయందును, నృధాకాలక్షేపములు నిద్రించుట, పరుగెత్తుట మొదలగు వాటివలన ఒక్కొక్కరు దినమొక్కటికి 50, 60 వేలు హంసలను వృధా ఖర్చుపెట్టుటచేత శీఘ్రకాలములోనే మరణము నొందుచున్నారు. మనము అనేక దినములు జీవించియుండుటకు ఈ హంస సూత్రమే యాధారము. ఆధారమనఁగా అధోకుండలివలె అది నాలుగు పలుకులు గలదై బ్రహ్మరంధ్రము మొదలు కొని వీణాదండమువలె యుండును. దానియందు నిచ్చెనమెట్ల వలనే యేడు చక్రములు ప్రవర్తించుచున్నవి. పైని చెప్పబడిన “ హంస ” మంత్రములు వ్యత్యాసము చేయునప్పుడు

“సోహా” మని చెప్పబడుచున్నది. సోహామనగా “న” కారమునకు మాయను వశ్యముచేసికొని సర్వజ్ఞత్వాది గుణములు కలిగినవాఁడు ఈశ్వరుఁడని యర్థము “అహం” కారమునకు అవిద్యావశ్యుఁడై దేహము నేననుకొని కించిజ్ఞత్వాది గుణములు కలిగినవాఁడు జీవుఁడు. ఈయర్థము చెప్పినయెడల ఐశ్వర్యమునకు బాధకలుగును. గనుక వాఙ్మయమునకు అర్థము చెప్పినప్పుడు బాధకగిలిన యర్థమునకు వాఙ్మార్గమని పేరు వాఙ్మార్గ బాధకలిగినప్పుడు లక్ష్యార్థమును గ్రహించవలయును. ఇందుకు ప్రమాణము, సూత్రము—“వాఙ్మార్గానుపపత్యా తత్సంబంధి న్యారోపిత శబ్దవాచ్యరోలక్షణా” శబ్దమునకు అర్థము వాచ్యము అని రెండువిధములు వాఙ్మార్గమునకు వీలులేనప్పుడు లక్ష్యార్థమును చెప్పవలెను. లక్షణమూడువిధములు. జహత్తు, అజహత్తు, జహదజహత్తు, జహత్తనగా వాఙ్మార్గమును వదలి అన్యార్థమును చెప్పుట. ఉదాహరణము — “గంగాయాంఘ్రావః” అనగా గంగ యందు గొల్లపల్లె కలదని అర్థము గనుక ప్రవాహమందు గొల్లపల్లె కలదని చెప్పుట వీలుకాదు. దానికి సంబంధమయిన తీరమందు ఉన్నదని చెప్పుట ప్రవాహార్థమును వదలి తీర్థార్థమును చెప్పుటచేత “జహత్తు” అనగా వదిలిన లక్షణ అయ్యెను “అజహత్తు” ననగా వాఙ్మార్గమును వదలక అన్యార్థమును చెప్పుట ఉదాహరణము. “మంచాః క్రోశంతి” అనగా, మంచెలు అరచుచున్నవని అర్థము. ఈయర్థము చెప్పినయెడల మంచెలు చైతన్యములు కావు గనుక ఆక్రోశించుట

బాధ. ఇందునిమిత్తమే మంచలయందురకు జనము ఆశోకించుచున్నదని చెప్పవలెను. ఇట్లు చెప్పినయెడల మంచలను వదలక దానియందున్న జనులను అర్థముగా జెప్పట.

“సోయంచేవదత్తః” అనే స్థలమందు వాడే యీ చేవదత్తుడూ ఆని అర్థము చెప్పినపుడు బాధకలుగుచున్నది. “సోహ” మనునప్పుడు సకారమును “హ” కారమును వదలి “స” కారముమీద నుండే “ఓం” కారమున్ను “హ” కారము దుండే పూర్ణానుస్వారమును తీసికొని, పలికినప్పుడు “ఓం” అనే రూపము సిద్ధించుచున్నది “హంస” అనునప్పుడు కూడ ఇట్లే “హ” కార “స” కారమును వదలి పలికిన శబ్దము లేకపోయినది కనుక నిశ్శబ్దము బ్రహ్మస్వరూపము. అట్టిబ్రహ్మమును వ్రణవరూపముతో ధ్యానము చేసినయెడల నిశ్శబ్దమైన బ్రహ్మముతో నగును.

“నిశ్శబ్దోబ్రహ్మ ఉచ్యతే శబ్దబ్రహ్మణి నిష్ఠాతః పరం బ్రహ్మణి గచ్ఛతి” శబ్దరూపమైన వ్రణవబ్రహ్మనిష్ఠవల్ల పరబ్రహ్మమైన నిశ్శబ్దమును పొందును శ్లో. ఆదిత్య శ్చాంబికా విష్ణు ర్గణనాథో మహేశ్వరః

ధర్మార్థ కామ జ్ఞానానాం మోక్షస్యా పీశ్వరాశ్రమాత్. ధర్మార్థ కామ, జ్ఞాన, మోక్షములకు, సూర్య, అంబిక, విష్ణు గణనాథ, మహేశ్వరులు, అయిదుగురు అధిష్ఠాన దేవతలై యున్నారు. ఈయెదుగురిని అధ్యాత్మయందు అనగా యీశ

రీరమందు, నేత్రములకు, కుండలి, మణిపూరక, మూలాధార
 అనాహితమునకు, అదిష్ఠానదేవతలై యుండిరి. వీరినే ముఖ్య
 ముగా జీవుడైన తన్ను, భూమధ్యమందలి నిలిపి పైచెప్పిన ఆ
 అదిష్ఠానదేవతను ఉపాశన చేయవలయునని శ్రీమద్ చృంకరా
 చార్యులవారు భాష్కమందొక పీఠమందు యాయుదుగురుని
 నిలిపి యేకముగా పూజచేయవలయునని చెప్పియున్నారు. ఆ
 హేతువుచేతనే స్నాన్ధులు పంచదేవతా పూజను చేయు
 చున్నారు. ఈశ్వరుని ఎల్లప్పుడును ధ్యానముచేసి అనఁగా
 సర్వకాలముయందును యెడతెగని ప్రవాహమువలె జపించుట
 ముఖ్యము. జపమనఁగా వాచక, మానసిక కాయక భేదము
 లను బట్టి, ఉత్తమ, మధ్యమ, అధమాధికారులకును, మాన
 సికము, ఉత్తమాధికారులకును చెప్పబడినది. వాచకము
 రెండువిధములు. ఉపాంశుకమని, శాబ్దికమని, ఉపాంశుక
 మనఁగా ఇతరులకు శబ్దములెరియకుండ వెదువులు కలిపి పలుకు
 శబ్దము. శాబ్దికమనగా, ఇతరులకు లెరియునట్లు కంఠబ్బు
 మున్నంతవరకు శబ్దము. జపమనఁగా, వాక్కుచేత పైనిచెప్పబ
 డిన వేదము రెండువిధములుగానున్నవి. విష్ణుసహస్రనామములు
 భగవన్నామములు, స్మరిండుట, ఇందుకు వ్యాసస్మృతి
 ప్రమాణము.

“కృతేతవశ్చ రేణైవ త్రేతాయాంయజ్ఞమేవచ
 ద్వాపరే పూజయాచైవః కలౌసంకీర్త్యకేశవం

చహ రేర్నామైవ నామైవ నామైవ మమజీవనం
 శతానాస్త్యేవ నాస్త్యేవ నాస్త్యేవ గతి రన్యధా.
 శృష్టేతిమంగళం నామయస్యవాచిప్రవర్తతే
 భస్మీభవంతి రాజేంద్రమహాపాతక కోటయః
 వాచకం మానసంపాతం కర్మణాసముపార్జితం
 శ్రీరామస్మరణే నై వన్యపోహతినసంశయః
 మహాదేవేతివక్తారం దృష్ట్వైవయమకింకరాః
 పలాంయంతే మహాభీతాః స్మరంతో యమశాసనం."

అని యుండుటచేత ఈభగవన్నామమును స్మరించుట
 వాదకజపమని పేరు. కాయికమనగా శరీరముచేత చేయ
 బడు కర్మలుఅనగా దేవాలయమునందు ప్రదక్షణములు సూర్య
 నమస్కారములు హస్తములచేత చేయు పూజలు మొన
 లుగునవి. ఈకాయికజపము, గురువునందు కూడ, ముఖ్య
 ముగ చెప్పబడుచున్నది. "యథాదేవేతథాగురౌ" అనియుం
 డుటచేత చతుర్విధ శుశ్రూషలు కూడ కాయికమని చెప్పబ
 డుచున్నది. చతుర్విధశుశ్రూషలనఁగా, అంగశుశ్రూష,
 వాచకశుశ్రూష, ఏకాంతశుశ్రూష, పరిచర్యశుశ్రూష అని
 చెప్పబడును. అంగశుశ్రూష యనఁగా గురువుయొక్క పాద
 ములు, దేహము మొదలగు వానిని సమర్థనచేయుట వాచక
 శుశ్రూషయనఁగా చెప్పినవాక్యమును చేయుట ఏకాంత
 శుశ్రూష యనగా బ్రహ్మము నీవని చెప్పిన వాక్యమును శ్రవ

ణముచేసి దానిని అనుసంధానముచేయుట, పరిచర్య శుశూవ
 యనఁగా బాహ్యమునందు గురుత్వచెప్పిన ఫలమున్ని చేయుట
 అంతరమునందు గురుత్వవల్ల శ్రవణముచేసిన ప్రకారము మన
 నముచేసి శ్రవణమననములచేత తేలిన అర్థమును, ధ్యానము
 చేయుట. మౌనసిక మనఁగా వైనిశెవ్వఁబడిన నామములను
 మంత్రములను ఆలోచించుట. మౌనసికము మూడువిధ
 ములు, స్థూలము, సూక్ష్మము అతిసూక్ష్మము. స్థూలమనఁగా
 మంత్రములయొక్క అక్షరములను యోచించుట. సూక్ష్మ
 మనఁగా మంత్రమందుండే అక్షరములయొక్క స్థానములను
 కనిపెట్టి, ఏయేఅక్షరములు ఏయేస్థానములయందున్నవో,
 ఆయాస్థానములను యోచించుట అతిసూక్ష్మమనఁగా, దేహము
 నకు మధ్యస్థానము కుండలి అని పేరు లేక కందమని పేరు.
 దేహము 96 అంగుళములు 8జానులుకలది దీనిమధ్యప్రదేశము
 మూలాధారమునకు ఆరు అంగుళములపైనను స్వాదిష్ఠానమునకు
 9 అంగుళములకు క్రిందను కుండలియుండును. అది సర్పాకార
 ముగా మూలాధారము మొదలుకొని సహస్రారమువరకు వీగా
 దండమువలెనే 88 మెల్లుకలదై యుండును. దేహమందుండ
 72 వేల నాడులలో 101 నాడులు ప్రధానములైనవి. ఈ 101
 నాడులలో 10 నాడులు మిక్కిలి ప్రధానము. ఈ 10 నాడులలో
 8 నాడులు అంతకంటె ప్రధానము యీ 8 బిల్వో ముఖ్యము
 ఇదా, పింగళా, నుషుమ్న అనిపేరు. ఇదా అనఁగా కుడిముక్కు

మొదలుకొని గుదెఘానము వరకు వ్యాపించిననాడి. పింగళ
 తునఁగా యెవనుముక్కు మొదలుకొని గుదెఘానము
 వరకు వ్యాపించిననాడి. సుషుమ్నయనఁగా మూలా
 ధారము మొదలుకొని బ్రహ్మరంధ్రము వరకు వ్యాపించి
 తాలువులమధ్య అధోముఖముగా మేక గళ స్తనముల వలనే
 సూక్ష్మరంధ్రము కలదై ఇదా పింగళా మధ్యనున్నది. పై
 చెప్పిన కుండలి సుషుమ్నయొక్క అధోముఖరంధ్రమును పడగ
 చేత కప్పి బ్రహ్మరంధ్రము పర్యంతము ఉండి తొక చేత బ్రహ్మరం
 ద్రమును మూయుచున్నది. కాబట్టి సర్వవ్యాపకమై నిరామ
 యమై నిర్వికల్పమైయున్న బ్రహ్మము బ్రహ్మరంధ్రమందు
 తేజోమయ స్వరూపమై పైని చెప్పబడిన సుషుమ్ననాడియం
 దున్న సూక్ష్మరంధ్రముద్వారా అధోముఖమై వాయువు
 స్వరూపమై ప్రాణరూపమై ఆగ్నేయచక్రము మొదలు మూలా
 ధార పర్యంతము వచ్చి ఆప్రాణరూపమైన వాయువు తిరిగి
 పైకి నడుచునప్పుడు సుషుమ్న రంధ్రమును కుండలి కప్పుటచేత
 తడివైపుగాని యెడనుపైపుగాని నడిచి నాళారంధ్రములనుండి
 తిరిగి సుషుమ్నలోకి వెళ్ళక వెలుపలకు 12 అంగుళములు
 వచ్చుచున్నది. తిరిగి నాళికారంధ్రములలోనికి పోవునప్పుడు
 3 అంగుళములు మాత్రమే పోవుచున్నది. 3 అంగుళములు
 వెలుపల వాయువులో గలనీ పోవుటచేత పురుషునకు ఓణక్షణే
 ఆయువు ఓణమవుచున్నది.

ఇట్లు వాచక, కాయక, మానసికములైన మూడువిధములచేతను ఎల్లప్పుడు “అతిథక్తిబెంచి” ధ్యానము చేయవలయును.

ధక్తి మూడువిధములు.

క్రియాధక్తి, యేకాంతధక్తి, రహస్యధక్తి. క్రియాధక్తి రెండువిధములు భావ్యాము, అంతరము. భావ్యామనగా విగ్రహారాదులగుండు పూజాస్తోత్రాదులు చేయుట.

అంతరమునగా—తనయిష్టమైన దైనమును ఒక విగ్రహకృతిగా మనస్సునందుంచి మానసికము చేతను పూజా, స్తవాదులు చేయుట, యేకాంతధక్తియనగా రెండవ స్వరూములేదని ఉన్నది ఒకటేయని ధ్యానముచేయుట అని రెండువిధములు. వైకుంఠ కైలాశాదులయందు శివవిష్ణు స్వరూపములు, అనంతకల్యాణగుణ విశిష్టముగ నున్నవని ధ్యానముచేయుట, ఒకటి. ఆశివవిష్ణుపులనే హృదయ పద్మమందు నిలిపి నేనని ధ్యానముచేయుట రెండు. రహస్యధక్తి అనగా జీవాత్మా పరమాత్ములను ఏకీభవింపజేసి ప్రణవాత్మకమైన బ్రహ్మస్వరూపమును దహ్రమందు ధ్యానముచేయుట, దహ్రమనగా బాగ్గత్స్వప్న, సుషుప్తులను తెలిసికొనిన తెలివి. దానియందు ఆత్మక్యాను సంధానముచేయుట అని రెండువిధములు బ్రహ్మస్వరూపము సర్వవ్యాపకమై సర్వస్వరూపమైయున్నది. అది సత్వరజ స

మోగుణములతో గలసి సృష్టిస్థితిలయములనుచేయు కర్తలైన బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర, స్వరూపములుగ ఉన్నదని తెలిసికొనుట ఒకటి కాగ్ర, త్వష్ట, సుషుప్తుల ననుభవించుటకు స్థానములైన స్థూల, సూక్ష్మకారణ దేహములయందు విషయములను బాగుగ దెలిసికొనుటయును మనఃకల్పితములయిన వాసనా విషయములను, తెలిసికొనుటయును విషయము లేనప్పుడు అజ్ఞానముతో గలసి స్వరూప సుఖమును అనుభవించుటయును తెలిసికొని దేనియందు నంటకయే యవస్త వచ్చినప్పుడు ఆ యవస్తను యేవిషయము దగ్గిరకు వచ్చినప్పుడు ఆవిషయమును తెలిసికొని స్పృటికమందు యేపుష్పకాంతి వచ్చినప్పుడు ఆకాంతిని ప్రతిఫలించినట్లును యేరంగుగల గాజపాత్రమునందుంచిన దీపము ఆరంగువలెనే ప్రకాశించునట్లు అవస్తాత్రయమునకు సాక్షియైన తన తెలివి కాలత్రయమందు నశించని బ్రహ్మస్వరూపమే బ్రహ్మస్వరూపము తనరూపమైన తెలివియేయని అతిసూక్ష్మముగా ధ్యానించుట. రెండవవిధము యీ మూడువిధములైన భక్తులను హెచ్చుచేసిరి.

ధ్యానము, ప్రదక్షిణము, నమస్కారము, నీనామ సంకీర్తనలు ఉత్కృష్టమైన జపముచేయుట. అంతరింద్రియ నిగ్రహము, మోక్షము, నిదర్శనములని అష్టవిధములు.

ధ్యానమునఁగా — ప్రతిబంధములేక ఆత్మ తానని నిశ్చయమును బొందుట యదార్థమైన ధ్యానము. అంతఃకర

ఇది సాక్షియై అంతఃకరణ ప్రతిబింబ క్రియలను పొందక
యందుటయే విస్తారముగా భక్తిచేత ప్రాజుంది సర్వవిశ్రాంత
సాక్షియందు చలించక యందుటే ప్రదక్షణము. బాగుగా
హంసభావమును నొంది సోహంభావమును పొందుటే సమ
స్కారము. ఆత్మజ్ఞానమును కదలిక లేక ఏకనిష్ఠగా ఆనంద
మును పొందుటే నీనామ సంకీర్తనలు చేయుట. ఎక్కడచూచి
జను లోపల వెలుగుల నిండి పూర్ణభావ సుపత్తులను పొందుట
ఉత్కృష్టముయిన జనము చేయుట. విచారించిన, యెదుట
కలుచు లుణ్యపాపములను విడిచినుడున్నవాని వలెనే మరచి
యుండుట. తిన్మయై అంతరించియు నిగ్రహము. లోపల
వెలుగుల కనబడు పదార్థము లన్నిటిని నామరూప
ములు పదలి, అఖండ భావమును పొందియుండుట అని
ర్వాచ్యముయిన మోక్షము. ఈ మోక్షమే నిదర్శనము
ఇంతియే కాని నే నైన ఆదుకా బ్రహ్మమునందు వేరుగా నొక
దానిని మనస్సుక భావించుట మిలేదు మనస్సు కెందు
విధములు.

“మనోహి ద్వివిధం పోక్షం శుద్ధంచా శుద్ధమేవచ
అశుద్ధం కామమంకల్పం శుద్ధం కామవివర్జితం
బంధాయవిమయాన క్తం ముక్తినిర్విమయం స్మృతం.”
అని చెప్పుటచేత మనస్సుకు రెండుమార్గము లేర్పడెను.
ఒకటి అనియ రహస్యమనియు చెప్పుటయు. మరొకటి

అనగా ఇంద్రియముల చ్చారా వెలుపలకు బయలుదేరి ఎదుట నున్న విషయము ఎట్టియాకృతి అయితే తానుకూడ అట్టిస్వరూపములు కలదై సాది, నాసంబంధమయినదని గ్రహించు జ్ఞానము.

రహస్యమునగా శబ్దాదివిషయములను స్త్రీతాది ఇంద్రియముల కంటకుండ మనస్సును బ్రహ్మత్వానుభవజ్ఞానముగా నుంచుటకు యోగవతంబలి సూత్రము కఠోపనిషత్పురుషం దేమి చెప్పుచున్న దనగా

“చిత్తవృత్తి నిరోధోయోగః మనః శత్రైశ్చావస్థానరిమోక్షః” ఇంద్రియేభ్యః పరాహ్మార్థా అర్థేభ్యశ్చ పరంనుసానుననన్తు పరాబుద్ధిః బుద్ధేరాత్మా మహాన్సరః మహతః మరమన్యత్కం అవ్యక్తాత్పురుషః పరః పురుషాన్మ పరంకించిత్సాకాష్ఠా పాపరాగతిః”

ఇంద్రియములను గుఱ్ఱముగాను మనస్సు కల్లెముగాను బుద్ధిసారథిగాను, ఆత్మను రథికునిగాను, చెప్పి, వశ్యములైన ఇంద్రియములు ఉత్తమాశ్వములు వలననే చేరలేగిన స్థానమును పొందించుచున్నవి. అది యేరహస్యమార్గము, దుష్టాశ్వములు వలెనే వన్యముగాని యింద్రియములు సన్మార్గమును తప్పించి విషయమావస్థైశ్చ సంహారమునకు చేర్చును. ఇదియే శ్రుతవన్మార్గము.

“ఆత్మానందధినివిద్ధి శరీరం రథమేవతత్
ఇంద్రియాణి హయానామా ర్శనః ప్రగహవవచ
బుద్ధిం చ సారధివిధ్యాత్ ఇతిప్రాహుర్శనీషిణః ”

అని యీశుతి అంతయు రహస్యమార్గమునే బోధించుచున్నది. ఇదియుచుగాక రహస్యశబ్దమునకు గుహ; అనికూడ అర్థము, ఆ గుహరూపమే పరమాత్మస్వరూపము ఇందుకు ప్రమాణము.

“కరణం కారణం కర్తృ వికర్తృ గహనోగుహః యో వేదనిహితం గుహాయాం పరమేప్రాయమమ్ త్రిణిగుహాయాం దేహభ్యాంతం ప్రాణః ప్రాణాదభ్యంతరం మనః తతఃకర్తా తతో భోక్తా గుహసేయం పరంపరా” అని విష్ణుసహస్రనామముల యందును విద్యారణ్యులు పంచదశియందు గుహశబ్దార్థమును వివరించియున్నారు. అతిశయించునట్లు గంగాయము నాస్వరూపమయిన, ఇడాపింగళయొక్క, మధ్యను, అనగా ఇడాపింగళలను నాడులు కుడియెడమలయందు నలుపు తెలుపు వర్ణములుగలవై యుండును ఋగ్వేదమంత్రము ప్రమాణము.

“సితాసితేసరితేయత్ర నంగతే తత్రాప్లుతాసః దివముత్పతంతీ యేవైతన్వాం విసృజంతి ధీరాస్తై మృతాసో అమృతత్వభజంతి.” అని యుండుటచేత నలుపు తెలుపుగలిగిన నదులు అనగా గంగాయమునలు అవే కుడియెడమ నాడులు. వాని మధ్యయందున్న సరస్వతి యను పేరుగల సుషుమ్నా నాడి.

యందు పై చెప్పబడిన రెండు నాడులు కలియుచున్నవి. అక్కడ స్నానముచేయువారు స్వస్వరూపమును పొందుచున్నారు. అక్కడ దేహము వదిలినవారు మరణధర్మములేని జ్ఞప్తియైన స్వప్రకాశమే యగుచున్నారు.

ఇదా భాగీరథీగంగా పింగళా యమునానదే
తయోర్నర్థగతానాడి సుషుమ్నాఖ్యా సరస్వతీ
ధ్యానహృదేజ్ఞానజలే రాగ ద్వేషమలాపహే
యస్సాత్మిమానసేత్థిరే సయాతిపరమాంగతిం. ”

ఇదియునుగాక అదియే కాశీక్షేత్రము అని చెప్పబడుచున్నది. కాశి యనగా స్వయంప్రకాశముగ ప్రకాశించు జ్ఞప్తి అదియే వారణాసి యని కూడ చెప్పబడును. వారణాసి యనగా పాపము లన్నిటిని నివారణచేసి అనర్థకమయిన మూలవిద్యను నశింపజేయునది. దీనికే పిండబ్రహ్మాడైక్యము చెప్పబడి బ్రహ్మాండము అంతయు దేహమందు ఉన్నట్లు చూచే దృష్టి చేత పై చెప్పబడిన త్రివేణిసంగమము భూమధ్యమని చెప్పబడును. “నారాణసీ భృగోగ్మధ్యే ప్రకాశతే” అనియుండుటచేత కాశీ పంచకోశముల దూరముగలది. దేహము పంచకోశములు గలది గనుక కాశీక్షేత్రము శరీరము త్రివేణిసంగమము శృంగాటకము. అనగా భూమధ్యస్థానము త్రికూటమనిపేరు. అనాదుల నడుమ స్వప్రకాశమైన, కాంతి

“గతిమ” అనే సూత్రముచేత ప్రకాశముని చెప్పబడును. అట్టి నాడికాగ్రమున వీణాదండమునలె మూలాధారము మొదలు భూమధ్యమువరకు వ్యాపించియున్న నాడియొక్క అగ్రమునందు పొంది, వరుసగా ఆరెంటిమీఁద పైన చెప్పబడిన ఇడాపింగళాగూఢము లయిన గంగ యమునమీఁద నొప్పునట్లుగా మేరువుపర్వతముయొక్క శిఖరమునందు, ఇక్కడ మేరువుశబ్దమునకు పైన చెప్పబడిన త్రికూటస్థానము అర్థము. సప్తకుల పర్వతములు బ్రహ్మాండమం దున్నవి. అవి యిక్కడ భూమధ్యము, చక్షుస్సులు, నాశికలు, ముఖము, అష్టదశ పద్మములు అను తాలుమూలములు, ఈ పదింటియందు యేడు పర్వతములు ఉన్నవి.

“మేరుస్థానం భూమధ్యం” అను శ్లోతి ప్రకారం మూలాధార, స్వాతిష్ఠాన, మణిపూరక, అనాహిత, వినుత్తు, అజ్ఞేయ మనుమూరుచక్రములే తిరువతి ఆరుపర్వతములుగలదై ఏడవపర్వతమున శ్రీపేంకటేశ్వర పెరుమాళ్లు నివసించునట్లును శ్రీరంగమునం దారుప్రాకారములే మనయం దారు చక్రములు గాను ఏడవప్రాకారమునందు శ్రీరంగనాదుఁడు నివసించియుండు నట్లునునయం దేడవయాధారమునందుండు సహస్రారమునందు ఆపోజ్యోతియున్నది ఈయర్థమునుబట్టి పై దేవాలయము లేర్పడినవి. ఆమేరువుయొక్క అగ్రమందు ప్రకాశించునట్లుగజ్జానన్వయావమైన కళయగుచు అనగా ఇడాపింగళయందు ఈజ్జానన్వయము

నపుడు రాత్రియు పగలునై జాగ, త్వష్ట, నుషుపులమా
 హృదయ, కంఠ, నేత్ర, స్థానములయందు పొందుచున్నది,
 అట్టి జ్ఞప్తిని, అధోముఖముగా వ్యాపించిన కుండలిని ఊర్ధ్వ
 ముగా చేయునపుడు వైచిత్ర్యము భూమధ్యస్థానమందు
 తుల్యమై జాతృ, జ్ఞాన, జ్ఞేయములను, తెలిసికొనే జ్ఞప్తి కళా
 మాత్రుడై యోగియుండును. అట్టి స్వరూపుడైనట్టియు, మహా
 దవ్యక్తాదులకు, పరమైన ప్రణవస్వరూపమగుచు అనఁగా ప్రణ
 వములు రెండుభాగములు — అవి పరయని, అపరయని చెప్పఁ
 బడును అపరయనఁగా — ఋగ్వేదాదులు, వానియందు చెప్ప
 బడిన కర్మములు వానిని చేయడమునకు చెప్పఁబడిన ఆశ్రమములు,
 జాతులు, ఇవియన్నియు అపరయని చెప్పఁబడును పరమనఁగా—
 నేత్రాది ఇంద్రియములకు తెలియనిదియు, మనస్సుకు అందని
 దియు, అన్నిటిని తెలిసికొనే జ్ఞప్తిస్వరూపమైన అక్షరము
 అనఁగా కూటస్థుడు “ద్వేదివే వేదితవ్యే, పరాచా, పరాచా”
 ఇక్కడ దివ్యయనఁగా ప్రణవమున కర్థము, ప్రణవము విభజింపఁ
 బడినపుడు, జ్ఞానకాండ, కర్మకాండ లైన వేదమగును. అట్టి
 విభాగముచేతను, తెలిసికోబడిన పరాస్వరూపుడైనట్టి యని
 అర్థము. అంతకు వైచిత్ర్యము కలిగి లేదు, ఇతరప్రకాశములు
 లేకుండ తానే ప్రకాశించునట్టి సుబ్రహ్మణ్యుడనే పేరుగల
 గురువుయొక్క సుబ్రహ్మణ్యగురువనఁగా “బ్రహ్మణీస్థితః బ్రహ్మ
 ణ్యః సృష్ట్యబ్రహ్మణ్యః సుబ్రహ్మణ్యః”॥ బ్రహ్మయందున్నవాడు.

బ్రహ్మణ్యుడు తిరిగి అవ్యక్తాదులను పొంది వానికార్యముల
యందు మోహము లేనివాఁడు బ్రహ్మణ్యుడు బ్రహ్మత్వైకాను.
సంధానముచేయువాఁడు బ్రహ్మణ్యుడు.

“ తమేవధీరోవిజాయ ప్రజ్ఞాకుర్వీత బ్రాహ్మణః ” అప్ర
సిద్ధమై నిత్యనిరతిశయమై వెలుగుచున్న తెలివి తానని
యెరుగువాఁడు బ్రహ్మణ్యుడు బ్రహ్మాత్మ స్వరూపము బ్రహ్మ
ప్రణవము. అప్రణవము తెలియనివాఁడు బ్రహ్మణ్యుడు కాఁడని
చెప్పుచున్నది.

“ అష్టాంగంచ చతుష్పాదం త్రిస్థానం పంచదైవతం
ఓంకారం యోనజానాతి బ్రాహ్మణోనభవేత్తుసః ఋచోక్షరే
పరమేప్యోమ యస్మిన్ దేవా అధివిశ్వే నిషీదుర్యస్తన్నవేద
కిమృచాకరిష్యతి య ఇత్తద్విదుస్త ఇమే సమాసతే ” “ఓంకా
రయేవేదంసర్వం”

అనగా ఈశ్వరత్రయము బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరుడు,
జీవత్రయము (ఇడా, పింగళా, సుషుమ్నా) ప్రత్యేగాత్మ, పర
మాత్మయను భేదము మాయచే వచ్చినది అకార, ఉకార,
మకార, తుర్యములు (అ, ఉ, మ, తుర్య) చతుష్పాదములు
జాగ్రత, స్వప్న, సుషుప్తులు, త్రిస్థానములు, బ్రహ్మ, విష్ణు,
మహేశ్వర, రుద్ర, సదాశివులును పంచదేవతలతో గూడి

చదివగత్తు, ఇదియే ఓంకారము ఈఓంకారమే నాలుగు
వేదములుగా యున్నది దీని నెరుగువాడే బ్రాహ్మణుడు.
ఈచగమంతయు నోంకారమే ఓంకారమే నమస్తభాగముల.
నున్నది ఓం, అనెడు ఏకాక్షర ప్రణవమంత్రమును శ్వాస
మును బీల్చునపుడు ఆశ్వాసముతో గూడ ఓం అను ప్రణవ
మంత్రమును జేర్చి ఓంకారముతో బీల్చుకొని కూటస్తబ్రహ్మ
ములో కొంతసేపు ప్రణవమంత్రములతో కుభించి శ్వాస
మును విడుచునపుడు శ్వాసముతో నోంకారమును జేర్చి
ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసలు తిన్నగా విడుచుచుండవలయును. ఇట్లు
అభ్యసించువాడుహరి, హరాదిదేవతలకుసమానుడగుచున్నాఁ
డని బ్రహ్మవిధ్యోపనిషత్తుయందు చెప్పుచున్నది. ఇట్టి బ్రహ్మ
త్వమును ఆచార్యునిచే పొందవలయును. 'ఆచార్యుఁ డనఁగా
'అచినోతి, అర్థాదితి ఆచార్యం'' సమస్తవేదనేదాంత రహ
స్యములను బోధించువాఁడు ఆచార్యుఁడు ఆచార్యునకును,
దేవునికిని భేదములేదు. 'యథాదేవే తథాగురౌ' అని
చెప్పటచేత త్రిమూర్తి స్వరూపుఁడు గురువు.

“గురుర్బ్రహ్మ గురుర్విష్ణు గురుదేవో మహేశ్వరః
గురుసాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురువేనమః” కనుక ఇట్టి
గురువువలన ఆత్మజ్ఞానమును పొందవలయును గురువనఁగా
నిర్గుణవరబ్రహ్మము, చరణములనఁగా ఆబ్రహ్మమునందు కల్పిత
మయిన సత్వరజో గుణములు, అవి యెరుపుతెలుపుగలవియని

అపార్యులవారిచేత చెప్పబడును. శిష్యునియొక్క హృదయ
 పరిపాకమును తెలిసికొని అజ్ఞానమును పోగొట్టుటకు మాన్త
 మన్తక సంయోగముచేత నీవు బ్రహ్మవని మహావాక్యమును
 ఉపదేశించిన దేశికస్వామికి అనాత్మస్వరూపములయిన సంప
 దావత్తుల, దేహాది, ప్రాణములను వారికి సమర్పించి ఆత్మజ్ఞాన
 మును పొందవలయును. శ్లో॥ వందేగురువదద్వం ద్వమనా
 జ్ఞానసగోచరం రక్తశుక్లప్రభామిశ్ర మతర్క్యంత్రైపురం
 మహాః॥ „అక్షరత్వా రేణ్యత్వాద్ధూత సంసారబంధవత్ తత్త్వ
 మస్యాది లక్ష్యత్వాదవధూత ఇ తీర్యకే” „అచలితపరమహం
 సాఖ్యపద్గురులక్” చలించనట్టి పరమహంసయను పేరుగల
 యోగ్యమయిన గురుస్వాములను ఇచ్చట, పరమహంసశబ్దము
 నకు సన్యాసాశ్రమములయిన ఆరింటిలో నాలుగవ యాశ్ర
 మము సన్యాసాశ్రమములు ఆరువిధములు ఏవనఁగా కుటీచక,
 బహూదక, హంస, పరమహంస, అవధూత దిగంబరులని
 చెప్పబడును, కుటీచకు డనఁగా—తన గృహమందు దారా
 పుత్రాదులతో నుండి, ఒక యజ్ఞోపవీతము, అర్ధశిఖా, కాషా
 యవస్త్ర, దండ, కమండలములను ధరించి వైరాగ్యము కలి
 గెనా, లేదా యని సంశయము పోవువరకు నుండువాఁడు,
 బహూదకుఁ డనఁగా, తనయింటియెదుట మఠముగాని, శాల
 గాని కట్టించుకొని దారాపుత్రాదులను జూచుచు పయిని
 చెప్పిన ప్రకారము యజ్ఞోపవీతాదులను ధరించి అష్టగృహముల

యందు మధుకరము తెచ్చుకొని భక్షించువాఁడు. హంస
యన పయినచెప్పిన ప్రకారము యజ్ఞోపవీతాదులను ధరించి
జటాధారి యయి ఒక ఉట్టి తవుగాల భిక్షాపాత్ర పుచ్చుకొని
దేశాటనము చేయువాఁడు. పరమ హంసయనఁగా ఈషణత్ర
యత్యాగము జేసి శిఖా యజ్ఞోపవీతములను వదిలి శ్రుతి
యందు చెప్పిన ప్రకారము తుత్కాలమందు తన్నివృత్తి
చేయుచు నిదిధ్యాసను పొంది లోకోపకారార్థముగా తిరుగు
వాఁడు. ఈచెప్పఁబడిన నలుగురిలో కుటీచక, బహూదక,
హంస, బాహ్యవృత్తిగలవాఁడు, పరమహంస అఖిండాకార
వృత్తిగలవాఁడు పై మువ్వురు సాధకులు. పరమహంస
బ్రహ్మస్వరూపుఁడు. అవధూత యనఁగా అధికారతారతమ్య
ముచేత ఆత్మ తాను ఒక్కపైన సమాధిని పొంది బాహ్య
భ్యంతర వృత్తులను దండకమండలములను పరిత్యజించి కంఠము
మొదలు పాదమువరకు ఏకశాతిగలవాఁడై కాలత్రయానుషా
సమును వదిలి అరణ్యగ్రామములయందు హింసాది జంతు
భయములేక ఒక్కఁడునై కరపాత్రచేత విక్షాహారము చేయు
వాఁడు. దిగంబరుఁ డనఁగా ఏకశాతీని కూడ వదిలి చెట్టు
క్రిందగాని లేక దేవాలయమునందుగాని పాడుఞ్డ్యయందు
గాని ఘోరాటవియందుగాని కొండచలమువలె పడియుండి
బాహ్యభ్యంతరవృత్తులను స్వయంప్రకాశమైన తనయందు
అగ్నియందు బుట్టిన మినుగురులు వలనె, చూచుచు నోటికి

అందినవస్తువును, ఘణాక్షర వ్యాయముగ ననుభవించుచు, నుండువాఁడు. ఈయారుగురిలో పరమహంస—లోకరక్షణముగ, నితరులను గూర్చి బోధించి ముక్తిని బొందజేయు వాఁడు.

బ్రహ్మచారి, గృహస్థు, వానప్రస్థు, సన్యాసి, అని నాలుగాశ్రమములు_వీనిలో ఒకదానిని వదిలి యొకదానిని పొందవలసినది. ఏ బ్రహ్మవేత్తలు అరణ్యమందు తపంబు చేయుచు బిక్షాచర్యను జేయుచున్నారో వారు ఆత్మను బొందుచున్నారు. కర్మచేతను సంతానముచేతను, ధనముచేతను, మోక్షమురాఁజాలదు సంతానములేని గృహస్థు ఈసంసారము దుఃఖమని తెలిసి భార్యతోఁ గూడ నరణ్యమునకు వెళ్ళి అక్కడ అగ్ని హోతాదికము చేయుచు యమాదుల నభ్యసించవలెను. సంతానముగల విద్వాంసుఁడు భార్యను కుమారునకు ఒప్పగించి తాను అరణ్యమునకుఁ బోయి తపంబుచేయవలయును. **స్త్రీ** చిన్నతనమందు తల్లిదండ్రుల యాజ్ఞ మీరగూడదనియు యవ్వనమందు పతియాజ్ఞయందును వార్ధక్యమందు పుత్రుని యాజ్ఞయందు నుండి పతివలసగాని కుమారునివలసగాని వైరాగ్యాది బోధకలదిగా నుండవలయుననెడి ధర్మములు చెప్పఁబడినది.

తారకయోగ లక్షణము.

ఈ తారకయోగము రెండువిధములై యున్నది. ఈ రెండువిధములైన తారకము “నేనె” “ఇంకొకటికాదు” పూర్వతారక ఉత్తరతారకమని చెప్పబడును. వీనిలో ముందుగా పూర్వతారకయోగముప్రేమతో చెప్పచున్నాము. యోగ్యముగా సకలమూర్తి స్వరూపంబై, ప్రకాశించుచున్న విలాసరూపము, గుణము గలిగినట్టి, ఆసూర్య, చంద్రబింబముల మధ్యయందు తళతళయని వెలుగుచున్న నల్లగుడ్డు లోపల ఉనికిగా అక్కడ ప్రకాశించుచున్న ఆతెలివిని భూమధ్యస్థానమునందు బొంధించి కొంచెముగా నాకళను, భూమధ్యస్థానమునందు ప్రకాశింపజేసి, అపైని కొంచెము నేత్రములపైకి నెక్కించి సుషుమ్నా (భూమధ్య)స్థానమునందు నిలిపి చూచినయెడల అక్కడ ఆత్మజ్ఞాన ప్రవాహము ఆసమయమందు విశేషమై అనేకవిధములుగా తోచును. అనేకవిధములుగ తోచిన ఆత్మప్రవాహము, చిత్కళారూపమై యుండును. ఆచిత్కళను మనస్సు చూచుచు మనస్సు చలనము లేక దట్టమైన జ్ఞానము ఆకళయందే నిలిచియుండును. మనస్సు ఆచిత్కళలను చూచుచు నిలిచియున్న సమయమందు, అపుడు మూ ప్రాణవాయువును పట్టుదలతో నక్కడనే నిలిచియుండును. మనస్సు నిలిచినప్పుడు ప్రాణవాయువు సహితము

నిలిచిపోవును. అనుకూలముగా మనఃప్రాణములు రెండు కలసియున్నప్పుడు నిరుపమానమైన బుద్ధికి, అప్పుడు ఏకాగ్రత కలుగును. ఆ ఏకాగ్రత గల్గినబుద్ధి, సగుణభావంబు లన్నియును పొరపాటు లేకుండునటుల చూచుచుండును. ఆచిత్కళలను చూచునట్టి దృష్టియొక్క ప్రవాహమును అభ్యాసము చేయు మార్గముచేత చూడఁగా చూడఁగా సచ్చిద్రూప మనెడి అమృత సముద్రమందు కనఁబడు పదార్థము లన్నియు లీనమైయుండు సమయమందున యీ కనఁబడు పదార్థము లన్నిటిని తెలిసికొన్న ఆత్మయొక్కటె మిగిలియుండును. ప్రకాశించుచున్న ధ్యాతృ, ధ్యాన, ధేయములలో ధ్యాతృ, ధ్యానములను వదిలి, కేవల ధేయరూపమైన యీ చిత్కళను వదిలక ప్రకాశించుచుండును, అదియే అమనస్కమని పేరుగల శ్రేష్ఠమైన యోగము దానికంటె నక్కువైనదిలేదు. అధికమైన గౌరవము కలుగునట్లు త్రికూటస్థానమునకు పూర్వాభాచమందు నాలోచించగా పవిత్రమైన స్థలమునందు పృథివీ మొదలగు నైదు తత్వములు పట్టుగా నైదు రంగులతోఁ బ్రకాశించుచుండును. ఆ పంచభూతములయొక్క రంగులలో, అగ్నిమండలమున్ను అగ్నిమండలములో, సూర్యమండలమున్ను, సూర్యమండలములో చంద్రమండలము నుండును. స్వల్పమైనట్టి యంకుర మొకటి యామండలతయ మధ్యమం దుండును. అది శుభప్రదమై, విశేషమైన కాంతు

లచే బ్రకాశించుచున్నదయి యున్నది. ఆయంకురము సకల
 ప్రపంచమునకు కారణమై యున్నది. ప్రపంచమునకు గారణ
 మైన కాంతులచే బ్రకాశించుచున్నదయి యున్నది. ప్రపంచము
 నకు గారణమైన యాస్థలమందు సమస్తదృశ్యములు ప్రవ
 ర్తించుచుండును. ప్రసిద్ధముగ దృశ్యముమొదలు మహత్తు
 వరకు ప్రకాశింపజేయుచున్న, అవ్యక్తముకంటెఁ బరమైన,
 బ్రహ్మము విచారించగా మిక్కిలి యాపోజ్యోతి యనే గమ
 నముచేతను లేక హంసగమనముచేతను రాత్రింబగళ్ళు పూని
 కతో లోపల వెలుపల ప్రకాశించుచుండును. ఈవిధమున
 నుపనిషదర్థములను సూచనచేయునట్టి వాక్యములను రెండవ
 చిత్తమును వదలి దృఢముగా శ్రవణము చేసినయెడల ప్రకా
 శించునట్లు నల్లని మేఘ మధ్యమందు వెలుగుచున్న
 మెరుపు తీగెవలెను, ప్రకాశించుచున్న నివ్వరి ధాన్యము
 యొక్క గింజవలెను యున్నటువంటియు, విచారించగా పచ్చ
 నయిన కాంతితో సమానముగా బ్రకాశించుచు మిక్కిలి
 యగ్నిజ్వాలయొక్క మధ్యమందు బాగుగ వ్యాపించి నిర్గుణ
 నీర్వికారమైన పరమాత్మ యుండును. ఈ పరమాత్మయే
 బ్రహ్మము, శివుఁడు, విష్ణువు, దేవేంద్రుఁడు, అక్షరుఁడు,
 అవ్యక్తపరమయినట్టి స్వరాట్టు, నామరూపములకు సాధార
 మయిన సత్తాయనియు జీవన్ముక్తులయిన ఋషులు చెప్ప
 ప్రపంచమునకు కారణమై యున్నది. ప్రపంచమునకు గారణ
 మైన కాంతులచే బ్రకాశించుచున్నదయి యున్నది. ప్రపంచము
 నకు గారణమైన యాస్థలమందు సమస్తదృశ్యములు ప్రవ

మును తెలియనివారు మాకు యుక్తిచేత నెక్కువ జ్ఞానము కలదని మిక్కిలి దైవమందు భేదము కలదని చెప్పుదురు.. బాగుగ శ్రవణ, మననాదులు చేసినయెడల నీ పరమాత్మ యందు భేదము కొంచెమైననులేదు. బంగారు యొకటియై అనేకాభరణములయి శృంగారములచేత చిత్రంబులైన నామ రూపంబులు వేరుగా నుండును. ఉన్న బంగారము కొంచె మైన భేదముండదు. ఆ సువర్ణము వలనే ప్రకాశించు సదా నంద రూపమైన పరమాత్మను చూచుటకు ఉనికిపట్టయిన శాంభవిముద్రకలదు.

ఏకమై, రెండవదిలేనిదై ప్రకాశించున్న నాయాత్మను సావదాన చిత్తముచేత, పాద్యమి, అమావాస్య, పౌర్ణమి, యను మూడువిధములైనదృష్టులు కలిగిన శాంభవీముద్రను తెలిసికొనవలయును. అనఁగా నిమిలితదృష్టి, పాద్యమిదృష్టి యనియు కన్నులుమూసికొని చూచిన దృష్టి అమావాస్య యనియు రెప్పపాటులేక చూచినదృష్టి పౌర్ణమాస్యయని చెప్పబడును. ఈమూటిలో మొదటి రెండును వదలి రెప్ప పాటులేకుండు పౌర్ణమాస్యదృష్టిని బొందవలయును తరువాత ఉపాయముచేత లక్ష్యమనెడి వెలుపలదృష్టిచేత చూచుచు రెప్పపాటులు లేకుండునటుల ప్రకాశించునది శాంభవిముద్ర యని చెప్పబడును. ఈశాంభవీముద్రను నభ్యసించి చిత్త మును ఏకాగ్రమునందు నిలిపి రెండుజాములు అభ్యసించగా

నప్పుడు మనఃపవనములు రెండును .“యథా జలేజలం క్షీప్తం
క్షీరంక్షీరే ఘృతం ఘృతే | అవిశేషో భవేత్తద్వత్ జీవాత్మ
పరమాత్మనోః|యథోదకే తోయ మనుప్రవిష్టం తథాత్మరూపో
నిరుపాధి సంస్థితః” జలములో జలము, పాలలో పాలు, నేతిలో
నేయి, కలసి ఏకమై పోవునట్లు జీవోపాధినశించిఆత్మ బ్రహ్మము
నందుకలసి యేకమై నిలిచి యుండును. నామనః పవనములలో
నొకటి చలించినయెడల రెండవదియు నామార్గమందే ప్రకా
శించును. ఆమనః పవనములను రెంటిని చలించనటుల నొక
స్థలమందు జేర్చి, అవ్యక్తాది దృశ్యపర్యంతమయిన బాహ్య
భ్యంతరములను మరచి చలనములేకుండును. అదియే ప్రకా
శించుచున్న శాంభవిముద్రయని చెప్పబడుచున్నది. అనఁగా
రెండు నల్లగుడ్లను భూమధ్యంబునందు తెచ్చి, కండ్లను
బాగుగ తెరిచి ఆభూమధ్యస్థానమునందు దృష్టిని నిలిపి ఆ
పైభాగమునే చూచుచుండుట, పౌర్నమాస్యదృష్టి యనఁ
బడును. ఆసమయమున కనుగుడ్లకు బాధకలిగి మంటబుట్టి
జలము కారుచుండును. ఆబాధలకు ఓర్పుకొని రెండుజామలు
అభ్యసించినయెడల మనఃపాణములు ఐక్యమగును. ఇందుకు
శ్రుతి.

శ్లో. “అంతర్లక్యం బహిర్దృష్టి, ర్ని మేషోన్నేషవర్జితా
ఏషాసాశాంభవీజ్ఞేయా, సర్వతంత్రేషు గోపితా, తద్దర్శనేతిస్రో
దృష్టయః, అమాప్రతిపత్పూర్ణిమసేతి, నిమిలితదర్శనమమా

దృషిః, అర్థోన్నీలితం ప్రతిపత్, సర్వోన్నీలిసంపూర్ణిమాభవ
తి, తాసుపూర్ణిమాభ్యాసః కర్తవ్యః, తల్లక్ష్యంనానాగ్రం,
తదా, తాలుమూలేగాధతమాదృశ్యతే, తదభ్యాసాదఖండ
మండలాకార జ్యోతిర్దృశ్యతే, తదేవనచ్చిదానందం, బ్రహ్మ
భవతి, తామేవభేచరీమాఙ్ముః, తదభ్యాసాన్మనస్థైర్యం, తతో
వాయుస్థైర్యం, తచ్చిహ్నాని, ఆచా తారకవద్దృశ్యతే, తతో
వజ్రకీటకం, తతఃపరిపూర్ణచంద్రమండలం, తతో నవరత్న
ప్రభామండలం, తతో మధ్యాహ్నార్కమండలం, తతోవహ్ని
శిఖామండలం, త్రమాదృశ్యతే, అహన్యహన్యర్థరాత్రౌ మద్వ
యాభ్యాసేన మనఃప్రాణయోరై క్యంభవతి.” ఈయర్థమునే
శంకరాచార్యులవారు, హరిస్తుతియందు చెప్పియున్నారు.
“పాత్రానాయమ్యోమితిచిత్తంహృదిరుద్ధానాన్యత్స్మృత్వాత
త్పునరత్రైవవిలాప్య, క్షీణేచిత్రేభాదృశిరస్నితివిదుర్యం తం
సంసారభ్వాంత్ర వినాశంహరిమిడే.”

ఈకనఁబడు సకలశరీరములతోఁ గూడుకొనిన పశు,
వక్షి మృగాదులయందును నదిష్ఠానముగాఁ బ్రకాశించుచున్న
నీపూర్వయోగము, సూర్య, చంద్ర, బింబములయొక్క మధ్య
యందు అనఁగా, ఇడా, పింగళలమధ్యయందు, ధగ ధగ
ప్రకాశించుచున్న నల్లగుడ్డులోపల యెదు నేత్రముల
యందున్న సూక్ష్మరంధ్రములలో నాకాశరూపముగా నున్నది

యొక్కటే రూపము, దానిని ఫాలభాగమందు బ్రవేశపెట్టి భూమధ్యస్థానమును గూర్చి క్రమముగాఁ బొందించునట్టి నా తెలివిని నడిమి యిల్లయిన సుషుమ్నా నాడియందు నిలిపి, చూచినయెడల నక్కడ మెరుపులవలెను నక్షత్రములవలెను, మినుగురు పురుగువలెను ననేకవిధములైన నాచిత్కళలును జూచుచున్న మనస్సు చలనములేక విస్తారమైన తెలివితో నాకళలను జూచుచుండును మనస్సు యెక్కడనుండునో ప్రాణముకూడ, అక్కడనే యుండును, అమనఃప్రాణములు కలిసి, ఉపమానరహితమైన బుద్ధికి నప్పుడు ఏకాగ్రత కలుగును, అయేకాగ్రమందు నీకు దోచునటుల ననేకరూపములయిన సగుణభావములు కనుపించును, వానిని చూచుచున్న దృష్టి చిత్పరీవాహరూపమైన మార్గమునందు ప్రవేశించును. క్రమముగ నాచిత్కళలను నభ్యసించి చూడఁగాఁ జూడఁగా అప్పుడు మిగిలిన తెలివిధ్యాతృధ్యానములను వదిలి, కేవలధేయరూపమై, అమనస్కమను పేరుతోఁ బ్రకాశించును. దీనికంటె నధికమైనది వేరొకటిలేదు.

మంత్ర, లయ, హత, యోగములలో రాజై ప్రకాశించుటచే రాజయోగమను పేరు కలిగినది. పవిత్రమైనట్టియు రహస్యమైనట్టియు త్రికూటస్థానమునందు, అనఁగా భూమధ్యస్థానమందు దృగ్, దృశ్య, ద్రవ్యలను తెలిసికొనినట్టియు, పవిత్రమైన రంగులు అనఁగా ఎరుపు, నలుపు, తెలుపు, పసుపు

ఆకుపచ్చయును మొదలయినవి కనుపించును. ఆకాంతులలో అగ్నిమండలము, చంద్రమండలము, సూర్యమండలము, ఒక దానిలో నొకటి కనుపించును. ఆమధ్యను నొకయంకురము కనుపించును. ఆయంకురమే సమస్తజగత్తుకు కారణమై యుండును, ఆయంకురమందు బుట్టిన సమస్తదృశ్యశ్రవణములు అవ్యక్తముకంటె బరమైన బ్రహ్మమే అయియుండును. అది సోహంరూపముచేత పగలు రాత్రి అంతర్భావ్యములయందు యిరువదియొక్క నెయ్యారు నూరులు హంసలు నడుచుచుండును. ఈ “ సోహం ” “ హంసః ” అను శబ్దములో రహస్యమైన ప్రణవము ప్రకాశించుచున్నది యదియే యన్నియు పనివత్తులయొక్క అర్థమై ప్రకాశించుచున్న పరమాత్మ దానిని చిత్తచలనములేక బాగుగ శ్రవణము చేయవలయును.

దీనినే తారకమంత్రమని చెప్పబడును. “ తారయతి, సంసారార్ణవాదితి, ” తారకం. సంసారసముద్రము నెల్లతరింపఁజేయునది తారకము. ఇదియే ప్రణవము. ప్రణవము నకును, నీయర్థమే కలుగుచున్నది. “ అవతి సంసారార్ణవాదితి. “ ఓం ” అవ, రక్షణే, యను ధాతువునుండి పుట్టినది. ఈ తారక ప్రణవరూపకమైన యర్థమునందు రామానుజాచార్యులవారు, మధ్వాచార్యులవారు, శంకరాచార్యులవారు, ముగ్గురు మూడువిధములై స యభిప్రాయము పడిరి. ఆ యభిప్రాయము, ఉత్తమ, మధ్యమ, అధమాధికారులకుబోధించునిమి

త్తముకాని విరోధముకాదు. “ఓమిత్యేకాక్షరంబ్రహ్మ” అను శ్రుతికి, ఓంకారము ఒక యక్షరమే యని మధ్వాచార్యుల వారు చెప్పిరి. రామానుజాచార్యులవారు మూడు అక్షరములు కలిసి ‘ఓం’ అయినదని చెప్పిరి, “అకార ఉకార మకార ఇతి తానేకథా సమభవతదేతదోమితి అనఁగా—అ కార, ఉ కార, మకారములు కలిసి ఓం కారమైనదని సిద్ధాంతపరిచిరి. శ్రీశంకరాచార్యులవారు, అనుభవమునకు సమముగా నాలుగు లేక ఐదక్షరములుకలదనిచెప్పిరి. ఇందుకుశ్రుతి..అకార ఉకార, మకారార్థమాత్రాః” “ఓంకార్య పతచస్థానాని, అకార, ఉకార, మకారతుర్య తుర్యాతీతాః” నాలుగనిచెప్పినను, ఐదని చెప్పినను, అర్థముయొక్కటే. తుర్య, తుర్యాతీతములను కలిపి “సోమమాత్నాచతుష్టాత్” అను శ్రుతిచేతను ఒక్కటిగానె చెప్పిరి. ఒకానొక శిష్యుని బుద్ధికి బట్టదని విడదీసి అయిదుగా కనఁబరచిరి. అర్థమాత్ర యనఁగా - “ఓం” అని పలుకు నపుడు కలుగు నాదము. నాదమువరకు ఉపాసనో పాస్యా భావము ఉన్నది. అతీతమందు స్వరూప యునికి తప్ప రెండవది లేదు. యోగమనఁగా — “యుజ్యతయిత, యోగః,” అనఁగా రెండు పదార్థములను నొక్కటిగా పొందించునది. ఈయోగమునకు పతంజలులవారు “చిత్తవృత్తి నిరోధోయోగః” అని వ్రాసిరి. సోపాధిక, నిరుపాధికములచేత యోగము రెండు విధములు—సోపాధిక యోగమంతయు నశించునదియె, నిరు

పాధికమనఁగా, నేను, అను శబ్దమును, అవస్థలు, శరీరములు, ఇంద్రియములు, సాక్షులు, వీనిని తెలిసికొనిన తెలివియని వీని మధ్యనుంచి వేరుచేసి బ్రహ్మశబ్ద శ్రవణముజేసి ఆరెంటికి ఏకత్వమును బొందించుటయే.

“ ముంచాదిషీ కేవ ” అనఁగా చెత్తమధ్యమందున్న దర్శనము చెత్తవిడదీసి గ్రహించునటుల, ఈ మాయాకల్పితమైన బాహ్యభ్యంతరములను విడదీసి యేకముగా దెలిసికొనుట అనఁగా జీవాత్మా, పరమాత్మ ఒక్కటియని యర్థము. “ శతంచై కాచహృదయస్య నాడ్యస్తా సాంఘ్యార్థాన మభీని శృత్తికా, తయోర్ధమాయమృతత్వామిధన్ విష్వజ్ఞన్యా ఉత్క్రమణైభవంతి. ” లక్షణమనఁగా — ఒకవస్తువును తెలిసికొనుటకు దగిన గురుతును దెలియజేయు వాక్యము. ఇది రెండువిధములు — వ్యావర్తకమని, వ్యవహార్యమని, వ్యావర్తకమనఁగా — రెండు వస్తువులయొక్క భేదమును తెలియజేసినదానికంటె నిది వేరు అని చెప్పనది వ్యవహార్యమనఁగా దానియొక్క ప్రత్యక్షరూపమును జెప్పుట. “ వ్యావృత్తి వ్యవహారో వాలక్షణస్య ప్రయోజనం ” ఇక్కడ సచ్చిదానంత్రము బ్రహ్మకు లక్షణమని చెప్పుట స్వరూపలక్షణము. దీనికే వ్యవహార లక్షణమని పేరు. జగత్కర్తృత్వము చెప్పినప్పుడు వ్యావృత్తి లక్షణము — అనఁగా జగద్భ్రష్మలయందు గలుగు గుణములను కనఁబరచి యొకదానికంటె నొకదాని వేరుగ

చెప్పట, అనఁగా, అన్యతజడ దుఃఖత్వము జగత్తునకు లక్షణము. సచ్చిదానందత్వము బ్రహ్మకు లక్షణము. అన్యతమునకు భిన్నమయిన సత్యము. జడమునకు భిన్నమయిన చిత్తు, దుఃఖమునకు వేరయినది, ఆనందము. అందుచేత జగత్తునందున్న, అన్యతజడదుఃఖత్వము బ్రహ్మమునందులేదు. బ్రహ్మమందున్న సచ్చిదానందత్వము జగత్తునందులేదు. కనుక పయినిచెప్పిన వ్యావృత్తి వ్యవహార లక్షణములను వేదాంత శాస్త్రమందు స్వరూపలక్షణమని, తటస్థలక్షణమని చెప్పఁబడును. లోకమునందు ననేక విధములైన యోగములు కలవు. అవి మంత్ర, లయ, హఠ రాజయోగములని వ్యహరింపఁబడుచున్నది. అందు యమ, నియమానన, ప్రాణాయామ, ప్రత్యహార, ధారణ, ధ్యాన, సమాధులు. ఇవి యెంతనేర్పుచేత నెన్నివిధములు దెలిసికొనినను జ్ఞానము లేనియెడల వ్యర్థము. ఇది గారడీవలె నుండును కనుక నన్నియోగములలోను మునుపు చెప్పిన తారకయోగమే శ్రేష్ఠమైనది. “సర్వే యోగా అధఃపాతయంతి తారకమూర్ధంగచ్ఛతి” “సపర్యగా చ్ఛక్రమకాయమవ్రణం” ఈతారకము పూర్వమని, యుత్తరమని రెండువిధములు. ఇందులో నుత్తరతారకము శ్రేష్ఠము. ఐనను చిత్తశుద్ధికొరకై క్రమముగా నుత్తరతారకము పొందవలెను. పూర్వతారకమనఁగా—అనేకవిధములైన నామరూపములతోఁ గూడినదృశ్యపదార్థములను కంటిమధ్యయందు

చూచుట. “సర్వమూర్తిమయం తారకందృశ్యం భవతి”
 దీని యభ్యాసము సూర్య, చంద్రనామలని పేరుగల, ఇడా
 పింగళ, మధ్యమందు, అనఁగా భ్రామధ్యమందు రెండు
 నేత్రములచేత పై దృష్టిచే చూచిన చూపుయొక్కట యయి
 యున్నది. ఆచూపును యేకమని తెలిసికొని నిలుపవలెను.
 ఈదృక్కును నిలుపుట, ముక్కుయొక్క చివరనైన నిలుప
 వచ్చును. అట్లు నిలిపినయెడల ధగధగాయమానముగా
 ప్రనేక చిత్కళలు అక్కడ కనుపించును. “ఇడాతువామని
 శ్వాసా” “నేత్రయోః కృష్ణతార్క మధ్యేదహరం, తద్ధ
 హరేదృశ్యమానే, అగ్నికీటక నక్షత్రవత్, చిత్తశాదృశ్యంతే”
 కరువాత క్రిమముగా నాదృక్కును సౌధసౌపానన్యాయము
 లెనే పైకెక్కించి క్రిమముగా మరికొన్ని చిత్కళను జూడ
 లయును.

శ్లో॥ విజాతీయం, పరిత్యజ్యచిద్రాపందర్శయేత్సవా॥
 అట్లు ప్రత్యాహారము చేసినయెడల మనఃప్రాణములు రెండును
 నొక్కచోటనే నిలుచును.

“ద్వేబీజే చిత్తవృక్షస్య మనఃప్రాణౌ తదైవచ
 వాయస్పందే మనస్పందం మనసోవిషయంతతః
 ఏకన్నిశ్చలతానీత్వా అన్యన్నిశ్చలచూపుయాత్
 ప్రాణాయామే కృతేపిస్యాత్ మనసోనిగ్రహంకృతం
 తస్మాత్సర్వప్రయత్నేన మనోనిశ్చలితావియాత్॥

ప్రాసంగమారుత మనంబులు గూడియున్న అనుచోట
 మొదలు ఎరుక, తా శేషించి యుండువరకు మనఃప్రాణములు
 ఏకమయిన మాపులో చూడఁగాఁ జూడఁగా సచ్చినానంద
 సముద్రములో కనబడు పదార్థములు అణగిపోవును. ఆ
 పదార్థములు చూచు తెలివిమాత్రము మిగిలియుండును.
 “యథానధ్యస్సముద్రే స్తంగచ్ఛంతి, నామరూపేవిహాయ”
 “సయథేమానద్యస్యన్దమానా స్సముద్రాయణా స్సముద్రం
 ప్రాప్త్యా స్తంగచ్ఛంతిభిద్యేతైతాసాంనామరూపేనముద్రిత్యే
 వం ప్రోచ్యతే॥ “అరాధ్యవర ధనాబాక లాయస్మిసన్ప్రతిష్ఠి
 తాః” మొనసి ధ్యాత ధ్యానములు లేక యుండు మొదలు
 పరికించి తననొప్పుపావన స్థలమువరకు ధ్యాత, ధ్యానములు
 లేక కలుగు యునికికి సహజామనస్క రాజయోగమనిపేరు.
 ఇంతకంటె రహస్యమయినట్టి పవిత్రమయిన సుఖమయినట్టి
 యోగము మరియొకటిలేదు గనుక బుద్ధియందు గలుగు
 పాండిత్యముచేత నీయోగమునే యభ్యసించవలయును.
 ఈయోగాను సంధానముచేయుటకు భూమధ్యము, స్థానము.
 ఇందుకు శ్రుతి—“ధ్యాత్పు ధ్యానే విహాయ ధ్యేయైక
 గోచ్ఛరోభవేత్.” ఈయమనస్కరాజయోగము, రెండువిధ
 ములచేతను తెలియఁ బడును. అనఁగా సర్వము బ్రహ్మము,
 బ్రహ్మమే ఆత్మ బ్రహ్మత్వరూపముకంటె వేరు ఒక వస్తువు
 లేదు. అనే జ్ఞానము ఒకటి. ఏదియేదిబుద్ధియొక్క వృత్తికి

దెలియఁబడునో అది నేనుకాదు. దానిని ప్రకాశింపఁజేయు
 జ్యోతిరూపమైన జ్ఞానానంద స్వరూపుఁడును, అని తెలిసికొ
 రెండవది. మొదటిదానికి శ్రుతి, యుక్తులు-ముత్యపుచిప్ప,
 యందు తోచు, వెండి యేలాగుననో పరమార్థమయినట్టియు,
 సర్వాధిష్ఠానమయినట్టియు, తనకంటె అన్యములేదని తెలిసి
 కొనుట యుక్తి—“సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ, ఆత్మైవేదగుం
 సర్వం బ్రహ్మైవేదగుంసర్వం ఇదగుం సర్వంయదయమాత్మా
 పురుష ఏవేదంవిశ్వం, అహమేవేదగుంసర్వం॥ రెండవదానికి
 శ్రుతి, యుక్తులు-అహమని తోచుచు విషయములను పొందక,
 విషయములమధ్యను చీకటింటిలోని దీపమువలెనే ప్రకాశిం
 చుచున్నది. దీనిభావము-శరీరత్రయమునకు, అవస్థాత్రయ
 మునకు, పంచకోశములకు, సాక్షీత్రయమునకు సాధిష్ఠానమై
 ప్రకాశించునను జ్ఞప్తి, సంకల్పవికల్పములను మనస్సుచేయు
 చున్నను యీజ్ఞప్తిచేయుటలేదు. ఈవిధముననే బుద్ధి,
 అహంకారము, చిత్తము, వానిపనులు, అవిచేయుచున్నప్పటికి నేను
 చేయడములేదు. ప్రాణవాయువుచేతను, అంతఃకరణకథిలి,
 ఇంద్రియాదులు ద్వారా బయటకు వచ్చి కంటితోఁ జూచినను
 నేను చూడలేదు. వినినను నేను వినలేదు. ఆఘ్రాణించినను
 నేను ఆఘ్రాణించలేదు. మాట్లాడినను నేను మాట్లాడ
 లేదు. స్పృశించినను నేను స్పృశింపలేదు. ఈ విధ
 ములనే కర్మేంద్రియముల ద్వారా బయలుదేరిన అంతః

శరణము వచనాదానగమన, విసర్గ, ఆనందములను పొంది
నను అంతరమందుండు “నేను” అనుజ్యోతి దేనిని చేయుట
లేదు. పైని చెప్పినప్రకారము బ్రహ్మాత్మకంటె నన్యము
లేకపోవుటచేతను, ఏవిషయమందు గలసినప్పుడు ఆవిషయ
మునే పొంది నశించకపోవుటచేతను, ఈదేహ మధ్యమం
దున్న “నేనను” తెలివి దేనిని చేయుటలేదు.

“బ్రహ్మణోన్యం నకించిన, ఆత్మణోన్యంనకించన, సర్వం
దృశ్యం పరిత్యజ్య, స్వయమేవతిష్ఠతి” ఇందుకు శంకరాచార్యుల
వారిచే చెప్పబడిన హరిస్తుతి ప్రమాణము.

“శ్లో॥ యద్యద్యేద్యం వస్తుసతత్త్వ, విషయాభ్యం
తత్తద్బ్రహ్మైవేతివిదిత్వాతదహంచ ధ్యాయంత్యేవంయంశన
తాద్యామునయోంజంతంసంసారధ్వాంత గాశం హరిమిడే”॥

“యద్యద్యేద్యం తత్తదహం నేతివిజ్ఞానస్వాత్మజ్యోతి
ర్జ్ఞానమయానందమవాప్య, తస్మిన్నస్మిత్కృపిణ ముంవిదురీశం
తం సంసార ధ్వాంతవిచాశం హరిమిడే”॥

“అంసంగో వ్యాయమాత్మా, యద్వైతం పశ్యతి,
పశ్యన్వైతస్మి పశ్యతి, నహిత్ర ఘర్షద్వేష్టేరిపు పరిలోకోయు
ద్యతే, అవినాశిత్యాత్, నతుతద్వితీయమస్తితోవ్యద్విభక్తం
యత్పశ్యేత్”

దానిపై భూమ్యాది తత్వము లైదు మొదలు పరమాత్మను జూచుట వరకు భూమకృష్ణానమందు దృష్టిని నిలిపి చూచినయెడల పంచభూతములయొక్క వర్ణములు, మండలత్రయమును, కనుపించి, చంద్రమండలములో సనుస్తదగ్గర్తును ప్రవర్తింపజేయు నొక యంకురము బీజరూపముగ గనుపించును. దానిని జూచుచు గురుసమీపమున శ్రవణము చేయవలెను. చేయునప్పుడు వైనిచెప్పిన అహంపదార్థము దేహమధ్యమందు, ఆపోజ్యోతిగాను నేత్రమధ్యమందు, నీలమేఘచ్ఛాయవలె యుండును. అదియే, నివ్వరిధాన్యముయొక్క ముల్లువలెను పచ్చని చాయగలదియై, నాభి, హృదయ, నేత్రములయందు ప్రకాశించుచున్నది. ఆప్రకాశముయొక్క మధ్యమునందు అగ్నిశిఖికలదు, ఆయగ్నిశిఖయొక్క చివర పరమాత్మ ప్రకాశించుచున్నాడు. ఆప్రకాశించు పరమాత్మై బ్రహ్మాదిదేవతలగాను, సత్తామాత్రముగాను, తెలిసికొనిన మహాత్ములు భేదవాదములను పొందక, సువర్ణము, లసే కాభరణములై నట్లు తెలిసికొనెదరు.

“యోవేదాదాన్వరః ప్రోక్తోవేదాంతే చప్రతిష్ఠితః, తస్యప్రకృతిలీనశ్చ, యఃపరస్సమహేశ్వర” “పంచభూతకారణం, తత్కూటాభం, తద్వచ్ఛతుఃపీఠః తన్నధ్యేతత్వప్రకాశోభవతి. తత్సమయే, నీల, పీఠ, హరిత, స్వేత, రక్త, ప్రకాశాః ప్రవర్తంతే, తదుపరి సూర్యమండలం, తన్నధ్యేఅగ్నిమండలం,

తస్మధ్యే, చంద్రమండలం, తస్మధ్యే, అఖండబ్రహ్మతేజో
మండలం, తదేవజగద్భిజం”

“ఓమాపోజ్యో తీరసోమృతం బ్రహ్మభూర్భవస్సువరోం”
“మిత్రావరుణౌ, నిడహన్నాం తయోరూపం సోహంభవతి”
“నీలతో, యదమధ్యస్థా, విద్యుల్లేభేవభాన్వరా, నీవారశూక
వర్తస్వీ, వీతాభాన్వత్యణూపమా, తస్యాశ్శిఖాయమధ్యే, పర
మాత్మావ్యవస్థితః, నబ్రహ్మ, సశివ, సహరి, స్సోక్షురఃపరమ
స్వరాట్” “ఇంద్రం, మిత్రం, వరుణమగ్నిమాహురధో
దివ్యస్స, సువర్ణో, గరుత్మాన్ ఏకంసద్విప్రాబహుధావదన్తి
అగ్నింయమంమూత రిశ్వాసమాహుః”

“తదేవాగ్ని, స్తద్వాయు, స్తత్సూర్య స్తదుచన్ద్రమాః
తదేవశుక్రమమృతంతద్బ్రహ్మ తదాపస్సప్రజావతిః” “త్వమే
కోసీబహూనను ప్రవిప్త్తిః” “యదావశ్యేషశ్యతే రుక్న్యవర్ణం”
కర్తారమీశం, పురుషంపరస్తాత్” నాభి, హృదయము, కంఠ,
నేత్రస్థానములయందు నీ అహం ప్రత్యయరూపమైన కళలు
నివ్వరిధాన్యపుముల్లువలెను, ప్రాదేశమాత్రముగాను, గోలాం
గూలముయొక్క లోమములో నూరవభాగముగాను మెరుపు
తీగెగాను, ఉపాసనచేయవలయును. దీనినే బ్రహ్మాండమందు
మనకుఁ గనఁబడు సూర్యమండలమందును, దానిలోనున్న
హిరణ్యగర్భనియందును, దీనియందున్న అవ్యాకృతునియం
దును ప్రకాశించుచున్న బ్రహ్మకళలుగాను నుపాసనచేసినయె

డల పూర్వానందమును బొందును. ఈయుపాసన నేకత్వ సిద్ధిని గలుగఁజేసి జీవన్ముక్తిని బొందించును.

ఉత్తరతారకలక్షణము.

ప్రకాశించుచున్న కంటినడుమనున్న నల్లనిప్రకాశము నందు స్వయంప్రకాశరూపమయినట్టియు, ఉ, కారస్వరూపమైనట్టి బిందువు ప్రకాశించుచున్నది. బిందురూపమైన యా శ్వయం ప్రకాశమునందు, స్ఫోటికముతో సమానమైనట్టియు, జీవ, పరమాత్మైక్యరూపమైనట్టియు సృష్టి, స్థితి, సంహారములను బొందక, స్థిరమైనట్టియు, జాగ్ర, తస్వప్న, సుషుప్తులకు సాక్షియై, తురియరూపమై, ప్రకాశించుచున్న, అపరమశివ కళయై యున్నది. ఆసచ్చిదానందరూపమయిన శివకళే, యుత్పత్తి, స్థితి, సంహారములనెరుగక, యేకరూపముగా నుండుటచే, సత్తనియు, ఆశివకళారూపమైన సత్తునందు బుట్టిన పదార్థములను బ్రకాశింపఁజేయుచు, వాని సంబంధము లేక యే తాను బ్రకాశించుచున్నది గనుక, చిత్తనియు, అవిరేండును ఒక్కటే స్వరూపమని తెలిసికొని, అది తానై, ప్రకాశించునపుడు ఆనందమనియు, తత్వవేత్తలు వివేకముచేత చక్కఁగాఁ దెలిసికొనుచున్నారు.

ఈకంటికే గనఁబడునట్టియు, అంతఃకరణమందుఁ దోచునట్టి సర్వనామరూపములయందు నధిష్ఠానముగాఁ బ్రకాశిం

చుచు సచ్చిదానందమున్నది. ఈకనబడు ఘటపటాదినామ రూపములయందు సద్విష్టానముగా నంటియున్నట్టి, అస్తి, భాతి, ప్రియము, అనఁగా, ఉన్నది. ప్రకాశించుచున్నది, ఆనందముగా నున్నది, అనే యనుభవమును, విచారించగా సచ్చిదానందముకాదా? ఇదే, సచ్చిదానందమని తెలిసికొనుము.

ఈసచ్చిదానందముయొక్క అర్థమును, మరియొకవిధము గలదు. సత్తనఁగా లింగము, చిత్తనఁగా అంగము, ఆనందమనఁగా లింగాంగసంయోగము. సచ్చిదానందార్థకమైన లింగాంగములు రెండును నొక్కటే? అనఁగా — అవ్యక్తాది విషయవర్త్యంతము వరకు కనబడు ప్రపంచమునకు కారణమై, ఈప్రపంచమును గర్భమందు ధరించుచున్నదై ప్రకాశించుచున్నది.

వైజెప్పినట్టి యంగలింగసంయోగమే, నాద, బిందు, కళలని చెప్పఁబడుచున్నది. లింగము, నాదము, అంగము, బిందు, అంగలింగసంయోగము, కళ. ఈమూడును శివకళా రూపమైన సచ్చిదానందమే. కళయనఁగా సశింపక ప్రకాశించునది. ఈసచ్చిదానందరూపమైన అఖండప్రకాశమునకు నీదేహమందు నిక నెక్కడయని అడిగితేవా, మృదువైన యాజ్ఞేయచక్రస్థానమునకు త్రికూటస్థానమని పేరులేక శృంగాటకమనియును పేరు. అట్టి త్రికూటస్థలమందు మృదువుగా రెండునేత్రములమధ్యయందు నొక నల్లని నీడ కనుపించును. ఆనీడలో నొక సన్నరంధ్రముకలదు దానికి ఆపోజ్యోతియని

పేరు. అనగా నుదకముచేత నింసి ప్రకాశించుచున్నది. అట్టి ప్రకాశమభ్యయందు బ్రహ్మమును జ్ఞప్తియైన బిందువు ఆత్మ స్వరూపమై ప్రకాశించుచున్నది.

పైనిచెప్పబడిన చిత్తు, అంగము, బిందువు, అని ప్రకాశించు చున్న జ్ఞప్తిలో నేను బ్రహ్మమని ఒకధ్వని పలుకుచున్నది, ఆధ్వని వ్యావహారికమందు జాగ్రదవస్థ. అదియే పరమార్థమందు హృదయ, కంఠ, నేత్రస్థానములయందు నేకరూపమై కలసి వెలుగుచున్న నాదబిందు కళలు. అదియే, సత్వ, రజస్త మోగుణములయొక్క కలయిక రూపమైన మూలప్రకృతి. ఆమూలప్రకృతి మూలాధారాది ఆజ్ఞేయ చక్రప్రస్థంతము „సోహా” మను నాదముచేత తిరుగుచున్నది. అది బహిర్గత మైనప్పుడు అవస్థాత్రయమును గలుగజేసి సంసారదుఃఖమును పుట్టించును. దీనినే వివేకులు అంతర్ముఖమునందు ప్రణవముగా జూచెదరు.

ఈ చెప్పిన యర్థమును నీవు పట్టుదలచో మననము చేసినయెడల „తత్త్వమసి” యను మహావాక్యార్థము స్పష్టముగా దెలియుచున్నది. అట్టి మహావాక్య లక్ష్యార్థమును నీవు భావించి వినుము.

విచారించగా „త్వం” పదార్థముతురీయుడై నజీవుడు, తత్పదార్థము సృష్టికి పూర్వమందున్న సదాత్మ ఈ రెంటికి „అసి” యదమువికారమునుబొందించుచున్నది. జీవాత్మ, పరమాత్మైక్యము

ను, ఉపనిషదర్థ సారముచేతను దాని పద్ధతిని భావనచేయుము. అదియే, తత్వము, అదియే భావము, అదే నిరాలంబము. అట్టి జీవాత్మ, పరమాత్మైక్య రూపమైన జ్ఞప్తియే, సర్వసాక్షి, అదియేనీవు. విచారించగా నీస్వరూప మెల్లప్పుడును నీచెప్పిన విధముచే అంతర్లక్ష్యమందు భావముచేయుము. బాహ్యభ్యంతరములయొక్క లోపలను, వెలుపలను, నడుమను, పూని కతో రంధ్రమునలె బ్రకాశించుచున్న, ఆయాపోజ్యోతి యందు, తురీయ రూపమైన నీజ్ఞప్తిని, అక్కడ పొందించి; నిద్రావస్థ రీతిగా నున్నయెడల, నిదియే, అంతర్లక్ష్యమని చెప్పవలెను.

అంతర్లక్ష్య చిత్తాకాశము.

బ్రహ్మమునేనను జ్ఞప్తి, భూతాకాశమనియు, చిత్తాకాశమనియు, చిదాకాశమనియు, మూడు విధములుగా ప్రకాశించుచున్నది. “నీవు” అను జ్ఞప్తి, నీకుఁ గనఁబడు దృశ్యమును యావత్తు వదలి యీ చెప్పఁబడిన ఆకాశములుగా భావనచేయుము. ఎట్లనఁగా—భూతాకాశము, చిత్తాకాశమందును, చిత్తాకాశమును, సర్వపరిపూర్ణముగా వెలుఁగుచున్న, చిదాకాశమందునుపొందించి, సర్వపరిపూర్ణమైనఆచిదాకాశ స్థలమందు నీ చిత్తాకాశమును నిలిపినయెడల అంతర్లక్ష్యమని చెప్పవలెను. చిత్తమును పైన చెప్పినరీతిని, క్రమక్రమము

ముగ బ్రహ్మము నేనను తెలివியందు పొందించి చలింపఁ జేయక పూనికతో నీయంతర్లక్ష్యమును, విషయములు నీయొ దుట చలించుచున్నప్పటికిని మరువవద్దు. అట్లు మరచినయెడల నింద్రాదులకైన సంశయములు దుఃఖములు కలుగక మానవు. బ్రహ్మము తాననే యనుభవమునందు ప్రతిబంధకము లేకుండ నిలిచినయెడల నెరుక నీవగుదువు. అట్టి నీవయిన యెరుక నీవని తెలిసినపిమ్మట క్రమముగ దేహేంద్రియాది వాసనలు తిరిగి కలిగినయెడల నీవు నీవయి యుండుటచేత నీకు మాయ అంటదు. మాయ యేదియని యడిగితివా? నీస్వస్వరూపము నీకుఁ దెలియక నీయం దారోపితమైనట్టియు, జాగ్ర, తస్వప్న, సుషుప్తులకు కారణమై పొందుచున్న దేహము, నీవని భ్రమ పడి, నాటినుండి, వ్యవహారమందే జ్ఞప్తిని నిలుపుచు పర మార్థము నెరుగక యుండుటేమాయ, ఇంతకంటె వేరుకాదు.

బుద్ధిచేత విచారించినయెడల మాయకు నేరూపములులేదు. అదిన త్తని, అస త్తని, సదసద్విలక్షణమని చెప్పటకు వీలులేదు. గనుకనే యది యనిర్విచనీయము. సిద్ధాంతమందు నదిలేనిది, విచారించినయెడల నున్నది. అదియే యవిద్య, నిర్మలమైన యాకాశమందు నల్లని ఛాయ కనబడు విధముననే అవ్యక్త మహదహంకారములు లేనటువంటియు, నిర్మలమైనట్టియు, నిర్గుణమైనట్టియు, స్వయంప్రకాశమైన నీయందు కర్ణవలన గలిగిన మాయ, యెక్కడెక్కడజూచిన మాయమైపోయి-

సచ్చిదానందమే కనుపించును మాయను, నున్నదానిగాఁ జూచినయెడల నున్నది. ఎక్కడలేదని జూచినయెడల లేనే లేదు. ఆకాశమందుఁ గనఁబడు నలుపు, విచారించిన యేవిధముగ నబద్ధమో, ఆవిధముననే, ఎరుకతో, నీజ్ఞప్తిని కలిపి, జ్ఞప్తికంటె నితరమైన అవ్యక్తాదులు జడమని తెలిసికొనినపక్షమందు మాయ అబద్ధమై పోవును. ఇంతవరకు నిన్ను మరుపు చేసిన మాయబుద్ధిచే నీవు విచారించినయెడల మాయ మాయమై పోవును. మాయనుబోగొట్టునట్టి మాయ, అధికమైన మాయ. అదినేచు బ్రహ్మమునను, అఖండజ్ఞప్తితోఁ గూడి నిర్గుణమాయ.

ఇట్టి పరమార్థము, ఈభూమియందు, కుటిలచిత్తము గలవారులకును, యోగ్యమైన గురువులను దూషించువారలకును, మిక్కిలి విషయేంద్రియములయందు నాసక్తిగలవారలకును, సత్యము తెలియక, సంశయ మనస్సుగలవారలకును, నేను యాదేహేంద్రియములను వదిలి యెట్టి యునికిలోనుందునని భయముగలవారలకును, మిత్రభేదము చేయువారలకును, లేక, జీవాత్మ, పరమాత్మలులేరని వాదించువారలకును, నీతిలేని వారలకును, దయలేనివారలకును, సర్వదా అహంకారమే ప్రధానముగాఁ గల మనస్సుగలవారలకును, కామకర్మలయందు నాసక్తిగలిగి విషయలోలురై తిరుగువారులకును, నీ మహావాక్యోపదేశము చేయఁగూడదు. చేసినయెడల పూర్వ

ముకంటె సంశయ విపర్యయాదులు కలిగి చెడిపోదురు. ఇంతియెగాక దృఢమైన జ్ఞానములేనివారలగుదురు. బ్రహ్మ వేత్తసంసారియైనను, సన్న్యాసియైనను, బ్రహ్మము తానుగా నెరుగుటయందు, విచారింపగా భేదములేదు. ఈయిద్దరికి మార్గమొక్కటే? నీవు బుద్ధియందు నీమహిమను దెలిసికొని, నీబుద్ధికి తగినమార్గమునందు బ్రవేశించి, నిన్ను తీగవలె చుట్టుకొనియున్న నీపంచకోశములకున్న, వేరై బ్రహ్మను భావమునందు బ్రవేశింపుము.

ఈలోకము అసత్యము శరీరము మృత్యువశమై యున్నది. దీనిని తెలిసికొని యజ్ఞాదులు జేసి పరలోకభోగమును కోరక ఈలోకమువలన పరలోక భోగము గూడ హిరణ్యగర్భలోకము పర్యంతము నశించునది యని తెలిసికొని బ్రహ్మత్వానుభవమును విచారించి చిత్తవృత్తిలేక ఆత్మానుభవము కలుగదు. గనుక ఇదివరలో అనేక శ్రుతి స్మృత్యాదులు గద్యపద్య గీతాదికమైన అనేక శాస్త్రములును పాటలును ఉండినను శ్రీ బాలురకు మిక్కిలి యుపయోగమగునట్లు యీగ్రంథము చేయబడెను.

ప్రపంచ విరక్తిమార్గము.

మనుజులకు, యీజన్మమునకు బూర్వమందు నంచిత కర్మబంధమువలన కలిగిన తల్లిదండ్రులు, పుత్రులు, పుత్రికలు,

భార్యలు, భర్తలు, యోదహో! వారు నీళ్లమీద గాలిచేత
 గలిగిన బుగ్గలవంటివారనియు, దేహములును ఇట్టివేయనియు
 నిశ్చయింపవలెను. ఇవి మాయచేత పుట్టినను అజ్ఞానులైన
 మనుజులు, శరీరము నిత్యమనియు యీనంసారమే శాశ్వత
 మని మాయచేత కట్టబడి శరీరము, శరీరసంబంధమైన దారా
 పుత్రాదులు చూచుచుండగా మృతులైనను, వారల కొఱకు,
 దుఃఖించుచు మరల ప్రయత్నించును. దుర్మార్గమును బొంది బుద్ధి
 యందు యెక్కువైన కామ, క్రోధ, మోహ, మదమత్స,
 రాదులను అనేకవిధములుగ విస్తరింపజేసికొని మనకేవి
 ధము చేతనైన ద్రవ్యముగలిగితే చాలునని తుచ్ఛములైన
 పనులను జేయుచు ద్రవ్యమును సంపాదించి ఇదియే మనకు
 సుఖము, ఇంతకంటె వేరుసుఖములేదని గుడ్డివాండ్రవలెనే,
 కామముచేత తమకు ఏగతి కలుగునో తెలియలేక స్త్రీలనే
 వలలలోబడి, పక్షులవలె లేవలేక, యీషణత్రయములనే
 సముద్రములో మునిగి ఆలుబిడ్డలయందు మమకారము యెక్కు
 వయి వారినిమిత్తము ధనము సంపాదించి వాగివలన సుఖమును
 బొందలేక, కాలమంతయు నీరీతిగ గడపి, శరీరము పడిపోవు
 కాలమందు యమునిచేత సనేకవిధములైన బాధలు పొంది
 నరకకూపములో కొన్నిదినములుండి పాపాత్ములై ప్రపంచము
 నందు పుట్టుచు, చచ్చుచు, యీలోకమునుండి పరలోకము
 నకు, బరలోకమునుండి యీలోకమునకు లెక్కలేకుండ తిరు

గుచు బాధలు పడుచున్నారు. సూక్ష్మదృష్టిచేత చూచిన యెడల దేహము వేరు తాను వేరుగకనుపించుచున్నది. అయినను భ్రాంతి త్రాడుముడివేసినట్లు దేహము తాను యొక్కటి యని ముడివడినదానిలోబడి షడ్వర్గములను అత్యాసచేత వృద్ధి పొందించుచున్నది. కామ, క్రోధ, లోభమోహ, మద, మత్సర్యములు, అరిషడ్వర్గములనబడుచు.

1. కామమనఁగా—ధనము, ధాన్యము, పుత్రపౌత్రాదులయందు, అధికప్రీతిని యుంచుట.

2. క్రోధమనఁగా—ఒకరిని చెరుచుటకు ప్రయత్నించుట.

3. లోభమనఁగా—తనసొత్తుయందు జ్ఞానులకుకూడా కించిత్తు ఇవ్వకూడదని తలచుట.

4. మోహమనఁగా—తల్లి పుత్రకళత్రాదులయందు అధికప్రీతిని యుంచి తనకు గలిగిన ద్రవ్యము చాలదని మరి కొంత యెక్కువ కావలయుననెడి యాశ.

5. మదమనఁగా—ద్రవ్యము అధికరించుటచేత ఇతరులను లక్ష్యపెట్టకుండుట.

6. మత్సరమనఁగా—తనవలె నితరు లుండగూడదనియు నుండినయెడల క్రిందికి నడగదొక్కవలయు ననెడి చిత్తవృత్తి.

దీనికి ప్రమాణము. “శ్లో. కామః క్రోధంచ, లోభంచ, దేహేతిష్ఠంతి తస్మిన్. జ్ఞానరత్నా పహరేణ తస్మాజ్జాగ్రత

జాగ్రత" తుచ్ఛసుఖ మిచ్ఛగించి తమగతి కానలేక కామాం
 ఘృతై నొకరికంటె నొకరు అనుభవించు సుఖము తుచ్ఛము.
 భూమియంతయు పరిపాలనము చేసినను ఇంద్రాదిపత్యము
 రావలయునని తోచును. తా ననుభవించుచున్నది తక్కువ
 యనియు, ఇంద్రాదిపత్యము యెక్కువ యనియు అనుకొని
 బ్రహ్మలోక పర్యంతము కోరినప్పటికి తుచ్ఛసుఖమే యగును.
 స్వస్వరూపస్థితిని బొంది మోక్షమును బొందినవానికి ఇవి
 యన్నియు తుచ్ఛములే. భామల వలలోబడి లేవలేక క్రిమి
 న్యాయముగా దారి దొరకక బురదలో బడినవానివలె
 పడిపోవుచున్నారు.

శ్లో. జన్తదఃఖం జరాదుఃఖం జాయాదుఃఖం పునఃపునః

సంసార సాగరందుఃఖం తస్మాజ్జాగ్రత జాగ్రత

ఆశయా బద్ధ్యతేలోకః కర్తా బహుచింతయా

ఆయుషీణం నజాన్తాతి తస్మాజ్జాగ్రతజాగ్రత.

అంగార సదృశానారీ ఘృతకుంభసమఃపుమాన్

తస్మాన్ నారీషు సంసర్గం దూరతః పరివర్జయేత్.

ఈషణత్రయమనఁగా—1 దా రేషణము 2 ధ నేషణము
 3 పుత్రేషణము.

1. దా రేషణమనఁగా—భార్యమొదలైన స్త్రీలయం
 దలియాశ.

2. ధ నేషణమనఁగా—ద్రవ్యమందలియాశ.

8. పుత్రేషణయనఁగా — కుమారులయందలి యాశ.

ఇది సముద్రములవంటిది దారపుత్రాదులను సంపాదించి న్వస్వరూపస్థితిని మరచి వారల కొఱ్ఱకై తను జీవించు కాలము కొంచెమైనను తెలిసికొనజాలక, మరణపర్యంతము ద్రవ్యమునే ఆర్జించుచుండును. అంత్యకాలము వచ్చినప్పుడు తన న్వస్వరూపమును తెలిసికొనఁజాలక సంసార సాగరములో మునుఁగుట బ్రహ్మ, అవ్యక్తము, మహత్తు, అహంకారము, పంచతన్మాత్రులు, పంచమహాభూతములు, ఇవి యన్నియు గలసి ప్రపంచమనఁబడెను.

బ్రహ్మన్వస్వరూపము తెలిసికొనలేకపోవుట అవ్యక్తము, అదియే త్రిగుణగర్భము దానియందు శుద్ధసత్వ, మలినసత్వము అను నామములుగల మహత్తు గలిగెను. ఆమహత్తు, బ్రహ్మాండమందు, సూర్య, చంద్ర రూపమాయెను. ఇదియే అర్చిరాది మార్గము, ధూమాదిమార్గము, బ్రహ్మ, అవ్యక్తము, మహత్తు యీ మూడును గలసి, యొక దేహమాయెను. ఆదేహమందు బ్రహ్మము, చైతన్యస్వరూపముగ నుండెను. అట్టి చైతన్యమందు అహంకారముకలిగెను. అట్టి అహంకారయుక్తమైనజీవుఁడు శరీర శ్రయమందు అవస్థాత్రియము ననుభవించుచుండును. నిత్యము జాగ్రత్స్వప్నములందు శ్రమకలిగి యెటుబోవుటకు స్థానము గానక, తన కుపాదావకారణమైన అహంకారమందు ప్రవేశించి, కొంతవరకువిశ్రమించికార్యరూపమైనస్థూలదేహముప్రవేశించి,

పూర్వము తాను ఏయేవాసనలతో నుండెనో అట్టి వాసనల
చేత కర్మలను జేయుచు నుండగా కొంతకాలమునకు ఈ శరీర
మును వదలి అహంకారమునకు కారణమైన మహత్తుతో
బ్రవేశించి తాను చేసిన పుణ్యపాప కర్మలకు తగిన మార్గమందు
ప్రవేశించి ఆయా యీ కర్మలను అనుభవించి, తిరిగి క్రిందకు
వచ్చుచుండును. మృత్యువునకు లోబడి పురుగులు దీపమును
జూచి పండవి భ్రమజెందినట్లు దారాపుత్రాదులను జూచి
భ్రమబొందుచు వారి సంరక్షణార్థమై పాపమునకు వెరువక
ద్రవ్యమును సంపాదించుచు కొంతకాలమునకు మృత్యువువల్ల
శరీరమువదలి యమబాధలు అనేక విధములుగబడి తిరిగి
మనుష్యజన్మ మెత్తుచున్నారు.

విశ్వోత్పత్తిఘటము.

సృష్టికంటె పూర్వమందు నాశము లేనట్టియు, చలనము
లేనట్టియు వికారము లేనట్టియు కాలత్రయమునందు బాధింపఁ
బడనట్టియు సృష్టికి అభిముఖమయినట్టియు సర్వస్వరూపుఁడయి
నట్టి యొక్క పరబ్రహ్మము కలదు. దానియందు ఆది లేనిదై
నిరాకారమయినదయి సృష్టిని చేయుటకు సమర్థమయినదయి
ప్రధానమను పేరుగల ప్రకృతిగలదు. ఈ ప్రకృతియందు
పయిని చెప్పఁబడిన నిర్వికారాది ధర్మములు గలిగినట్టి
బ్రహ్మము కలిసి ఈశ్వరుఁడను లేక అవ్యాకృతుఁడను పేరు

కలిగెను. ఆ యీశ్వరునియందు హిరణ్యగర్భుడను లేక సృష్టి కర్తయనువాఁడు పుట్టెను. ఆ హిరణ్యగర్భునియందు విరాట్టు లేక వైశ్వానరుఁడు అనువాఁడు పుట్టెను. ఆవిరాట్టునందు మహాత్ము, ఆ మహాత్మునందు అహంకారము. అహంకారము నందు పయిన చెప్పఁబడిన ప్రకృతి సత్వరజస్తమోగుణములు కల విభాగముకలదాయెను. ఆ ప్రకృతియొక్క సత్వగుణ నుందు జ్ఞానేంద్రియములు, రజోగుణము వలన కర్మేంద్రియములు, తమోగుణమువలన వాఙ్విషయములు ఆ జ్ఞానేంద్రియ విషయముల వలన క్రమముగ, అధిదేవతలతోఁ గూడిన పంచమహాభూతములును పుట్టెను. అనఁగా శబ్దము వలన సదాశివుఁ డధిదేవతగాఁ గలిగిన ఆకాశము స్పర్శము వలన యీశ్వరుఁడు అధిదేవతగాఁ గలిగెను. వాయువును, రూపమువలన రుద్రుఁడు అధిదేవతగాఁ గలిగిన అగ్నియును రసమువలన, విష్ణువు, అధిదేవతగాఁ గలిగిన జలమును, గంధము వలన, బ్రహ్మ అధిదేవతగాఁ గలిగిన భూమియును కలిగెను. పై చెప్పఁబడిన పరమేశ్వరుఁడు, యీ విధమున సూక్ష్మసృష్టిని బుట్టించి స్థూలసృష్టి కొరకై తిరిగి సంకల్పించెను.

పంచీకరణములు.

—:0:—

పై చెప్పఁబడిన పంచమహాభూతములనుకొక్కొక్కభూతమును తక్కిన భూతములతో కలిపినప్పుడు పంచీకరణమాయెను.

ఎట్లనఁగా ఆకాశమును రెండుభాగములుచేసి అందులో ఒక భాగమును సమష్టిభాగముగాను రెండవభాగమును వ్యష్టి భాగముగాను చేయవలయును. ఈవిధముననే ప్రతిభూతమును విడదీసి పంచవలెను. ఆకాశముయొక్క సమష్టిభాగము జ్ఞాత యాయెను. వ్యష్టిభాగము నాలుగు భాగములుచేసి వాయు పుతో కలిపినప్పుడు మనస్సును, అగ్నితోకలిపినప్పుడు, బుద్ధి యును, జలముతో కలిపినప్పుడు చిత్తమును. భూమితో కలిపి నప్పుడు అహంకారమును పుట్టినవి. వాయుపును, పై చెప్పిన విధమున రెండుభాగములు చేసి, సమష్టిభాగమును వ్యాసవాయువుగాను, తక్కిన వ్యష్టిభాగమును నాలుగుభాగ ములుచేసి ఒక్కభాగమును భూమితో కలిపినప్పుడు ప్రాణ మును, ఉదకముతో కలిపినప్పుడు అపానమును, అగ్నితో కలిపినప్పుడు సమానమును, ఆకాశముతో కలిపినప్పుడు ఉదా సమును ఆయెను. ఈవిధముగనే అగ్ని రెండుభాగములుచేసి, సమష్టిభాగమును చక్షువుగాను తక్కిన వ్యష్టిభాగమయిన నాలిగింటిని వాయుపుతోఁ గలిపినప్పుడు త్వక్కును, ఆకాశ ముతో గలిపినప్పుడు శ్రోత్రమును, ఉదకముతో గలిపిన ప్పుడు జిహ్వయును, భూమితోగలిపినప్పుడు ఘ్రాణము పుట్టెను. జలముయొక్క సమష్టిభాగమును రసనేంద్రియ ముగాను తక్కిన వ్యష్టిభాగమయిన నాలిగింటిని, భూమితో ఎట్లనఁగా ఆకాశమును రెండుభాగములుచేసి అందులో ఒక భాగమును సమష్టిభాగముగాను రెండవభాగమును వ్యష్టి భాగముగాను చేయవలయును. ఈవిధముననే ప్రతిభూతమును విడదీసి పంచవలెను. ఆకాశముయొక్క సమష్టిభాగము జ్ఞాత

వాయువుతో కలిపినప్పుడు స్పర్శమును, ఆకాశముతో కలిపినప్పుడు శబ్దమును పుట్టెను. భూమియొక్క సమష్టిభాగము, పాయువింద్రియముగాను తక్కిన వ్యష్టిభాగమయిన నాల్గింటిని జలముతో కలిపినప్పుడు మానసేంద్రియమును, అగ్నితో కలిపినప్పుడు వాక్కును, వాయువుతో కలిపినప్పుడు, హస్తములును, ఆకాశముతో కలిపినప్పుడు పాదములును, పుట్టెను. ఇవియంతయు కలసి 25 తత్వము లాయెను. ఈ 25 తత్వములున్న ఆత్మను ఎరుగఁ జాలదు. కాఁబట్టి జడములనఁబడును. మరణమైన వెంటనే ఈ దేహమునందుండు పంచభూతములున్న ఆయా భూతములతోఁ గలసిపోవును. ఆత్మ జ్ఞానస్వరూపుఁడగుటవలన చిత్తు అనఁబడును. ఈ 25 తత్వములతోఁ గూడిన ఈశరీరము మూడువిధములు.

శరీరత్రయము.

స్థూల, సూక్ష్మ, కారణములనని శరీరములు మూడువిధములు. కాలు, చేతులు, తల, కన్నులు ముక్కు, దేహము, మొదలగు అవయవములతోఁ గూడిన ఈమాంసశరీరము చేతితో బట్టుటకు కఠినముగా, మృదువుగా, పొడుగుగా, పొట్టిగా, లావుగా, సన్నముగా, తోచుటవలన ఇది స్థూలశరీరమనఁబడును. జ్ఞానేంద్రియంబు లైదు కర్మేంద్రియములైదు పంచప్రాణములు, మనస్సు, బుద్ధి, అనెడి 17 అవయవ

ములతో, గూడినదే స్థూలశరీరము, లేక లింగశరీరమనఁబడును. కంటికి తెలియక, చేతులతో పట్టుటకు సాధ్యపడక ఈస్థూలశరీరము లోపలనుండునదే సూక్ష్మశరీరము. అజ్ఞానమే కారణశరీరము 'శీర్యతే శరీరం' జీర్ణించిపోవునది గనుక వీనిని శరీరములనియు 'దహ్యతే దేహః' దహింపఁబడుచున్నవిగాన దేహమనియు చెప్పఁబడును. (1) ఆహారము లేకున్న ఈస్థూలశరీరము జీర్ణించిపోవును, మఱియు వ్యాధులు, ముసలితనమున జీర్ణించిపోవును. ప్రాణము వెల్చినతర్వాత ఈస్థూలశరీరము శ్మశానాగ్నిలో దహించిపోవును. (2) రాగద్వేషకామక్రోధములు నానాట విశేషించుటచేత సూక్ష్మశరీరము వృద్ధిజెందును. ఈరాగద్వేషాదులు నానాట తగ్గిపోవుటచేత సూక్ష్మశరీరము జీర్ణించిపోవును. ఈరాగద్వేషాదులు సూక్ష్మశరీర వికారములు. (3) అజ్ఞానమువలన నేను నాదియనెడి అభిమానము నానాట విశేషించుటవలన కారణశరీరము వృద్ధిబొందును. అభిమానము నానాట ఉడుగుటవలన కారణశరీరము జీర్ణించును. సూక్ష్మకారణశరీరములు రెండున్న జ్ఞానాగ్నిచేత రూపులేక దహించిపోవును. ఐతే మాంసమయమగు స్థూలశరీరము ప్రత్యక్షముగా కనఁబడుచున్నది, సూక్ష్మశరీరము కనఁబడుటలేదు. కాబట్టి అదిఉన్నదని ఎట్లుచెప్పవచ్చుననఁగా, నిద్ర మరణము, మూర్ఛలు, సంభవించిన సమయమున స్థూలశరీరమునందు, నేత్రములు,

కర్ణములు, మొదలగు ఇంద్రియము లుండినను ఆ నేత్రములు చూచుటలేదు, ఆకర్ణములు వినుటలేదు, ఇట్లు ఒక్కొక్క ఇంద్రియములున్న దాని దాని కార్యములు చేయుటలేదు కాబట్టి స్థూలశరీరము సకలకార్యములు చేయుచున్నదని చెప్పఁగూడదు. ఈస్థూలశరీరములోపల సూక్ష్మశరీరము ఒకటి యుండియే సమస్తకార్యములను చేయుచున్నది. ఏతే ఈసూక్ష్మశరీరము తనంతట యేకార్యములు చేయుటలేదు, అగ్ని కట్టెలయందు వ్యాపించి సకలము భస్మముచేయునట్లు సూక్ష్మశరీరము ఈస్థూలశరీరమునందు వ్యాపించి సకలకార్యములను చేయుచున్నది. అగ్ని లేనికట్టెలు ఏప్రకారము ఒక పదార్థమును దహింపజాలదో ఆరీతిని సూక్ష్మశరీరము వెళ్ళి పోయినవెనుక ఈస్థూలశరీరము ఏకార్యమును చేయజాలదు. కాబట్టి స్థూలశరీరమునకంటె వేరుగా దీనిలోపల సూక్ష్మశరీరమొకటి యున్నది. ఈస్థూలశరీరమందుండు నేత్రములందు సూక్ష్మమగు నేత్రేంద్రియ ముండుటవల్లనే స్థూలశరీర నేత్రములు సర్వమును చూచుచుండును. ఆసూక్ష్మనేత్రేంద్రియము లేనియెడల ఈస్థూలశరీరనేత్రము దేనిని చూడఁజాలదు. స్థూలశరీరమందుండు కర్ణములందు సూక్ష్మమగు కర్ణేంద్రియము ఒకటియుండుటవల్లనే స్థూలశరీరకర్ణములు సకల శబ్దములను వినుచుండును. ఆసూక్ష్మమగు కర్ణేంద్రియము లేనియెడల ఈస్థూలశరీర కర్ణములు వైయ్యయుండి

నను శబ్దమును వినజాలదు. ఈరీతిని ఒక్కొక్క సూక్తేం

నను శబ్దమును వినజాలదు. ఈరీతిని ఒక్కొక్క సూక్తేం

జన్మము లెత్తుచు దుఃఖించుచుండును కాబట్టి కారణశరీరము నశించకుండిన ముక్తిలేదు. “తదా-విద్వాన్-బ్రహ్మజ్ఞానాగ్ని నా-కర్మబంధం-నిర్దహేత్” అనెడి వైంగలోపనిషత్తురీతిగా బ్రహ్మజ్ఞానాగ్నివలన అజ్ఞానమును సకల సంచిత కర్మలు న్ను నశించి జీవుడు ముక్తిబొందును సుమా. వైనిచెప్పిన పంచభూతములు సరియైనవికావని నైయాకిమతస్థులు, వైశేషికమతస్థులు, సాంఖ్యమతస్థులు, సాంఖ్యులలో మరి కొందరు, యోగమతస్థులు, వైయాకరణమతస్థులు, విరాణ్ణ తస్థులు శైవ, వైష్ణవ, గాణాపత్య, శాక్త, సౌర, కపాలి కలు, బహువిధముగా వాదించుచున్నారు.

1. ఇందు నైయాకిమతస్థులు ఈ జగత్తునందు పంచ భూతములు కనుపించుచున్నవి. ఆ భూతములయొక్క యణు వులే జగత్కారము. చిన్నచిన్న దారములను పడుగు, పేకగా, కలుపుటచేతను, పెద్దవస్త్రము యేర్పడినట్లే అణువులన్నియు కలసి జగత్తు అయినదని చెప్పుచున్నారు. ఇందుకు “సూక్ష్మా సూక్ష్మరంకించిత్” అని యుండుటచేతను సూక్ష్మము వలన, స్థూలపదార్థములు పుట్టవలెను. దీనివలన యణు వులే కారణమని తెలియదగినది.

2. మరికొందరు వైశేషిక మతస్థులు వైనిజెప్పిన పంచభూతములు సృష్టికంటె పూర్వమునందు ధూళిరూప ముగ, నున్నది. కనుక యణువులు కారణముకాదు. ఆధూళి

రూపమే జగత్తునకు కారణమని పాటించుచున్నారు. ఇందుకు శ్రుతి “జగత్కర్తారః పీలవః” అని చెప్పుచున్నారు.

3. మరికొందరు సాంఖ్యమతస్థులు, సుఖ, దుఃఖరూపమైన యీ జగత్తునకు, సత్వ, రజో, గుణాత్మికమైన ప్రకృతియే కారణము, అని వాదించుచున్నారు. ఇందుకు శ్రుతి “అజామేకాం లోహితశుక్లకృష్ణాం, బహ్వీం, ప్రజాంజనయంతీంసరూపాః” అని చెప్పుచున్నారు.

4. ఈ సాంఖ్యులలో మరికొందరు, కేవల ప్రకృతి పరము. కాబట్టి ఈశ్వర సన్నిధానమువలన ప్రకృతిజగత్తులు పుట్టించుచున్నదని చెప్పుచున్నారు. ఇందుకు శ్రుతి “తత్సానిధ్యాజగదిదంప్రవతేన్” యని కూడా చెప్పుచున్నారు.

5. మరికొందరు యోగమతస్థులు, ఈవిధమగు పలు విధములయిన జగమును, సృజించడమునకు జడమయిన ప్రకృతి యొక్కటియే కారణముకాదు. స్త్రీపురుష సంయోగమువలన సంతానము కలుగునట్లు ప్రకృతి పురుష సంయోగమువలన జగత్తు పుట్టుచున్నదని వాదించుచున్నారు. ఇందుకు శ్రుతి “మామాంతు ప్రకృతివిద్యాత్ | మయినంతు మహేశ్వరం | తత్సంసర్గనశాచ్ఛైవ | ఏతత్సర్వం ప్రజాయతే” అని పలుకుచున్నారు.

6. వైయాకరణమతస్థులు శబ్దమే బ్రహ్మమనియు శబ్దమువలననే ఈ సమస్తమును పుట్టుచున్నదని చెప్పుచు

న్నారు. ఇందుకు శ్రుతి “చత్వారి శృంగాస్త్రయోఽస్య పాదాః । ద్వేశీర్షే సప్తహస్తాలో అస్య త్రిధాబద్ధో వృషభాః ॥ రవీతి, మహాదేవో ॥ మర్త్యాగుంతవివేశ ” అని శ్రుతిని చెప్పుచున్నారు,

7. కొందరు విరాణ్ణతస్థులు, అనేకమైన శిరస్సులు, చేతులు కాళ్ళుగల విరాట్పురుషుడే జగత్కర్తయని వాదించుచున్నారు. ఇందుకు శ్రుతి “సహస్రశీరుషాపురుష స్సహస్రాక్ష స్సహస్రపాత్ ” అని ప్రమాణము చెప్పుచున్నారు.

8. ఇటువలన మరికొందరు శైవ, వైష్ణవ, గాణాపత్య, శాక్త, సౌర, కాపాలికులు, బహువిధములుగ వాదించుచున్నారు. వీరిలో శైవులు స్మృతి — “శివాత్పరతరంనా స్తి ఏక ఏవరుద్రో నద్వితీయా యతః, కారణాత్కారణంశివః” అని శ్రుతిస్మృతుల ననుసరించి, శివుడే జగత్కర్తయని చెప్పుచున్నారు. వైష్ణవులు శ్రుతి “నారాయణోవా అకామయత ప్రజాస్సృజేయేతి” అని, శ్రుతి ననుసరించి విష్ణువే జగత్కారణమని చెప్పుచున్నారు. శాక్తులు “చిడేవ, బహిరంతరనుప్రవిశ్య, ప్వయమేకై వవిభాతి” అను శ్రుతి ననుసరించి, శక్తియే జగత్కారణమని చెప్పుచున్నారు. సౌరులు శ్రుతి “సూర్య, ఆత్మాజగతస్తస్థుషశ్చ ” అను శ్రుతి ననుసరించి, సూర్యుడే జగత్కర్తయని చెప్పుచున్నారు.

కాపాలిక మతస్థులు కాశీయందు భైరవునియొక్క యాజ్ఞ కలదు. ఆహేతువుచేత భైరవుడే జగత్కర్తయని చెప్పుచున్నారు. స్మృతి “ భైరవాదవ్యోసవిద్యతే ” అని చెప్పుచున్నారు. గాణాపత్యులు శ్రుతి — “ గణపతిరేవాగ్రాసీత్ ” అను శ్రుతి ననుసరించి, గణపతియే జగత్కర్తయని పలుకుచున్నారు.

9. హైరణ్యగర్భ మతస్థులు, శ్రుతి — “ హిరణ్యగర్భస్సమవర్తతాగ్రేజాతః పతిరేక ఆసీత్ ” అనుశ్రుతి ననుసరించి, హిరణ్యగర్భుడే జగత్కర్తయని వాదించుచున్నారు.

ఇటుల, పలువిధములుగ కలహించుచుండఁగ, నిర్వికల్ప స్వరూపమైన పరబ్రహ్మమే జగత్కారణమని చెప్పుటకు కారణమేమి? ఇదిగాక వీరందరు జగజ్జీవేశ్వరులు భేదముగా నున్నారని చెప్పుచుండఁగ, నిర్వికల్ప రూపమైన, బ్రహ్మమేయని చెప్పుటకు కారణమేమి? ఈ విధముగ పూర్వపక్షము రాగా సమాధానము చెప్పఁబడుచున్నది. ఈ తొమ్మిండు గురు మతస్థులు జగజ్జీవేశ్వర భేదమును చెప్పినను, అనేకులు గుర్తింపఁబడిన, ఒక్క కన్నుగలవానికి రూపదర్శనమందు ప్రతిపక్షులు కాఁజాలరు.

ఆవిధముననే, ఉపనిషత్తులన్నియు, ఉపకమోప సంహారాది, షడ్విధ తాత్పర్యములచేతను, స్వానుభవముచేతను. తెలిసికొనిన, బ్రహ్మవేత్తకు పైని చెప్పఁబడిన మతస్థులందఱు.

రును శ్రుతి స్మృతుల ననుసరించి చెప్పిన పూర్వపక్షముల విచారించగా వారు వక్కాణించిన శ్రుతులు ముందు, వెనుక ఆలోచించినవిగావు. ఇదిగాక వారివారి వాదమునకు దగిన యొక్క శ్రుత్యంతరమును దీసికొని కలహించుచున్నారు. వారిచేత చెప్పబడు యుక్తులు, వారిలోనే పరస్పర భేదమును బుట్టించుచున్నవి. కనుక అనుభవము లేనేలేదు. దీనిని విధ్యారణ్య స్వాములవారు పంచదశిలో శ్రుతి సమన్వయము చేసి, యుక్తులను, కుయుక్తులని చెప్పిరి శ్లో. “పూర్వాపర విమర్శ, వికలాస్తత్రకేచన | పాక్యాభాసాన్, స్వస్వపక్షే, యోజయంతిహ్యలడ్డయాం” అనగా లోకమునందు పిచ్చి వాండు ఏదోయొక పాక్యమును దీసికొని పైని చెప్పబడినది ఏదియో తెలియజాలక మాటాడిన విధముననే, నీమత స్థులు శ్రుతియుక్తు లున్నవని మాధవాచార్యులు ఖండించిరి. ఇటులనే శ్రీ శంకరభగత్పాదులవారును శారీరక, మీమాంస భాష్యమందు ఖండించిరి. మేరువు పర్వతముయొక్క శిఖర మందు గూర్చున్న మనుజుని జూచి భూమిపై నడుచుచున్న మనుజులు నవ్వి నట్లు భేదమతివాదులయొక్క వాక్య మిట్లున్న వని శంకరులవారు వక్కాణించిరి.

ఉపనిషత్తులయొక్క సమన్వయము యీక్రింద చెప్పబడినది. ఇదిగాక వారివారి వాదమునకు దగిన యొక్క శ్రుత్యంతరమును దీసికొని కలహించుచున్నారు.

మయిన శ్రుతులు, పరస్పర విరోధము లేకుండునట్లు సమన్వయించును. శ్లో. “ఉపక్రమోపసంహార అభ్యాసశ్చ పూర్వతాఫలం|అర్థవాదోప పత్తిశ్చ లింగం తాత్పర్యనిర్ణయే” అనఁగా ఉపక్రమోపసంహారములు ఒకటి, అభ్యాసము రెండు, అపూర్వత మూడు, ఫలం నాలుగు, అర్థవాదము అయిదు, ఉపపత్తి ఆరు, ఈ యారును షడ్లింగములు. వీటిచేత చేయు సమన్వయమే, సర్వశ్రుతి సమన్వయము. ఉపక్రమోపసంహారమనఁగా, ఒక యుపనిషత్తును బుచ్చుకొని దాని ప్రారంభమందు చెప్పఁబడిన వాక్యమును, ఆ యుపనిషత్తు యొక్క చివర చెప్పఁబడిన వాక్యమును, ఒక అర్థమునే తెలియఁజేయవలయును. అనఁగా, ఐతరేయోపనిషత్తునందు “ఆత్మానా ఇదమేక ఏవాగ్రాసీత్, నాన్యత్కించనమిషత్”, అని సృష్టికంటె పూర్వమునందు నిర్వికల్పమయిన యాత్మ యొక్కటియే యున్నది మరియుక్కటియేమియులేదు. అని ఉపక్రమించి ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మయని ఉపసంహారము చేయఁబడినది. అనఁగా అనిర్వికల్పకమయిన యాత్మే, మనుజునియొక్క ఇంద్రియము లన్నిటియందును సృష్టియైన సమస్త బ్రహ్మాండమందు నుండు తెలివియే ఆయాత్మ. ఆయాత్మయే తెలివి. అని చెప్పుట యొక లింగము. అభ్యాసము అనగా, ఆత్మే, ప్రపంచమందుండు జ్ఞానము, జ్ఞానమే యాత్మ. అని యనేక సార్లు చెప్పుట. అపూర్వత అనఁగా, కర్మకాండయందు శ్రుతి

యొక్కటే ప్రమాణము, ఇక్కడ శ్రుతి అనుభవము కూడ ప్రమాణము అని చెప్పటం. ఫలము అనగా, ఈ దేహేంద్రియాది దుఃఖమును వదలి పైని చెప్పబడిన బ్రహ్మ తత్వము పొందుట. అర్థవాదము అనగా, చెప్పబడిన వాక్యమందు వేరైన అర్థము తోచుచున్నప్పటికి మొదట నువక్రమింపబడిన అంశమును తాత్పర్యముగ చెప్పటం. ఉపపత్తి అనగా, ఏయధికారికి నేవిధముగ బోధించవలయునో ఆవిధముగ బోధించుట.

పంచవింశతి తత్వప్రకరణము.

నిత్య-నిర్మల-నిర్వికార-నిరామయ-నిర్గుణ-సర్వాత్మక-సత్యస్వరూపుడైనట్టిది యొక్కటియే సృష్టికంటె పూర్వము నందున్నది. రెండవదిలేదు. అదియే బ్రహ్మమని చెప్పబడుచున్నది. అట్టిబ్రహ్మమునందు అనాదియైనట్టియు బ్రహ్మము వలెనే నిర్వికారమైనట్టి ప్రకృతి యొకటికలదు. అప్రకృతి శుద్ధసత్యమని మలినసత్యమని రెండుభాగములుగా నున్నవి. పైనిచెప్పిన బ్రహ్మచైతన్యము శుద్ధసత్యమందు ప్రతిబింబించినప్పుడు ఈశ్వరుడని ఈ యీశ్వరుడు మలినసత్యమందు ప్రతిబింబించి జీవుడనెడి సంజ్ఞను గహించెను శుద్ధసత్యమునకు మాయ యనియు మలినసత్యమునకు అవిధ్యయనియు

పేరు. ఈ రెండును ప్రకృతిస్వరూపములే మాయయందు
 ప్రతిబింబించిన ఈశ్వరునివల్ల హిరణ్యగర్భునివలన విరాట్టు
 పుట్టెను. విరాట్టునకు పూర్వమందు హిరణ్యగర్భునివలన
 మహాత్తత్వమును, మహాత్మనలన, అహంకారమును, కలిగెను.
 ఈ అహంకారము సత్య, రజస్తమోగుణాత్మకమై యాయెను.
 అందు సత్యగుణమందు జ్ఞానేంద్రియములును, రజస్సునందు
 కర్మేంద్రియములును, తమస్సునందు, ఆపదియింద్రియముల
 కును, విషయములును, వరుసగా కలిగెను. అందు సత్య
 మందు కలిగిన శబ్దమువలన సదాశివుఁడు అధిదేవతయైనట్టి,
 అకాశముపుట్టెను, స్పర్శగుణమువలన యీశ్వరుఁడు అధిదే
 వతకలిగిన వాయువుపుట్టెను. రూపమువలన రుద్రుఁడు అధి
 దేవతగా కలిగిన అగ్నిపుట్టెను. రసమువలన, విష్ణువు అధి
 దేవతగా కలిగిన జలముపుట్టెను. గంధమువలన బ్రహ్మ అధి
 దేవతకలిగిన భూమిపుట్టెను. ఇవియే మహాభూతములు. వీటి
 గుణములే సూక్ష్మభూతములు వీటికి సదాశివాదులు అధిష్ఠాన
 దేవతలు యివియంతయు సూక్ష్మసృష్టి. ఇకను స్థూలసృష్టి
 చెప్పచున్నాఁడు ఆకాశాది పంచమహాభూతములను ఆపర
 మేశ్వరుఁడు, ఒక్కొక్క భూతమును రెండేసిభాగములుచేసి,
 దానిని మరల సూక్ష్మభాగములుచేసి, పంచుటవలన, యిరు
 వదియైదు తత్వములున్నవి. ఇంకొకమార్గము చెప్పచు
 న్నాఁడు. ఈపయినచెప్పిన పంచభూతములకు ముఖములు,

సద్యోజాత, వామదేవ, అఘోర, తత్పురుష, యాశానము
 లను, పంచబ్రహ్మలును అధిష్ఠానదేవతలు బ్రహ్మ, విష్ణు,
 రుద్ర, ఈశ్వర, సదాశివులను, పంచకర్తలును సృష్టి, స్థితి,
 లయ, తిరోధాన, అనుగ్రహములను, పంచకృత్యములును,
 జ్ఞాత, మనో, బుద్ధి, చిత్త, అహంకారములయిన అంతఃకరణ
 యును, ఇవి యన్నియుకలిసి పరాశక్తియాయెను. పాణి
 పాన, వ్యానోదాన, సమానములును, నాగ, కూర్మ, కృకర,
 దేవదత్త, ధనంజయములును, ఇవియన్నియు గలిసి ఆది
 శక్తియాయెను. త్వక్ష్మశ్శోత్ర, జిహ్వ, ఘ్రాణము, లయి
 దును, వీని విషయములయిన శబ్ద, స్పర్శ, రూప రస గంధము
 లయిదును వీనికి అధిష్ఠానదేవతలయిన వాయువు, సూర్యుడు,
 దిక్కులు, వరుణుడు, అశ్వినీదేవతలు, ఇవియన్నియు కలిసి
 జ్ఞానశక్తియాయెను. పృథివ్యాది పంచభూతములును, వాని
 యందు చేయబడిన పంచీకరణమును కలిసి, ఇచ్ఛాశక్తి
 యాయెను. వాక్పాణి, పాద, పాయూపస్థలును, వానివిషయ
 ములయిన వచనాదాన, గమన, విసర్గానందములును, అగ్ని,
 ఇంద్ర, విష్ణు, ప్రజాపతి, మృత్యువులును, యివియన్నియు
 గలిసి, క్రియాశక్తియాయెను.

ఆపరమేశ్వరుడు పరాశక్తి, ఆదిశక్తి, జ్ఞానశక్తి,
 ఇచ్ఛాశక్తి, క్రియాశక్తులనుగూడి, భూతసృష్టియును, భౌతిక

సృష్టియును, వాని యధిష్ఠాన దేవతలనున్న వాని కృత్యములను
 వేరు వేరుగ నొక్కొక్క భాగమునకు అధ్యాత్మకమయిన ఇంద్రి
 యములను, అధిదైవికములయిన అధిష్ఠాన దేవతలను,
 ఆదిభౌతికములయిన వానివాని కృత్యములను, అధిష్ఠాన
 దేవతా ప్రేరణచేత అధ్యాత్మయందు ఆదిభౌతికములైన
 విషయములను కల్పించెను. నేత్రేంద్రియమందు సూర్యుఁడు
 అధిష్ఠానమై రూపమును కలుగజేయును. శ్రోత్రేంద్రియము
 నందు దిక్కులు అధిష్ఠానమై శబ్దములను గలుగజేయును.
 ఈవిధముననే త్వగాది యింద్రియములన్నిటియందును కలుగు
 చున్నవి. ఇవి యన్నియు గలిసి బ్రహ్మాండమాయెను. ఆబ్రహ్మాం
 డమే దేహముగల విరాట్పురుషుఁడు పుట్టెను. ఆవిరాట్పురుషు
 నకు పాతాళలోకము పాదములును, రసాతలము చీలమండ
 లును, సుతలలోకము, జంఘలును, వితలలోకము, జానువు
 లును, అతలము, ఊరువులును, తలాతలము కటిప్రదేశ
 మును, మహాతలము పొత్తికడుపును, నాభి, భూమియును,
 కడుపు, భువర్లోకమును, హృదయము సువర్లోకమును,
 కంఠము, మహర్లోకమును, ముఖము జనలోకమును, భూమి
 ధృష్ణానము, తపోలోకమును, శిరస్సు సత్యలోకమును
 ఆయెను. విరాట్టు, హిరణ్యగర్భుఁడు, అవ్యాకృతుఁడు,
 స్వరాట్టు, ఈనాలుగుదేహములయిన యీశ్వరునకు దిక్కులు
 చెవులును, వాయువు త్వగింద్రియమును, సూర్యచంద్రులు

నేత్రములును, బ్రహ్మస్థానము భూమధ్యమును, వరుణుడు
 జిహ్వేంద్రియమును, ఘ్రాణము అశ్వినీదేవతలును, అగ్ని
 వాక్కును, బాహువులు ఇంద్రుడును, ఉపేంద్రుడు పాదము
 లును, పరిజాపతి గుహ్యేంద్రియమును, మృత్యువుపాయు
 వింద్రియమును, చంద్రుడు మనస్సును, బుద్ధి బ్రహ్మ
 యును, చిత్తము క్షేత్రజ్ఞుడును, అహంకారము గుర్కుడును,
 జ్ఞాత అంతఃకరణమును ఆయెను. ఈవిధమున, మాయా
 ప్రతిబింబితుడైన యీశ్వరుడు పుట్టెను. 'మహాకాశము,
 సాభ్రనక్షత్రాకాశము, అంతరాళాకాశము, ఘటాకాశము,
 అను నీనాలుగు ఆకాశమువలెనే శుద్ధనిర్గుణతత్వము మహా
 కాశము.

ఈశ్వరుడు సాభ్రనక్షత్రాకాశమును, మాయాఅంత
 రాళాకాశమును అవిద్యాఘటాకాశమును అయియున్నవి.
 వీనిలో ఘటజలమందు ప్రతిబింబించిన ఆకాశమువంటివాడు
 జీవుడు ఆజీవునియందు బుద్ధియును అంతఃకరణ ప్రతిబింబి
 చెను. జలమందు ఆకాశము ప్రతిబింబించినట్లు అంతఃకరణ
 మందు సాక్షిచైతన్యము ప్రతిబింబించిన చిదాభాసుడు యీ
 మూడునుగలిసి, జీవుడను పేరుగలిగెను. కాల్పిన యినుప
 ముద్దయందు సాగడమును, కఠినత్వమును, ప్రకాశమును
 కలిగినప్పుడు యినుపముద్ద కాల్పుచున్నది. అనెడి వ్యవహారము

వల్లనే నేను సమస్తము చేయుచున్నానని భ్రాంతిచేత క్రియా
 శక్తితోఁ గూడి ఆయుధియవ్యాపారములను జూచుచు అవి
 యే తమకు సుఖమును కలుగజేయుచున్నవని తన సత్యజ్ఞానాది
 లక్షణములను మరచిపోయి ఆమరపు అనేపేరుగల అవిద్య
 యందు మునిగి, ఆవరణ విక్షేపములతోఁ బడి ఆవరణచేతను
 తన మనస్సునకుఁ దోచిన పదార్థమును కావలయునని కోరుచు
 అదిదొరకనియెడల క్రోధపడుచు యీవిధమున అరిష్టద్వర్గము
 లతోఁ బడి తుచ్చుఁడై ఎఱ్ఱకొరకై చేప గాలముతోఁ బడి
 నట్లు మానసేంద్రియాది వ్యాపారములతో విషయములను
 కోరుచు పుణ్యములను వదలి పాపములను చేసి ద్రవ్యాదులను
 సంపాదించి కొంత కాలమునకు మరణమునొంది తిరిగి దేహము
 లోబడి పూర్వవాసనచేతను యితరుల సేవకొరకై శ్రమపడుచు
 స్త్రీలని, పురుషులని, నానావిధభేదములచేత, వారు, మీరు,
 నేను, అనియు వారివల్లనాకు కార్యములు కలుగుననియు,
 నావల్లవారికి యెన్ని కార్యములయినవో అనియు భ్రమచేత
 చెడిపోయి అనేకపర్యాయములు పుట్టుచు, చచ్చుచు, మధ్యను
 యేదియో యొకజన్మమునందు నేనుచూచుచున్నాను, నేను
 మాట్లాడుచున్నాను అనునప్పుడు వినుట, చూచుట, మాట్లా
 డుట అనే క్రియలు నాయందు నిత్యమా అనిత్యమా? అని
 విచారింది యేక్రియతో కలిసినప్పుడు „నేననే“ కర్త నశించక
 శక్తితోఁ గూడి ఆయుధియవ్యాపారములను జూచుచు అవి
 యే తమకు సుఖమును కలుగజేయుచున్నవని తన సత్యజ్ఞానాది
 లక్షణములను మరచిపోయి ఆమరపు అనేపేరుగల అవిద్య

సృష్టికి ఆదియైన సత్యజ్ఞానాదిలక్షణములుగల బ్రహ్మమేయని,
 దారాపుత్రాదులకు బ్రహ్మ, పరలోకములను వదలి యుక్తిచే
 తను, తనస్వరూపమును తెలిసికోవడమునకు, బ్రహ్మస్వరూపుఁ
 డైన సద్గురునిజేరి ఆయనకు చతుర్విధ శుశ్రూషలుచేసి తన
 దేహేంద్రియాదులను ఆయనకు సమర్పించి నన్ను యీ సంసార
 మునుండి రక్షింపుమని ప్రార్థనచేయఁగా అసద్గురుఁడు శిష్యుని
 రక్షించుటయే ప్రధానమని యెంచి నీవే బ్రహ్మవు నీకంటె
 వేరైన వస్తువు యేదియులేదు. నీవు సృష్టికంటె పూర్వమం
 దున్న ఆ బ్రహ్మస్వరూపుఁడవై నిల్చినట్లైయిన నీకు కనఁబడు
 అనేకకోట్ల బ్రహ్మాండములును, ఇప్పుడు యెదుటకనఁబడు వస్తు
 వులును, ఇవి యన్నియు కల్పితములగుటచేత అగ్నియందు
 బడిన కావములు అగ్నియగునట్లు నీకు కనఁబడు ఈమూల
 ప్రకృతి మొదలుకొని యీదేహమువరకు, ఈదేహముమొదలు
 విషయములవరకును, నీస్వరూపమే యగుచున్నది అని యుప
 దేశింపబడి తానును చక్కగా వినిన ప్రకారము యుక్తి
 యుక్తముగ మనస్సునందు నాలోచించి తనయందే తనకు
 సుఖముకలుగునని నిశ్చయించుకొని సృష్టిలో మనస్సుచేత
 కల్పింపఁబడిన కామాది శత్రువులను బంధించి పాములను
 పులులను విడిచినట్లు యీదేహేంద్రియాదులను విడిచి బ్రహ్మాం
 డమంతయు, ఈతనదేహమునందే యున్నట్లు విచారించి యీ

దేహమందు పాదములు మొదలు కంఠమువరకు పిండమనియు, కంఠము మొదలు శిరస్సువరకు బ్రహ్మాండమనియు విచారించి శ్రుతి యుక్త్యనుభవములను క్రమముగా మననముచేసి బ్రహ్మాండమందున్న ఆగ్నేయచక్రమందు తన తెలివిని నిల్పి అధోభాగమందు ప్రసరింపఁ జేయక దేహమందుండు నూట యొక్కనాడులను శోధించి తనశరీరమును బయటకుఁ ద్రోచి తాను అన్నింటికీ సాక్షియై నిలిచినవాఁడే పరబ్రహ్మము, నాఁడే విష్ణు, ను హేశ్వరస్వరూపుఁడు, వాడే నిరుపాధికుఁడు, వానికి వేరైన వస్తువు యొక్క డనులేదు.

..శ్రుతి॥ అసత్యం సర్వం పరిత్యజ్య శివ ఏకోధ్యేయః," శివునికంటె సతతమంతయు అసత్యము ముత్యపుచిప్పలయందు తోచినవెండి ఆభరణములకు నక్కరకు వచ్చినట్లయినయెడల, యీప్రపంచమువలన తనకు నిత్యవిరుపాధి సుఖముగలుగును. ఈకనఁబడు జగత్తు అంతయు అవస్థలు మారినప్పుడు లేకపోవుచున్నది. కనుక అవస్థలయందు మునుగక వేరై నట్టియు, జ్ఞప్తిరూపకమై నట్టి తనస్వరూపము "అరచేతిలోని యుసిరిక కాయవలెనే" ఉన్నది.

..శ్రుతి॥ "శతంచై కాచహృదయస్య నాద్యస్తాసాం మూర్ధావమభినిస్సృతై కా, తయోర్ధ్వచూయన్న మృతత్వమిచ్ఛన్, విషడ్గన్యా, ఉత్క్రమణేభవంతి," "జ్యోతిర్లింగంభ్రుపౌర్మధ్యే,

నిత్యంధ్యా యేత్సదాయతిః," "వారాణసీనివిజ్ఞేయాత్రికూటం
బ్రహ్మవాదినాం" కరోపనిషత్తు.

ఈ దేహమందు, నూటయొక్క నాడులు గలవు వానిలో
నొక్కనాడి పెద్దది. అదియే నుష్కున్నయని చెప్పబడును.
శనుక జ్ఞప్తిరూపమైన జీవుని, నితరనాడులయందు సంచారము
లేకుండునటుల జేసి, యానాడిని ఊర్ధ్వముఖమును బొందిం
చినయెడల నాడీశుద్ధికలిగి, ఈజీవుడు మరణము బొందదు,
ఇతరులు మరణము బొందురు. జ్ఞప్తిరూపమైన తాను అన్ని
టిని ప్రకాశింపజేయు జ్యోతిరూపముగా భావనజేసి అవ్యక్తాది
స్పష్టిని వదలి భూమధ్యస్థానమందు నిలిచి, అనుసంధానము
చేయవలయును. ఈభూమధ్యమే, యోగులకు "కాశీ" యని
చెప్పబడుచున్నది. అతడే బ్రహ్మము అతడే స్వయంభు.

శ్రుతి. "యదే తద్ధృదయమ్మనశ్చైతత్, సంజ్ఞానం, మజ్ఞా
నం, విజ్ఞానం, ప్రజ్ఞానం, మేధా, దప్తిర్ధృతిర్మతిర్ఘనీమా జాతిస్సృతి
స్సంకల్పః క్రతురసుః కామోవశస్సర్వాణ్యేవై తాని ప్రజ్ఞాన
స్వనామధేయానిభవంతి, స ఏషబ్రహ్మ, ఏష ఇంద్ర, ఏషప్రజా
పతిరేతే సర్వేదేవా, ఇమానిచ పంచమహాభూతాని పృథివీ
వాయురాకాశ, ఆపోజ్యోతీంషీ, ఇత్యేతౌనీమానిచ త్సుద్రమి
శ్రాణీవబీజానీతరాణిచేతరాణిచాండజానిచ జారుజానిచస్వేద
జానిచోద్భిజ్జానిచ, అశ్వా, గావా, పురుషాహ పరం సర్వంతత్
ప్రజ్ఞానేతమితి"

సమస్తపదార్థములు, దేవ, మనుష్య, తిర్యగాదులు, అండజ, జరాయుజ, స్వేదజ, ఉద్భిజ్జాది చతుర్విధసృష్టియు ఇది యంతయు తానైన, ప్రజ్ఞానముచేతనే నడుచును, ప్రజ్ఞానమే, చైతన్యస్వరూపము, ఇతరమంతయు జడస్వరూపము. “మలభాండం యథాలోకే దూరతః పరివర్జయేత్” లోకములో అమేధ్యభాండమును ఏలాగున నవహరించెదరో, అలాగుననే దేహమును దూరముగఁ ద్రోసి ఈదేహమందున్నఁ చక్రములయందుండు హంస సూత్రమును తెలిసికొని, తాను బ్రహ్మమై నిలువవలయును.

చక్రములయందు హంసతిరుగు క్రమము.

“షట్పతంగణనాథస్య షట్పహస్రంప్రజాపతేః
షట్పహస్రంమహావిష్ణోః షట్పహస్రంమహేశితః
సహస్రం జీవరూపస్య సహస్రం ఈశ్వరాత్మనః
సహస్రం గురురూపస్య ఏకంబుద్ధ్యాప్రకల్పయేత్”

ఈచక్రములయందు తిరుగు వాయువు ప్రాణమని చెప్పఁబడును. ఆ వాయువే స్థానభేదముచేతను దశవిధములై ప్రకాశించుచున్నది. అందు ప్రాణవాయువు హృదయమందుండి జలరూపమై తెల్లని వర్ణముకలదై మీఁదుగ నంచరించుచు మాఖ, నాసికలయందు, విహరించును అపానము మూలా

ధారమునందుండి నల్లని వర్ణముకలిగి భూరూపముకలదై
 భుజించిన అన్నమును, అదోముఖముగ విసర్జనచేయుచు,
 దేహమునకు బలము కలుగజేయుచుండును. వ్యాసవాయువు
 సర్వశరీరమందున వ్యాపించి, ఆకుపచ్చనివర్ణము కలదై శరీర
 మందున్న చర్మమునకు స్పర్శమును కలుగజేయుచు వా
 యురూపమై యుండును ఉదానవాయువు కంఠమందుండి,
 అగ్నిరూపముకలదై ప్రాణసానములమధ్యను తిరుగుచున్న జీవుఁ
 డుచేసిన కర్మప్రకారము దేహములను కలుగజేయుచుండును.
 సమానవాయువు నాభియందుండి ఆకాశరూపముకలదై భుజిం
 చిన అన్నమును నాడులకు బంచివెట్టుచు, శరీరమందు సప్తధా
 తువులను వృద్ధిబొందించును రోమములయందు నాగవాయు
 వుండి వెడల గ్రుక్కట మొదలైన క్రియలను చేయుచుండును.
 కూర్మవాయువు ముఖమందుండి ఓష్ఠములను చలించునట్లుచేసి
 నానావిధశబ్దములను పుట్టించును కృకరవాయువు ముక్కు
 కొననుండి గంధమును నాఘాశించునట్లు చేయును. దేవ
 దత్తము అను వాయువుకంటియందుండి మూయుట తెరుచు
 టను గలుగజేయును దనంబయమను వాయువు బ్రహ్మ
 రంధ్రమందుండి, నిద్రఱోవుకాలమున శరీరమును కాపాడుచు
 ప్రాణము విడిచినపిమ్మటను దేహమును వదలక అగ్ని చల్లారి
 నను, కొంతతడవు పొగయున్నట్లుండి శరీరమునకు స్థూల
 మును కలుగజేయును. ఈవిధమున పదివాయువులు గాంధారి

మొదలయిన పదివాయువులయందు తిరుగుచు, ప్రాణవాయువు, కుడి యెడమలయందున, ఇడ, పింగళలను నాడులయందు తిరుగుచు క్రిందికి మీఁదికి నడుచుచుండును. ఇడాపింగళలు, ఆధారము మొదలుకొని, ఆగ్నేయచక్రమువరకు నుండును. మధ్యయందున్న నుషున్ననాడి ఆగ్నేయమును చాటి బ్రహ్మ రంధ్రము పర్యంతము న్యాపించి రహస్యమైనదై దేహమధ్యమందు ప్రధానమై యుండును.

ఇట్టి అతిరహస్యమును, జీవుఁడు తెలిసికొనలేక గురుసేవ చేయక కాశీ, ప్రయాగ, మొదలయిన, తీర్థయాత్రలకు ప్రయత్నించుచు, సాగోక్యాది ముక్తులను గోరుచు, వాని నమిత్రమై కాలనుంతయు, వ్యర్థముగ గడుపుచుండును. ఇందు వలన, ఆడుచున్న బంధివలెనే “హంస” క్రిందికి మీఁదికి దిరుగుచు నుఖదుఃఖములకు లోనై యుండును. ఆ హంసయే శబ్దరూపమైన వాక్యే, పరంజ్యోతి, అదే యూర్ధ్వకుండలి, అదే అమృతమునకు స్థానము, అదేసమస్తసృష్టికి కారణము, అదే మెరుపువలెనే కొంచెము కాలము కనఁబడి వెంటనే కప్పఁబడును, ఈమెరుపును అభ్యాసములోఁ జూడవచ్చును. ఆసహస్రారమందే, అవ్యక్తాది సమస్తసృష్టియున్నది. దానియందు “తాను” అనఁగా జీవుఁడు | మెరుపుడు కనఁబడు సమస్తము చిద్విలాసమై యుండును అప్పుడు ఈజీవునకు, నేదో షము నంటదు. ఇట్టి మార్గమును దెలియలేక దారావుతా.

దులు తనను కక్షించెదరని వలలోఁ బడ్డ పట్టవలెనే ఈ దేహ-
మందున్న అమృతపానమును జేయలేక దేహము నేననుకొని,
కొట్టుకొనుచుండును. దీనిలో జీవుఁడు తనకంటె వేరైన వస్తువు
కలదని తన నేర్పుకొలఁది కర్మభక్తి మొదలయినవాటినిఁ జేయు
చు కర్మకాండలో మువిఁగి యుందురు. అంటుకుండ గంగలో
ముంచినను పవిత్రము ఎట్లుకాదో అటువలెనే, ఈ దేహమును,
ఎన్నిసార్లు గంగలో ముంచినను బాహ్యదృష్టిచేత నన్నికర్మ
లను చేసినను మోక్షము రాజాలదు. అన్నిముక్తులు జీవ-
న్ముక్తికంటె తక్కువైనది.

సప్తచక్రములయందు ఆత్మనిరూపణమునకు

శ్రుతి ప్రమాణము.

—:0:—

1. మూలాధారము శ్రుతి.

“ఆధారే బహుచక్రం త్రిధావర్తం భగ మండలాకారం
తంత్రమూలకందః తత్రశక్తిం పావనాకారం ధ్యాయేత్
తత్రైవసర్వకామేశ్వరీ పీఠం సర్వకామఫలప్రదంభవతి.

2. స్వాధిష్ఠానము శ్రుతి.

ద్వితీయం స్వాధిష్ఠానచక్రం తన్మథ్యే పశ్చిమాభి
ముఖం లింగం ప్రవాళాంకురసదృశం ధ్యాయేత్
తత్రైవ ఓద్యానాపీఠనిలయం జగదాకర్షణంభవతి.

3. మణిపూరకము శ్రుతి.

తృతీయంనాభిచక్రం పంచావరం సర్వవత్కుటిలాకారం
తస్మద్యేకుండలీకక్తిం బాలార్కుకోటిసదృశీంధ్యాయేత్
సామధ్యశక్తిః సర్వసిద్ధిదాభవతి.

4. అనాహతము శ్రుతి.

చతుర్థంహృదయాధారం అష్టదశకమలం అధోముఖం
తస్మద్యే కర్ణికాయాం లింగాకారం జ్యోతిర్ధ్యాయేత్
సైవాహంనకళాసర్వేంద్రియవస్యాభవతి.

5. విశుద్ధచక్రము శ్రుతి.

పంచమంకంఠచక్రం చతురంగుళం తత్రనామే
చంద్రనాడీఇడా పింగళాసూర్యనాడి
తస్మద్యేసుషుమ్నాంధ్యాయేత్
సైవ అనాహతకళా అనాహత సిద్ధిర్భవతి.

6. తాలుచక్రము శ్రుతి.

షష్ఠంతాలుచక్రం తత్రఅమృతధారాప్రవాహః
ఘృటికామూలరంధ్రరాజదంతి సంధిని వివరద్వారం
తత్రశూన్యంధ్యాయేత్ చిత్తలయోభవతి.

7. ఆగ్నేయచక్రము శ్రుతి.

సప్తమం భూమధ్యచక్రం తత్రఅంగుష్ఠమాత్రం జ్ఞాననేత్రం
దీపశిఖాకారం ధ్యాయేత్ వాచాసిద్ధిర్భవతి.

8. సహస్రారచక్రము శ్ఠతి.

అష్టమంబ్రహ్మరంధ్రం నిర్వాణచక్రం. సూచికాగ్రభేద్యం
 ధూమశిఖాకారం ధ్యాయేత్
 త్రతజాలంధరవీరం మోక్షపదంభవతి.

8. సహస్రారచక్రము శ్ఠతి.

అష్టమంబ్రహ్మరంధ్రం నిర్వాణచక్రం. సూచికాగ్రభేద్యం
 ధూమశిఖాకారం ధ్యాయేత్
 త్రతజాలంధరవీరం మోక్షపదంభవతి.

ములైన, నాభి, హృదయము, కంఠము, బ్రహ్మరంధ్రము, లని బ్రహ్మాపనిషత్తునందు చెప్పబడెను.

శ్రుతి “అధాస్య పురుషస్య చత్వారిస్థానానిభవంతి” వీనియందే చతుష్పాద్భ్రష్టాము ప్రకాశించును. ఇదియే నాలుగవస్థలును. ఇవి కలిసి బ్రహ్మగంధితోఁ గూడ మూడుదారములతోనున్న యజ్ఞోపవీతమని చెప్పబడును. బ్రహ్మరంద్రమునందుండి అమృతము చుక్కలుగ కాడచుండును. దీని రహస్యము గురుషూలకమున తెలియనగును పరబ్రహ్మోపనిషత్తు, బ్రహ్మాపనిషత్తు, ప్రమాణములు.

హృదయపద్మమందు ప్రాణవాయు నిలిచి షట్స్పృశములయందును యేబదివర్ణములు, దంతములు, తాలవ్యములు ఓవ్యములు, దంతోష్ఠ్యములు అనునాసికలు, మార్గములు, కంఠ్యములు, అను నేడుప్రకారములుగ నున్నవి. ఈవర్ణములు, అధోకుండలి మొదలు, ఊర్ధ్వకుండలి వరకు వ్యాపించి దశవిధనాదము ధ్వనిచేయుచున్నది.

దశవిధనాదములు.

చిణి చిణి, చిణీ, శంఖము, వేణు, వీణా, తాళము, ఘంటా, భేరి, మృదంగ, మేఘనాదములు ఈదశనాదములు, లోపల పైని చెప్పబడిన నాడులలో దశవాయు ప్రసారమై ధ్వనించుచుండును. ఈధ్వనిని షణ్ముఖి, ముద్రచేతను, అధ్య

సించువారికి శరీరములోపల తెలియుచున్నది. “ఓం” శారమునందే యీనాదములు వుట్టుచున్నవి. ఇదియే సంగీత శాస్త్రమునందు సప్తస్వరములని చెప్పబడుచున్నవి. కేవల శ్రోత్రములను మూయుటచేత సభ్యసింపవచ్చును. ఇందుకు హంసోపనిషత్తు ప్రమాణము.

“తర్జన్యం గుప్తాభ్యాంకర్ణంధ్రేనిమిల్య నాదంశృణుయాత్
ప్రథమంచిణిచిణిః ద్వితీయాచిణి తృతియ్యాశంఖంచతుర్థో
పేణునాదఃపంచమంవీణానాదఃషష్ఠంతాళః సప్తమంఅష్టమం
ఘంటా భేరి సవమంమృదంగః దశమం మేఘనాదః దశమం
పరిత్యజ్య ప్రణవనాదమభ్యసేత్ తత్ర “ఓం” కారే మనో
లీనంభవతి”

ఈప్రకారము అభ్యసించినయెడల అణిమాద్యష్టసిద్ధులు కలుగును. ఇదియంతయు ప్రాణాపానముల సంయోగము లచే గలుగుచున్నది. సోహమను స్ఫురణయే రాత్రింబగళ్ళ యందు మూలాధారాది షడ్చక్రములలోను వ్యాపించి, కాలమును నిర్ణయించుచున్నది. ఇది యిడా పింగళ, నుషుమ్న యను నాడులలో క్రిందినుండి పైకి పైనుండి క్రిందికి దినమొక్కటికి 21,600 హంసలు నడుచుచున్నది ఇందుకు ప్రమాణము.

“శ్లో. సకారేణడహిర్యాతి హకారేణవిశేత్పునః

హంసహంసేతియన్నంత్రం జీప్రోజపతి సర్వదా”

కాశీక్షేత్రం శరీరం.

కాశీ, గయ, ప్రయాగ, శ్రీశైలము, కంచి, కాశహస్తి,
ఇవి యన్నియు, ఈశరీరమునందే యున్నవి.

శ్లో. శ్రీశైలంతు శిరస్థానం ముఖంకేదారనామకం
వారాణసీతుభ్రూమధ్యం కుచస్థానంతుకాంచీస్యాత్
అయోధ్యాహృదయంతథా దేవానాంపూరయోధ్యా
ఇడాభాగీరధీ గంగాపింగళాయమునానదీ
తయోర్మధ్యగతానాడీ నుషుమ్నాఖ్యా సరస్వతీ
ధ్యానప్రదేజ్ఞానజలే రాగద్వేషమలాపహే
యస్మాతి మానసేతీర్థే సయాతి పరమాంగతిం
త్రిచతనువ్యాపినీజ్ఞానగంగా భక్తిశ్రద్ధాగయేయం
నిజగురుచరణధ్యానయోగః ప్రయాగః విశ్వేశో
యంతురీయంసకలమభిమతం వ్యావృతేచాంతరాత్మణా
నుషుమ్నాయాంస్థితంసర్వం దర్పణే వస్తుజాలవత్
తత్కస్థిత్యాతు జీవ్రాసాదృశ్యం సర్వం పరిత్యజేత్
ప్రాసాదస్థాయధాభూమ్నాయం భూమ్నాయంతుపరివేష్టితం
సర్వంసూక్ష్మతయాపశ్యేత్ తద్వన్మధ్యగతోజనః

శరీరము కాశి, ఇందలి జ్ఞానము గంగ, భక్తి శ్రద్ధలు
గయ, గురుచరణము ప్రయాగ, విశ్వేశ్వరుఁడు ప్రత్యగాత్మ,
ఈవిధమున కాశీ, గయ, ప్రయాగలు ఈశరీరమునందే యు

న్నవి. నుషుమ్మయందు సర్వమును స్వచ్ఛమయిన అద్దమందు,
అన్నియు నెటుల ప్రకాశించునో అటులనే ప్రకాశించును.
ఈజీవుఁడు తనకుఁ గనఁబడు వస్తువుల నన్నియు దృశ్యముగ
జూచుచు, శరీరపతనపర్యంతము, నుషుమ్మయందే నిలిచి,
మేడయొక్క చివరనున్నవాఁడు క్రిందిపదార్థముల నన్నిటిని
సూక్ష్మమయిన వానినిగా నెటులజూచునో ఆవిధముననే
నుషుమ్మ కొనయందు నిలిచి కనఁబడు పదార్థముల నన్నిటిని
సూక్ష్మమయిన వానినిగాను, నశించువానినిగాను చూచుచు
విహరించును.

పరమేశ్వరుండు స్థానము. అది బ్రహ్మరంధ్రము మొదలు
కొని యుధోముఖముగా వేలాడుచుండును. ఆరంధ్రమును,
ఈస్యాణావాయువు ఎప్పుడు పొందునో, అప్పుడు, జీవుఁడు
ఆనందస్వరూపుఁడై యుండును.

ఇటువంటి కీలకం బెటుఁగక దేహమందు మధ్యనాడి
చివరను తానుపొంది, పిండబ్రహ్మాండములను, అగ్నియందు
బుట్టు అణువులని తెలియలేక దేహమే నేనని, దేహముచేత,
వలువిధములయిన బాహ్యభక్తి, కర్మలను జేయుచు చెడి
పోయి కర్మకాండలో మునిగి దృశ్యరూపమయిన కాశీ, గయా,
వ్రయాగలను పొంది ముక్తిని బొందుదు ననుచు కల్లుకుండను
గంగలో ముంచినటుల నీశుక్లశోణిత సంబంధమయిన దేహము
ను నెన్నిసారులు త్రివేణిలో ముంచినను మోక్షము దొరుకదు

గనుక గురుకీలకము దెలిసి, సాలోక్యాది ముక్తులు, కాశీ
యాత్ర మొదలయిన వానితో సమానమని తెలిసికొని చిత్త
మందు సృష్టినబంధమయిన మాలిన్యమును వదలి గురువిచ్చిన
దృష్టిప్రకారము పయించెప్పినటుల హంససూత్రమునుబట్టి
స్వస్వరూపస్థితిని బొందుటే ముక్తి. ఇటువంటి శరీరమునందు,
మాయావిధ్యాదృష్టిచేతను, యథార్థమయిన తమ స్వరూ
పము తెలియలేక సాలోక్యాది ముక్తులను గోరుచు, మహా
ప్రళయమందు మైనపునూర్దయందు నువర్ణ రేణువున్నట్లు వేరు
వేరుగా నీజీవులు పూర్వసృష్టి ననుసరించి, జననమరణప్రవా
హములోఁ బడి పలువిధదుఃఖములను ననుభవించుచు స్వస్వ
రూపమును గానలేక బండిచక్రము తిరుగునటుల జీవుఁడు
స్వర్గనరకాదులను, వైకుంఠ కైలాసాదులను పొందుచు మరల
భూలోకమున పొందుచుండును.

శ్లో॥ తేతం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం

క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకం విశన్తి॥

శ్రుతి—తత్సక్త తే దుష్కృతేను భూత్వైవైతుకంహీన
తరంచావిశతి.

పంచకోశ వివరము.

“ఆత్మానామస్థూల సూక్ష్మకారణ శరీరత్రయవిలక్షణం

పంచకోశవ్యతిరిక్తఃప్రవస్థా త్రయసాక్షిసచ్చిదానందరూపః”

పరమాత్మపంచకోశ విలక్షణుడని శ్రుతులు ఘోషించుచున్నవి. కావున పంచకోశములను యెరుగక నే వాటికి విలక్షణుడైన పరమాత్మను యెరుగరాదు. గాన పంచకోశములను విచారిం చెదము.

అన్నమయ, ప్రాణమయ, మనోమయ, విజ్ఞానమయ, ఆనందమయము అని కోశములై దు విధములు.

1 అన్నమయకోశము.

“ అన్నవికార శుక్లశోణిత జన్యషడ్భావ వికారసహితం

అన్నేనై వవర్థమానం ఇదంస్థూలశరీరమన్నమయకోశః”.

“ శుక్లశోణిత సంభూతదేహాన్నమయ ఉచ్యతే”

“ అన్నకార్యాణాం సమూహోన్నమయకోశః”.

అనురీతిని అన్నమువలన పుట్టి అన్నమువలననే వృద్ధి బొందుచున్నదై స్తంభమువలె స్థూలమై కరచరణాద్యవయవ సహితమైఉండుట, పుట్టుట, వృద్ధిపొందుట, పరిణమించుట, క్షీణించుట, నాశంబగుటయను షడ్భావవికారములు గలదై, సప్తధాతుమయమై కనబడెడి స్థూలశరీరమే అన్నమయ కోశము ఆహేతువుచేత కోశమని చెప్పబడియున్నది.

“ యథాఖడ్గంతత్కోశం ఆమృఫలంత్వక్

యథాతుషః తండులాదికమాచ్ఛాదయతి

యథావాగర్భం జరామురావారయతి

కోశవదాచ్ఛాదక త్వాత్కోశఇత్యుచ్యతే”

ఒర క త్తియును, గుల్ల చింతమందును, పొట్టు బియ్యమును,
మావి పిండమును కప్పకొని కనబడగుండా జేయునట్లు వర
మాత్ముని ఈకోశములు కప్పకొని కనబడకుండా చేయుట
చేత కోశమని పేరుకలిగెను.

“ననుఖడ్గాదీనాం తతోశాదీనాంచ సత్తాభిన్నా
పంచకోశానామాత్మభిన్నసత్తాకత్వాభావాత్
కోశాదిభ్యోవై షమ్యాత్తథమాచ్ఛాదకత్వమితిచేదుచ్యతే.

అయితే దృష్టాంతమందు, ఒరయును క త్తియు మొద
లగునవి వేరైన వగుటవలనను, సమానధర్మములు గలవి
కానందునను ఒకదాని నొకటి ననుసరించి ప్రకాశించునవి
కానందునను, ఆయొర మొదలైనవి ద్రవ్యములను మూసికొని
యుండునట్టి వగునుగాని, దాప్య్యాంతికమందు కోశములు తమ
సత్తవలన ప్రకాశించునవి గాక ఆత్మసత్త ననుసరించి జీవించి
ప్రకాశించుచుండు కోశములు పరమాత్మను కప్పనట్టి శక్తి
యెట్లు కలిగెనను శంకకు సమాధాన మిట్లు చెప్పబడెను.

“ఆదిత్యకిరణపరిణామ విశేషత్వాన్మే
ఘస్యాదిత్య సత్తైవసత్తాతథాపిమేఘః
ఆదిత్యం యథాచ్ఛాదయతి అగ్నిముపజే
వ్యవ ర్తమానస్య ధూమస్యా ప్యగ్నేస్సత్తై
వసత్తా తథాపిసధూమః అగ్నిమాచ్ఛాద

యతిపవమాత్మ సత్తయా సత్తావంతోపి

కోశా ఆత్మనంతాచ్చాదయంతి

సూర్యకిరణము వల్ల కలిగిన మేఘములు సూర్యుని కప్పుకొని కనబడకుండా జేయునట్లును, అగ్నివల్ల గలిగిన ధూమము అగ్నినికనబడకుండా జేయునట్లును, ఆత్మసత్త ననుసరించి వృద్ధినొందు కోశములు పరమాత్మను కప్పనట్టి శక్తిగలవయ్యెను. అయితే అన్నమయకోశమునకును పరమాత్మకును చేరిక యెట్లుకలిగె ననగా అన్యోన్యధ్యాసము చేత కలిగినది. అన్యోన్యధ్యాసమనగా—ఒక వస్తువునందలి గుణము మరియొక వస్తువునందు తోచుట. అదెట్లు లనిన నేను జీవుడననుట జీవాధ్యాసము, నేను మనుష్యుడననుట జాత్యాధ్యాసము నేను పుట్టి పెరిగి యింత పొడుగై ళ్లీణించి మరణించు చున్నాననుట వికారాధ్యాసము, నేను బ్రాహ్మణుడను, క్షత్రియుడ ననుట వర్ణాధ్యాసము, నేను ఆంధ్రుడను వెలనాటిని, మహారాష్ట్రుడను, కాశ్యపగోత్రిని, నేను బ్రహ్మచారిని, నేను సన్యాసి, నేను రామయ్యనామాధ్యాసము, నేను నల్లనివాడను రూపాధ్యాసము, నేను సోమయాజిని, నేను తత్వవాదిని, విశిష్టాద్వైతిని, పరమభాగవతుడను, శైవుడను, యోగీశ్వరుడను, నేను జ్ఞానిని, కుమ్మరిని, మంగలిని, చాకలిని ఇవియన్నియు అన్నమయకోశమందుగల

లక్షణములు, అన్నమయకోశము ఆత్మకాదు ఆత్మగాని విధం బెట్లనఁగా? ఈస్థూలశరీరము జన్మంబునకంటె పూర్వమునందును, మరణంబున కంటె ఉద్భవమందును లేదు కనుక పుత్పత్తి వినాశాది షడ్భావవికారము షట్కోశమయమైన అన్నమయకోశము ఆత్మగాదు.

2. ప్రాణమయకోశము.

“క ర్శ్మేంద్రియై స్సహప్రాణమయకోశః ప్రాణాది పంచకం ప్రాణమయఃక ర్శ్మేంద్రియైర్మృతమ్”

“ప్రాణాది దశ వాయవోన్న మయకోశే యదావర్తం తే తదాప్రాణమయకోశః”

ఇత్యాది ప్రమాణముల రీతిని, వాక్కు, పాణి, పాదము, పాయురు, గుహ్యము అను కర్శ్మేంద్రియము లయిదును ప్రాణ, అపాన, వ్యాన, ఉదాన, సమానములనెఱు ప్రాణము లయి దీనిను గూడి ప్రాణమయకోశము, మరియు ప్రాణవాయువు మొదలగు దశవాయువులు అన్నమయకోశముతో యెప్పుడు సంచరించునో అప్పుడు ప్రాణమయకోశమునకును పరబ్రహ్మమునకును కూటమి యెట్లుకలిగినదనఁగా —

“అహంతుభాయుక్త అహంపిపాసావాన్

అహంబలవా అహంవీర్యవా

అహంక్రియావా అహంవక్తా”

“అహందాతా మూకః పంగుః విహస్తః షండః ఇత్యాది
ప్రాణవికార త్వేసతి వక్తృత్వాదిరహితమాత్మానం
వక్తారమివ దానాదిరహితమాత్మానందాతా
రవివ గమనాగమన శూన్యమాత్మానం గంతారమివ
క్షుత్పిపాసాది రహిత మాత్మానం క్షుత్పిపాసావంతమివ
ఆపారయతి”

నేను ఆకలియును, దప్పియును, సామర్థ్యమును, బలమును పరాక్రమమును గలవాడను, వాచాలకుడను దాతను, మూగను, కుంటిని, గుడ్డిని, అనునవి మొదలైన ప్రాణమయ కోశమందు గల గుణములు పరమాత్మయందును.

“ఆత్మనః సచ్చిదానందాన్ మనుప్రాణః
అస్తిభాతిప్రియమితి ప్రాణమయకోశేచాధ్యస్యతి”

అనురీతిని పరమాత్మయందు గల సచ్చిదానందాది గుణములు ప్రాణమయకోశమందు గలవిగాన ప్రాణముగల వాడనగుటచేత తోచుచున్నవి కనుక ప్రాణమయకోశమునకును పరమాత్మకును కూటమివచ్చినది. ఈ ప్రాణమయ కోశంబే ఆత్మయని చెప్పదామంటే యే ప్రాణవాయువులు శరీరమునకంటె అంతరంబైన శిఖపర్యంతము వ్యాపించినదై చక్షువాదీంద్రియంబులకు వ్యానరూపంబుచే బలంబిచ్చుచు ఇంద్రియంబులం ప్రేరేపించునదియై యుంటున్నదో ఆ ప్రాణ

మయకోశము ఘటాదికంబువలెనే జడస్వభావంబుగలది.
దృశ్యంబు పరిచ్ఛిన్నమయినది కనుక ఇదియును ఆత్మగాదు.

3. మనోమయకోశము.

“జ్ఞానేంద్రియైర్మనోయుక్తం మనోమయితీరితః

జ్ఞానేంద్రియాణిపంచమనశ్చ ఏతత్సర్వం

మిళిత్యా మనోమయకోశ ఇత్యుచ్యతే

ఏతత్కోశద్వయ సంయుక్త ఆత్మామన

అది చతుర్దశకరణైశ్శబ్దాదివిషయసంకల్పాది

ధర్మాన్యదాకరోతి తదామనోమయకోశః

మనస్సు, శ్రోత్రము, త్వక్కు, చక్షువు, జిహ్వ ప్రాణ
ము అనెడి జ్ఞానేంద్రియము లైదును జేరి మనోమయకోశము
మరియు అన్నమయ ప్రాణమయకోశములతో కూడిన ఆత్మ
మనస్సు మొదలైన పదునాలుగు; కరణములతో శబ్దము
మొదలగు విషయసంకల్పాది ధర్మములను చేయునపుడు
మనోమయకోశ మనబడును. ఈమనోమయకోశ మునకును
పరమాత్మకును చేరిక యెట్లు అన్యోన్యధ్యాసముచేత కలి
గెను. అది యెట్లనిన.

“అహం సంకల్పవా నహం వికల్పవాన్

శోకవాన్మోహవాన్కామిలోభీశ్రోతా

స్పృహాద్రష్టారసయితాఘాతాబధిరః

అంధః ఇత్యాదిమనోవికార త్వేసతిసంశ .
 యాదిరహితమాత్మానం సంశయాదివంతం
 శోకమోహాదిరహితమాత్మానంశోక
 మోహాదివంతం దర్శనాదిరహితమాత్మానం
 దర్శనాదిమంతమావారయతి''

అనఁగా నేను, సంకల్పమును వికల్పమును గలవాఁడను, దుఃఖిని, మోహిని, కామిని, క్రోధిని, ద్వేషిని, వినువాఁడను, ఇచ్చగలవాఁడను, రసజ్ఞుఁడను, ఆఘ్రాణించువాఁడను, చెవిటివాఁడను, నాలుక లేనివాఁడను, ముక్కులేనివాఁడననునివి మొదలగు మనోమయకోశనిష్ఠములయిన సంకల్పాది ధర్మములు ఆత్మయందును.

“ఆత్మధర్మా సచ్చిదానందాంశ్చమమమనః సమ్యగస్తి
 భాతిప్రియమితిమనోమయకోశేలధ్యస్యతి”

ఆత్మధర్మములయిన సచ్చిదానందములు మనోమయకోశమందును, మనస్సుండుటచేత తోచుచున్నవి. కాబట్టి మనోమయకోశమునకును ఆత్మకును కూటమివచ్చినది. ఈ మనోమయకోశంబే ఆత్మ అనుదామనిన దేహంబునందు నేననెడి అభిమానంబును గృహరామ క్షేత్రాదులయందు నాదియనెడి స్వభావంబును, గలుగఁజేయు యీకోశంబు, ప్రాణమయకోశంబునకంటెను అంతరంబై, కావకోగ్రాదివ్యాపా

రంబును గలిగి నియతస్వరూపంబు లేక, దేహాదికంబువలె
జడత్వ దృశ్యత్వ పరిచ్ఛిన్నత్వాది వికారములు గలదియైనం
దన ఇది ఆత్మకాదు.

4 విజ్ఞానమయకోశము.

“జ్ఞానేంద్రియాణిపంచ బుద్ధిః ఏతత్సర్వం
మిళిత్యావిజ్ఞానమయకోశ ఇత్యుచ్యతే
బుద్ధిజ్ఞానేంద్రియైర్మయక్తం విజ్ఞానమయకోశకమ్”
“ఏతత్కోశత్రయ విశిష్టాంతః కరణే
తద్గత విశేషధ్యాన మననాది వృత్తియోయ
దోత్పద్యంతే తదావిజ్ఞాన మయకోశః”

బుద్ధియను జ్ఞానేంద్రియము లైదును, గలసి జ్ఞానమయకోశము
మరియు అన్నమయ, ప్రాణమయ, మనోమయకోశములతో
కూడిన అంతఃకరణమునందు, వాటిలోనుండు ధ్యానమననాది
వృత్తి యెపుడు కలుగుచున్నదో అప్పుడు విజ్ఞానమయకోశ
మనబడును. ఈవిజ్ఞానమయకోశమునకు పరమాత్మకును
కూడ యెట్లు వచ్చినదనగా ?

“అహంకర్తా బుద్ధిమాణ్ డేహోపోహచతురః
ఏకసంధగ్రాహీ యోగాంతరగామీ
రాగద్వేషీ శ్రోత్రియః పండితః విరక్తః
భక్తిమాణ్ ఉపాసకః జ్ఞానీత్యాది విజ్ఞాన
మయమయకోశస్య పరస్థేస్థస్థిత్వాకూడనమయము
దన ఇది ఆత్మకాదు.

4 విజ్ఞానమయకోశము.

కర్తారమివ అవిజ్ఞాతార మాత్మానం
 విజ్ఞాతారమివ నిశ్చయరహితమాత్మానం
 నిశ్చయవంతమివ మాందజాద్యాది రహితం
 జాద్యాదిమంతమివావారయతి."

నేను కర్తను, నిశ్చయముగలవాడను, భుద్ధిమంతుడను, ఊహా
 పోహలలో చతురుడను, ఏకనంతగ్రాహిని, శోక్రితియుడను,
 విరక్తుడను, పండితుడను, లోకాంతరంబునకు పోవువాడను
 అనెడు విజ్ఞానమయకోశనిష్ఠములైన ధర్మంబులు ఆత్మయం
 దును.

"ఆత్మలక్షణసచ్చినందాన్ మమబుద్ధి
 రస్తిభాతిప్రియమితివిజ్ఞానమయకోశే
 చాధ్యన్యతి ఏవం విజ్ఞానమయకోశ
 స్యాత్మనశ్చాన్యోనాథానః"

ఆత్మధర్మములైన సచ్చిదావందములు మనోమయకోశ
 మందును. మనస్సుండుటచేత తోచుచున్నవి, కాబట్టి మనో
 మయకోశమునకును ఆత్మకును అధ్యాసద్వారా కూటమి
 వచ్చినది యీవిజ్ఞానమయకోశంబే ఆత్మయుని చెప్పినట్లయిన
 మనోమయకోశంబునకంటె అంతరంబగు కర్తృశబ్దవాచ్యం
 బైన విజ్ఞానమయకోశంబునెడి చిద్భావానునితో కూడియుండు
 బుద్ధి, సుషుప్తికాలంబునందు తనకు కారణంబగు అజ్ఞానంబు
 నందు లీనంబగుచు, జ్ఞాగరణకాలముందు, పిఖపర్యంతము

న్యూపించి విలయాద్యవస్థలను గలిగి దృశ్యంబై యున్నందు
నను దానికి వృత్తిప్రవాహము ఎడతెగనిదై ఎప్పుడుకలిగియు
న్నది ఆహేతువుచేత ఇదియును ఆత్మకాదు.

6. ఆనందమయకోశము.

“ప్రియమోద, ప్రమోదవృత్తి మదజ్ఞాన
ప్రధానమంతః కరణం ఆనందమయకోశ ఇత్యుచ్యతే
“ప్రియాది యుక్తమజ్ఞానమానందమయఉచ్యతే”
“ఏతత్కోశ చతుష్టయకారణజ్ఞాన
సంపృక్తం స్వకారణజ్ఞానంస్వరూపసుఖే
వటదానాసువటవృక్షఇవయదావర్తతే
తదానందమయకోశః”

ప్రియము, మోదము, ప్రమోదము అనెడి వృత్తులతోఁ
గూడి అజ్ఞానమే ప్రధానముగాఁ గల అంతఃకరణమే ఆనంద
మయకోశము. ప్రియమనఁగా ఇష్టమైన పదార్థమును కనిన
మాత్రముననే కలిగెడి సంతోషము ప్రియము. ఆపదార్థము
తనచేతికి వచ్చినపిమ్మట కలిగెడి సంతోషము మోదము
చేతికివచ్చిన వస్తువును అనుభవించినతోడనే కలిగిన సంతో
షము ప్రమోదము ఈకోశమునకు మూడవశ్రుతిప్రకారము
అర్థమేమునఁగా అజ్ఞానముతో గూడి పైన ఉదహరించిన
నాలుగు కోశములతో గూడియుండునపుడు ముట్టివీర్తనమున
ముట్టిచెట్టు అణగియుండు రీతిని స్వరూపసుఖమునందు తన

కారణజ్ఞానము అణగియుండునపుడు ఆనందమయకోశమనఁ
బడును. ఈ ఆనందమయకోశమునకును పరమాత్మకును
గూటమి యెటులువచ్చినది యనఁగా?

“ అహంభోక్తా సుఖసంతుష్టః సాత్వికః
రాజసస్తామనఃమూఢః దుష్టః శూన్యః
మోహితః అవివేకీ భ్రాంతశ్చత్యానందమయ
కోశవికార త్వేన త్రిప్రియమోదప్రమోద
రహిత మాత్మానం ప్రియమోద ప్రమోదమం
తమివ అభోక్తారమాత్మానం భోక్తారమివ
పరిచ్ఛిన్ననుఖ రహితమాత్మానం పరి
చ్ఛిన్నసుఖవంత మివాచ్ఛాదయతి. ”

నేను భోక్తను, సంతుష్టుడను, సుఖిని, రాజసుడను, సాత్వీ
కుడను, తామసుడను, మూఢుడను, శక్తుడను, భ్రాంతుఁ
డను అనునివి మొదలైన ఆనందమయకోశ ధర్మంబులు ఆత్మ
యందును.

“ ఆత్మనః సచ్చిదానందాంశ్చ మమజ్ఞానమస్తి
భాత్రిప్రియమితి ఆనందమయకోశే అధ్యస్యతి. ”

అనురీతిని సచ్చిదానందములు ఆనందమయ కోశమందును
ఆనంద ముండుటవలన తోచుచున్నవి కాబట్టి ఆనందమయ
కోశమునకును పరమాత్మకును గూటమి వచ్చినది అయితే
యీ యానందమయకోశంబు ఆత్మగానివిధంబెట్లు-ఈభోక్త

యగు ఆనందమయకోశంబును ఘటాదులువలె దృశ్యంబు
జడంబు పరిచ్ఛిన్నంబు గనుక

“ అస్థూలమనన్వ హ్రస్వమదీర్ఘమశబ్ద
మస్పర్శ మరూప మవ్యయమ్. ”

అను ఇత్యాదిలక్షణమైన ఆత్మ కానేరదు, అయితే పరమా
త్మకు పంచకోశ వ్యతిరిక్తత్వము యెటువలె సిద్ధించును కత్తి
యొర మొదలైనవి భేదములేక ఒకటిగానే వ్యవహరింపఁ
బడుదు ఒకటిగానే తోచినను విచారింపఁగా కత్తియును ఒర
యును వేరై నటుల వేదాంతశాస్త్ర విచారణచేత పరమాత్మ
త్రికాలములయందును పంచకోశంబుకంటె వేరై తోచుట
వలన, పంచకోశ వ్యతిరిక్తము లభించును ఇందుకు దృష్టాంత
మొట్టనిన

“ మమాయంగోః మమచాయంవత్సః మ
మాయంకుమారః మమాయంకు మారీసుచూ

యంస్త్రీ ఏవమాది పదార్థవాన్ పురుషః
పదార్థోన భవతి తేభ్యోయథావిలక్షణః
తథామమ అన్నమయకోశః మమప్రాణ
మయకోశః మమమనోమయకోశః మమ
విజ్ఞానమయకోశః మమానందమయకోశః
ఏవంపంచకోశావాన్ ఆత్మాపంచకోశాది
ర్నభవతి తేభ్యోవిలక్షణః. ”

నాయావు, నాదూడ, నాపుత్రుడు, నాకూతురు, నాభార్య
 అని తన్ననుసరించికొని తోచెడి ఆవు, దూడ, పుత్రుడు,
 మొదలగునవి తానుగా నట్లు భావ్యైతిక మందును నా
 శరీరము, నాప్రాణము, నామనస్సు, నాబుద్ధి అని తన్ను
 సంబంధించుకొని తోచెడు పంచకోశములును తాను కానం
 దున ఘటద్రవ్య ఘటభిన్నం జేటువలెనో అటువలె పంచ
 కోశంబులకంటె తాను విలతుణుడని యెరుగవచ్చును.
 మరియు ఆవు బలిసినది, దూడ చిక్కినది, కుమారుడు చెప్పి
 నట్లు వినెడు దుష్టుడు, కూతురు మహామూఢురాలైయు
 న్నది అనెడి పశువు మొదలగువానియందలి వికారములును
 విషయములును తన్నంటనియట్లును మరియు

“ జలగత సూర్యప్రతిబింబం జలవృద్ధౌ వర్థతే
 జలహాసేహాసతి, జలచలనేచలతి, జ
 లభేదేభిద్యత, ఇత్యేవం జలధర్మాను విధా
 యిభవతి నతువరమార్థతః సూర్యస్యతత్త్వ
 మస్తి, ఏవం పరమార్థతో వికృతమేకరూప
 మపి, నదృష్టాదేహాద్యుపాధ్యస్తరభావాత్
 భజతేవోపాధిమాన్ వృద్ధిహాసాదీని. ”

జలములో ప్రతిఫలించు సూర్యబింబము, ఉదకము వృద్ధికాగా
 వృద్ధిపొందుచున్నది జలము తగ్గగా తగ్గిపోవుచున్నది. జలము
 చలింపగా చలించుచున్నది జల్లము భిన్నముకాగా భిన్నమగు

చున్నది. ఇట్లు నీటిధర్మము ననుసరించి తోచుచున్నదేగాని
 యదార్థముగా ఆదిత్యునకు అధర్మములు యెట్లు నిజముకావో
 ఆసూర్యుని నెట్లు స్పృశింపవో అట్లు దాష్ట్యాంతికమందు అన్న
 మయకోశ నిష్ఠమైన జీవత్వ మనుష్యత్వాది ధర్మములును
 ప్రాణమయకోశ నిష్ఠమైన తుత్తిపాపాది గుణములును, మనో
 మయకోశ నిష్ఠమైన సంకల్పాది ధర్మములును, విజ్ఞానమయ
 కోశ నిష్ఠమైన కర్మత్వాది గుణములును, ఆనందమయకోశ
 నిష్ఠమైన భోక్తృత్వాది వికారములును, యదార్థముగా వికా
 రములేక ఏరూపమై ఇట్టి ఉపాధులయొక్క అంతరమందుం
 దుటవలన ఉపాధి కలిగినట్లు తోచునేగాని యదార్థముగా
 లేని సద్రూపుఁడును, పంచకోశ వ్యతిరిక్తుఁడును, సాక్షీయు
 నైనతన్ను కాలత్రయమందును స్పృశింపలేవు కాబట్టి ఇట్లు
 విచారించి యెరుగుటయే పంచకోశ వ్యతిరిక్త జ్ఞానము ఇట్టి

నమెట్లు రావచ్చు ననఁగా

“ బాహ్యదృష్టి ర్నేత్రం అంతర్దృష్టిర్బుద్ధిః

బాహ్యదృష్ట్యా జ్ఞాతుమశక్యాలపిపదాలర్థాః

అంతరదృష్ట్యాజ్ఞాతుంశక్యంతే. ”

అధ్యయనకాలమందు అధ్యయనము చేసే పురుషులచేత
 ఉచ్చరింపఁబడిన శబ్దంబులను పంచుటకు వశము కాకున్నప్పటికి
 కిని శ్రోతేంద్రియముచేత విని విమర్శించు శక్తిగల బుద్ధిచేత
 ఇది వీని శబ్దము అది వాని శబ్దములని యెరిగినట్లులను జల

మందుగల వేడిమిని వేరుపరుచుటకు గాకపోయినను, త్వరి
తమున చే స్పృశించి వివేకముగల బుద్ధిచేత జలంబును ఉష్ణ

మందుగల వేడిమిని వేరుపరుచుటకు గాకపోయినను, త్వరి
తమున చే స్పృశించి వివేకముగల బుద్ధిచేత జలంబును ఉష్ణ

రాజయోగము ప్రాణాయామము.

ఈప్రాణాయామము పూరక, కుంభక, రేచకములని మూడువిధములైన సాధనములు.

పూరక మనఁగా — వెలుపలివాయువును నాసిక ద్వారా లోపలికిపీల్చుట. కుంభక మనఁగా — వీల్చిన వాయువును వెలుపల విడువక లోపలనే నిలుపుట. రేచక మనఁగా — వీల్చిన వాయువును వెలుపలకు విడుచుట అని మూడు విధములు.

ప్రాణమును బిగబట్టి యేలుటయే ప్రాణాయామ మనఁబడును. ఈ ప్రాణాయామము చేయునపుడు కండ్లనుమూసి యెడమచేతి నడిమివేలితో యెడమనాసికనుమూసి

“ ఓంభూర్భువస్సువః తత్సవితుర్వరేణియం భర్గో దేవస్యధీమహి ధియోయోనఃప్రచోదయాత్ ఓమాపోజ్యోతి రసోమృతం బ్రహ్మభూర్భువస్సువరోం అను గాయత్రి మంత్రమునందుండి ఓం, ఓం, ఓం, ఓం, ఓం, అను ప్రణవమును మాత్రము తీసికొని వాయువుతో అజపాగా జేర్చి నాసిక ద్వారా వాయువును పూర్తిగా ప్రణవముతో లోపలికి పూరించి మ్రింగి మఱియొక పర్యాయము వాయువును పూరించి మ్రింగి ఆవాయువును బయటికి రానివ్వక కంఠమును మూసి కుడిచేతి అయిదు వ్రేళ్ళను “ ఓం ” అను ప్రణవమును మనస్సునందే ఉచ్చరించుచు విడిచినతరువాత యెడమచేతి

ఒక వేళలును విడువవలయును. ఇట్లు యెడనుచేతి అయిదు ప్రేళ్ళను విడిచినయెడల యిరువదియైదు ప్రణవము లగును. యిరువదియైదు ప్రణవములైన వెంటనే హృదయమునందుండు బయలునందు 1 యని మనస్సుతోనే సంఖ్యవేసి ఆసంఖ్య మీఁదనే దృష్టినివ్రుంచి మరి యిరువదియైదు అయిన వెంటనే 2 అని సంఖ్యను మార్చుచు మరి యిరువదియైదు అయిన వెంటనే 3 అని సంఖ్యను మార్చినయెడల డెబ్బదియైదు ప్రణవము లగును. డెబ్బదియైదు ప్రణవములు ఉచ్చరించిన వెంటనే లోపల స్వీకరించి యుంచిన వాయువును యెడమ లేక కుడిచేతినడిమివేలితో కుడినాసికనుమూసి పండ్లనుగట్టిగా బిగ బట్టియెడమనాసికద్వారా కొంచెమువాయువును బయటవిడిచి విడిచినంత మాత్రము బయటి వాయువును యెడమనాసిక ద్వారా లోపలికి బీల్చునపుడు “ ఓం ” అని బీల్చి మరి కుడి నాసికద్వారా విడుచునప్పుడుకూడా “ ఓం ” అని విడిచి ఈ వాయువును నాసికలను వేలితో మూసి మూసి నాసికలను మార్చి మార్చి యుచ్ఛ్వాసస్థనిశ్వాసములను ప్రణవ మంత్రములతో నెమ్మదిగ విడుచుచు తక్కిన వాయు వంతయు గర్భగుహ్వరమందే స్వీకరించి యుంచవలయును. శ్వాసమును విడుచునపుడు దంతములను బిగబట్టి నెమ్మదిగ వదలవలయును. వదలునపుడు శ్వాసముయొక్క వేగము అణగునంతవరకు తలవణుకుపుట్టి భ్రూమధ్యంబున మెఱుపుతీగ

వలెనే ప్రకాశించును. ఈ యభ్యాసము హెచ్చించుకొని
పోగాపోగా స్వానుభవమున ఆమెరుపుతీగెను చూడవచ్చును.

మొదటిపర్యాయము కుడినాసికద్వారా బీల్చి అభ్య
సించి రెండవపర్యాయము యెడమనాసికద్వార మూడవ
పర్యాయము కుడినాసికద్వారముగా యిట్లు అయిదు నిమ
షముల కొక్కపర్యాయము నాసికను మార్చి మార్చి వాయు
వును బీల్చి ఉదయము మూడు పర్యాయములు సాయంత్రము
లేక రాత్రిమూడుపర్యాయములు అభ్యసించిన వెనుక భోజనము
చేయవలయును. వాయువును బైట విడుచునపుడు నాశికలను
మార్చి మార్చి విడుచుచుండవలయును. నూతనాభ్యాసులు
యేబది లేక డెబ్బది అయిదు ప్రణావము ఉచ్చరించువర కభ్య
సించవలయును.

ఈ అభ్యాసము చేయునపుడు గర్భగుహ్వారమందు కొన్ని
దినముల వరకు బాధను కలుగఁజేయును ఇట్లు క్రమక్రమ
ముగా నభ్యాసము చేయుచు వచ్చినయెడల నాబాధ కొంత
నివారణమగును. బాధనివారణయైన వెంటనే డెబ్బది
అయిదు మొదలు నూరుప్రణావముల నుచ్చరించు వరకు
వాయువును పై చెప్పిన రీతిని కుంభించవలయును. ఇట్లు క్రమ
క్రమముగా ఇరువదియైదుప్రణావములుగా మూడువందలవరకు
హెచ్చించుకొని వాయువును బయట పడలకమున్నపు మది
పోగాపోగా స్వానుభవమున ఆమెరుపుతీగెను చూడవచ్చును.

మొదటిపర్యాయము కుడినాసికద్వారా బీల్చి అభ్య
సించి రెండవపర్యాయము యెడమనాసికద్వార మూడవ

యువును నిలిపి పిమ్మట నెమ్మదిగా విడువవలయును దీనిని
 గూడా క్రమక్రమముగా హెచ్చించు కొనుచు రావలయును.
 కొన్నిదినము లభ్యసించెడల గర్భములోని బాధ అణగి
 పోవును. తరువాత మూడువందలు మొదలు అయిదువందల
 ప్రణవములవరకు హెచ్చించుకొని పోగా గర్భబాధ నివార
 ãమై హృదయమునందు బాధను కలుగజేయును. ఇట్లు
 కొన్నిదినములు అభ్యసించిన వెనుక హృదయమునందలి బాధ
 నివారణయగును. తరువాత క్రమక్రమముగా యేనూరు
 మొదలు పేయి ప్రణవము లుచ్చరించు నపుడు హృదయబాధ
 నివారణ మగును. (మొదటి పేజియందు కనుపరచియుండు
 యోగాభ్యాస పటములో నుండు రీతిని) కుంభించిన వాయువు
 దేహమంతయు వ్యాపించును. ఆసనయమున దేహమునందు
 అధిక బాధను కలుగజేయును. ఇట్లు అభ్యసించునప్పుడు భోజన
 మును క్రమక్రమముగా తగ్గించి గోఘృమలతో చేసిన రొట్టె,
 ఉప్పుపిండి, పాలు మొదలగు ఆహారములను భుజించవలయును.
 ఇట్లు కొన్ని దినములు అభ్యసించుచు రాగా వైబాధ నివారణ
 యగును. తరువాత క్రమక్రమముగా వారివారి శక్తికొలది
 పేయి మొదలు రెండువేల ప్రణవముల నుచ్చరించువరకు
 కుంభించిన వాయువు ఇదివరకు గ్యాపించిన స్థలములంతయు
 యేబాధను కలుగజేయుక దేహమంతయు వ్యాపించి తరువాత
 శీఘ్ర మొదలు గర్భనాశ్శిక్షాముఖకు చుట్టిచుట్టి తిరుగు

చుండును. (ఇట్లు తిరుగువాయువును గూడా యోగాభ్యాస పటమునందు చూడుము) అన్ని బాధలకంటెను ఈ బాధ విశేషముగా యుండును. ఈ బాధలకంటెయు ఓర్పుకొని యుండినయెడల కొన్ని మూసములైన తరువాత యీ బాధ యణగిపోవును. రెండు నేలు మొదలు నాలుగు వేల ప్రణవములను క్రమక్రమముగా నుచ్చరించునప్పుడు కుంభించిన నాయువు యే బాధను వేక దేహమునందు వ్యాపించుకొని తరువాత ఆ వాయువు ప్రేగులోగా దిగుటకు ప్రయత్నించును.

ఎప్పుడు వాయువు ప్రేగులోపల ప్రవేశించుట ప్రారంభ మగునో అది మొదలు ఒక్కొక్క పర్యాయమును నాలుగు గుటికలు నీరును త్రాగి ప్రణవముతో వాయువును పూర్తిగా బీర్చి మ్రుంగవలయును తరువాత మ్రింగిన నీరుఁ వాయువు, ఈ రెండును గలసి ప్రేగులోపల ప్రవేశించుచుండును. ఆసమయమున పై కనపరచిన గోధుముల ఆహారమును విడిచి వాయువును బీర్చి ప్రేగులోపల నింపుకొని పాలును మాత్ర మాహారముగా నుపయోగించవలయును. నీరును త్రాగక వాయువును మాత్రము బీర్చి అభ్యసించినయెడల మనుష్యులకు అపాయమును కలుగ జేయును. ముప్పదిరెం డడుగులు గల మనయొక్క ప్రేగు గర్భమునందు చుట్టుకొని ఉండుటచేత బీర్చిన వాయువు ముప్పదిరెండడుగులలో ప్రవేశించుటకు

శక్తిలేక పోవుటచేత ఆవాయువు తిరిగి బయటికి వచ్చును. వచ్చినవెంటనే కంఠము మూసికొనియుండుటచేత బైట వెళ్లుటకు సాధ్యపడక (చిన్నకాలవను దాటినప్పుడు పాదముల నదిమి బెట్టి దాటుచున్నాము వెడల్పుకాలవను దాటవలసివచ్చినప్పుడు కొంత దూరమునుండి వరుగెత్తికొని వచ్చి ఆ కాలవను దాటు రీతిని) వాయువు కంఠమును పూద బొడుచుకొని ప్రేగులోగా ప్రవేశించి శక్తియుండువరకు వెళ్లి శక్తి యుగగిన వెంటనే మఱియు బయటికిరాఁగా నావాయువును బయటికిపోనివ్వక కంఠము మూసి యుండుటచేత మఱి ఆ వాయువు కంఠము నూదబొడుచుకొని వచ్చుచు పోవుచు ముప్పది రెండడుగులుగల ప్రేగువరకు ప్రవేశించి తరువాత మూలాధారము గుండా (గుదఘానముద్వారా) అపానవాయువుగా పోవుటకు ప్రవేశించును. ఆసమయమున వాయువును పోనివ్వక గుదఘానమును గట్టిగా బిగించి యుంచినయెడల ఆ వాయువు అచ్చటనే నిలిచి యుండును. ఆ సమయమునందు అధిక బాధను కలుగజేయును. ఆ బాధకంఠయునోర్పుకొనియుండవలయును. తరువాత కంఠమును తెరచి కుంభించినవాయువు తగ్గు విడువక కొంచెముమాత్రము వాయువును రేదించి రేదించినంతమాత్రము బైటివాయువును పణ వముతోలోపలికిపూరించి ఈ రెండుభాగవాయువును మాత్రము బీల్చి ఉచ్ఛ్వాసనిశ్శ్వాసములను విడుచుచు వాయువును ప్రేగు

తయు నింపుకొని * పద్మాసనము నందైనను లేక చిత్తాసనము నందైనను కూర్చొని నిష్ఠాయందుండినయెడల లోపల స్వీకరించి యుంచిన వాయువు మనస్సునం దేతలంపు లేకుండా నిలుపు దలచేయును. (ప్రేగునిండా వాయువును నింపియుండుటయే వాయుభక్షణయని చెప్పబడును.) తలంపును నిలుపుటకొక యోగాభ్యాసము చేయవలయును. దీనిని వినహా మరి దేని చేతను మనస్సు నిలువజాలదు. ఈతలంపులను నిలుపుటయే ధ్యానమనబడును. ఈధ్యానమునే గీతయందు జెప్పబడి యున్నది. దీనిని ప్రాణాయామమువల్లనే పొందదగినది.

ధ్యానము.

మనస్సును ఒక విగ్రహమునందు నిలిపి ధ్యానించుట భక్తిమార్గములోని ధ్యానము. మనుష్యులకు దిన మొక్క టికి ఉదయము మొదలు రాత్రి నిద్రపోవువరకు లెక్క లేని తలంపులు పుట్టుచున్నవి. ఆతలంపు లంతయు నశింపజేసి

* (1) పద్మాసనమునగా కుడికాలి పాదమును యెడమతోడమీద వుంచి, యెడమపాదమును కుడితోడమీద వుంచి, రెండుపాదములు ఆకాశమును చూచునట్లు వుంచుట పద్మాసనమనబడును (2) చిత్తాసనమునగా యెడమపాద మును కుడితోడక్రిందవుంచి కుడిపాదమును యెడమతోడ పక్కలమధ్య నుంచుకొని, మెడకిరన్నును పదుముగా మంచి పెడెప్పిన రాజయోగమును అభ్యసింపవలయును.

ఒక తలంపుకా జేయుటకు మొదటిపేజి పటమునందుండు విగ్రహముయొక్క - గర్భమునందు ప్రణవముల ఉచ్చరించుచు చూపించిన రీతిని యెవరెవరికి యేదేవతలయందు ప్రీతియో ఆదేవతలను ఉపాసనా మూర్తిగా తన గర్భమునందుంచి మనస్సును ఆవిగ్రహమునందే యేకధ్యానముగా నుంచి పిమ్మట ఆయేకధ్యానమునుగూడా నశింపజేసి సూన్యముగా నుండు నదియే శ్రేష్ఠమైన ధ్యానము. గీతయందు పలుమారు ధ్యానము ధ్యానమని చెప్పినది ఈ ధ్యానమునే.

యోగాభ్యాసమును జేసి మనస్సును నిలుపుటకుగాను గీత || ఓమ త్యేకాక్షరం బ్రహ్మ వ్యాపార్ణ మామనుస్మరన్ యః ప్రయాతిత్యజన్ దేహం సయాతి పరమాంగతిమ్. ఎవ్వడు తనయొక్క సమస్త ఇంద్రియద్వారములను చక్కగా నియమించి మనస్సును హృదయకమలమందుండు నాయందు నిలిపి శిరఃప్రాంతమైన బ్రహ్మగంధ్రమునందు ప్రాణచాయువు నుంచి ద్యానాభ్యాసమునకు కడపటి స్థితిని పొందినవాడై బ్రహ్మప్రతిపాతకమగు “ఓం” అనడి ప్రణవమునుచ్చరించుచు ప్రణవమునకు లక్ష్యార్థమైన నన్ను ధ్యానించుచున్న వాడై ఈశరీరమును (అభిమాసించనివాడై) విడుచుచు బయలువెడలునో వాడు శ్రేష్ఠమైన గతిని పొందుచున్నాడు.

“అనగా మొదట శరీర యభిమానమును విడిచిపెట్టి వాయువును ప్రణవముతో పూరించి సమస్త ఇంద్రియ ద్వార

ములయందును వాయువును పోనివ్వక నిలిపి హృదయకమల
మందుండు నన్ను అనునది అచ్చట యేవిగ్రహములేక బయ
లుగా నుండునట్టి స్థలమునే నన్ను అని గీతయందు చెప్పచు
న్నాడు. ఆబయలునందు “ఓం” అను ప్రణవమును కుడిచేతి
అయిదువ్రేళ్ళను ప్రణవముతో ఉచ్చరించుచు విడిచి యెడమ
చేతి ఒకవ్రేలునువిడువవలయును. ఇట్లు యెడమచేతి అయిదు
వ్రేళ్ళు విడిచినయెడల ఇరువదియైదు ప్రణవములు అగుచు
న్నది. ఇరువది అయిదు ప్రణవములు అయిన వెంటనే హృద
యమునందుండు బయలుస్థలమునందు ఒక్కటియని మనస్సు
తోనే సంఖ్యవేసి మరి ఇరువదియైదు అయిన వెంటనే రెండు
అని సంఖ్యలను మార్చి ఆసంఖ్యలమీదనే దృష్టినుంచి ఎదివరకు
శ్వాసమును కుంభించుటకు శక్తిగలదో అదివరకు ప్రణవమును
ఉచ్చరించుచు కుంభించి పిమ్మట శ్వాసమును నెమ్మదిగా
విడువవలయును. ఇట్లు క్రమక్రమముగా హెచ్చించుకొని
పోవుటయే అభ్యాసయోగ మనఁబడును. ఈయభ్యాసయోగము
చేత మనస్సు లోక వ్యవహారములయందు బోక నిలిచిపోవును.
యోగాభ్యాసమునుచేసి మనస్సును నిలుపుటకు

తం విద్యా దుఃఖసంయోగ వియోగం యోగసంజ్ఞితమ్
సనిశ్చయేన యోక్తప్రాయోగో నిర్విణ్ణచేతసా.. అ. 6 శ్లో. 28
యోగాభ్యాసము చేయునప్పుడు యెంతకష్టములున్నను వాని

చేత దుఃఖపడని మనస్సుగలవాడై యటువంటి ధ్యానయోగ సిద్ధిని బొందవలయు ననెడి పట్టుదలతోఁ బొందఁదగినది.

“ యోగాభ్యాసముచేత మనస్సును నిలువవలయు ననెడి పట్టుదలయుండిన యెడల నాపట్టుదలచేత దేహమునందు యెంత బాధ యుండినవట్టికిని ఆ బాధల కంతయు దుఃఖపడకుండా ఓర్చుకొని యెవఁడు యోగాభ్యాసమును జేయుచున్నాఁడో వాఁడు ధ్యానయోగము (మనస్సును నిలుపుట)ను సిద్ధిని బొందఁగలఁడు. మరియు మనస్సును నిలుపుటకుగాను

అనన్యబేతా స్వతతం యోమాం స్మరతి నిత్యశః

తస్యాహం నులభః పార్థ! నిత్యయుక్తస్య యోగినః అః శ్లో 14

ఇతర విషయములయందు ప్రవర్తింపని మనస్సుగలవాడగు నేయోగి నన్నెల్లప్పుడును చింతించుచున్నాఁడో స్థిరమైన సమాధి (పీనుగవంటి) యట్టి ధ్యానాభ్యాసికి నేను ప్రయాస లేకుండా బొందఁదగినవాడ నగుదును. “ అనగా—నేయితర విషయములయందును మనస్సును పోనివ్వక నిలుపువాడే యోగి సంకల్పము మనస్సు నశించి వంచభూతములు లయించి తన్ను ఆనందజ్యోతి ఆవరించుకొని ఆత్మస్వరూపుఁడుగా యుండు ఓయే సమాధి నిష్ఠయని చెప్పఁబడును.

పీనుగనుకూడ సమాధి యనబడును. పీనుగకు సంకల్పము మనస్సు ఆత్మ యీమూడు నశించుటచేత పీనుగ యనబడును. సమాధి నిష్ఠయందుండు వానికి సంకల్పము మనస్సు నశించి పంచభూతములు లయించి తానాత్మస్వరూపుడుగాయుండుటయే సమాధినిష్ఠయనబడును. ఈనిష్ఠనే ధ్యానమనబడును. ఈధ్యానమును హంస సూత్రముచేత పొందఁదగినది. యీ హంససూత్రము ఉపనిషత్తులలో యున్నది.

ఉపనిషత్తనుటకు_అర్థము.

-:0:-

సంస్కృతభాషయందు_(షద్లో) అనెడి ధాతువునుండి ఉపనిషత్తులనెడి శబ్దము పుట్టెను. (షద్లో_విశరణ_గత్యవసాదనేషు) అనునట్లు (షద్లో) అనెడి సంస్కృత ధాతువునకు నాశముచేయుట కాబట్టి అజ్ఞానభీదమగు సంసార వృక్షమును నిర్మూలముగా ఖండించి బ్రహ్మలక్షణమున్న తదైశ్వర్యజ్ఞానమునున్న బోధించి, జనన మరణములేక జేసి బ్రహ్మ మిట్టిదని తెలియపరచి అజ్ఞానమునుపారద్రోలిబ్రహ్మైశ్వర్యమునుబోధించునదే ఉపనిషత్తనబడును. ఈ యుపనిషత్తులు పూర్వము మహాప్రళయమునందు శ్రీమన్నారాయణమూర్తి రూపంబున పటవత్ప్రళయియైనై

జలచుభ్యంబునందు తేలుచుచునపుడు నిశ్శాన్యసంబులందు
(శ్వాసము విడుచునపుడు) ఋగ్వజుస్సాచు అధర్వణము లనెడి
నాలుగు వేదములను గల్పించి అందుఋగ్వేదమున 21 శాఖ
లును, యశుర్వేదమున 109, సామవేదమున 1000 అధర్వణ
వేదమున 50 శాఖలుగాను వెదకి 1180 శాఖలు పుట్టినవి.

ఈ 1180 శాఖలయందును 1180 ఉపనిషత్తులు గలవు.
ఇందుండి ఋగ్వేదంబున 10 యశుర్వేదంబున 51 సామవేదం
బున 16. అధర్వణవేదంబున 31 వెదకి 108 ఉపనిషత్తులను
మాత్రము తీసికొంటిని. ఎందుచేత ననగా ఈ 1180 ఉపని
షత్తులను మనము చూచుటకు ఆయువు లేనందున మనము
మోక్షమును బొందుటకు మాత్రము కావలసిన ఉపనిషత్తు
లను పరిశోధించి చూడగా 108 ఉపనిషత్తులుమాత్రమే దొర
కినవి. మనస్సును నిలుపుటకుగాను వాటియందు ఏది ముఖ్య
ముగా యాయుపనిషత్తులను మాత్రము కొన్నిటిని ఈ
గ్రంథమున వ్రాయఁబడియున్నవి.

కావునమన మందరమును మోక్షమును బొందుటకిదే సమ
యము. రైలుకు పోవువాఁడు తనకు కావలసిన వస్తువులను
ఎట్లు ప్రయాణమునకు సిద్ధపరచుకొనుచున్నాఁడో యారీతిని
మన ప్రయాణ కాలమునకు కావలసిన వస్తువులను ఇప్పటి
నుండియే అన్వేషించవలయును. రైలుకు పోవువాఁడు పది
నిమిషములకు మునుపే పోయి మూడవలయినచుగా వెలుగు
నాలుగు వేదములను గల్పించి అందుఋగ్వేదమున 21 శాఖ
లును, యశుర్వేదమున 109, సామవేదమున 1000 అధర్వణ

వచ్చినతోడనే రైలు జేరువారికి బండి దొరకనట్లు మనప్రయా
ణకాల సమీపంబున కొంతస్పృహ యుండునపుడు మనవారంద

వచ్చినతోడనే రైలు జేరువారికి బండి దొరకనట్లు మనప్రయా
ణకాల సమీపంబున కొంతస్పృహ యుండునపుడు మనవారంద

భానమును గూడ సూన్యముగా జేయ నభ్యసించి మోక్షమును పొందుటకు ఈ గ్రంథమున చెప్పిన రీతిని ఒక్కొక్కరును ప్రయత్నించవలయును.

జీవాత్మ పరమాత్మ లక్షణము.

నిత్య నిర్మల నిరాకార నిర్వికార పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మము
అది, అంత్య, మధ్యము లేనివాడు

“శ్రుతి॥ అజాత-మభూత-మప్రతిష్ఠిత-మప్రాణ-మముఖ-మశ్రోత-మవాగమనో-తేజస్క-మచక్షుష్క-మనాశు-మగోత్ర-మశిర-మపాణిపాద-మస్నిగ్ధ-మలోహిత-మప్రమేయ-మహ్రస్వ-మదీర్ఘ-మణవ్యనల్ప-మపార-మనిర్దేశ్యం”నుభాలోపనిషత్తు.

అట్టి పరబ్రహ్మము పుట్టుక లేనిది, ఒకరిచేత ప్రతిష్ఠాపక బడిన విగ్రహారాదుల వంటిదికాదు. అది ప్రాణవాయువు దానికి ముఖము చెవులు నోరు మనస్సు బుద్ధి నేత్రములు పేరు మొదలైనవి లేనిది. ఎరువు తెలుపు మొదలగు పంచవర్ణములు కానిది. పొడుగు పొట్టి లావు నన్నము గొప్ప కొంచెము అణువు మహాత్ములు మొదలగు రూపములు లేనిది. అట్టిదిట్టిదని ఎచి చెప్పరానిది.

“చైతన్య-బ్రహ్మ” అట్టి నిర్విశేషశుద్ధజ్ఞానమే పరమును పొందుటకు ఈ గ్రంథమున చెప్పిన రీతిని ఒక్కొక్కరును ప్రయత్నించవలయును.

జీవాత్మ పరమాత్మ లక్షణము.

స్వరూపమైన దేవర బహ్మము. “తతఃపవిత్రం-పర మేశ్వరాఖ్యం-
అద్వైతరూపం విమలాంబరాభం”

ఆపర బహ్మము పరమసానన మైనది, సర్వోత్కృష్టమైనది, తనకు రెండవపదార్థములేనిది. ఒక్కటియే నొండునది, ఆకాశమువలె రూపము లేనిది. పరబ్రహ్మమునకు నామరూపములు లేవని చెప్పుచున్నాడు గదా పర బ్రహ్మము అని చెప్పుటయే ఒకనామము కాదా యని శంక పుట్టవచ్చును.

“ఋతమాత్మా పరంబ్రహ్మ సత్యమిత్యాదికా బుద్ధైః

కల్పితా వ్యవహారార్థం యస్యసంజ్ఞానుహత్కనః ”

పర బ్రహ్మము నామము, మనోవాక్కులచే ఇట్టి దట్టినని చెప్పుటకు శక్యమగు సృష్టికి లోబడినట్టి వస్తువునకు కలిగిన నామము వంటిదికాదు. అయితే లోకలకంటికి కనబడనియట్టి దేవునికి బదులుగా ఒకవిగ్రహమును చూపి ఇదిగో దేవు యొక్క డున్నాడను జ్ఞప్తిని పుట్టించుట, ఈ ప్రపంచ సృష్టికి పూర్వము నామరూపము లేని నాశరహితవస్తువు ఒకటి తనకు తానే స్వతస్సిద్ధముగా నుండెను. శిష్యునికి బోధించుటకుగాను ఆవస్తువునకు పర బ్రహ్మము నామము, ఉపచారవార్తగా చెప్పబడినదిగాని పర బ్రహ్మమునకు నామరూపములు లేవు అట్టి అతీతమైనదియు నంతకు నాశరహితమై నీకు దగిన యాననము ఎట్లు ఇచ్చెదను? సహజస్వచ్ఛత్వములతో గూడిన నీకు అభ్యుపాద్యములు ఏవిధముగా నిచ్చె

దను? అంతయు పరిశుద్ధిజేయు నీకు ఆననము ఏవిధముగ
 నిచ్చెదను, నిర్ణామై, నిర్గుణమై ప్రకాశించుచున్న నీకు, ఈబా
 హ్యుచుండున్న నుదకముచేత స్నానము నేవిధముగ జేయించె
 దను? ప్రపంచమునకంటె మిగిలియున్న నీకు తగిన వస్త్రము
 ఏవిధముగ నిచ్చెదను? విచారింపగా కులగోత్రములేని నీకు
 నేవిధముగ యజ్ఞోపవీతము నిచ్చెదను? అవయవములు లేని
 నీకు మందియలంకారములు ఏవిధముగా నిచ్చెదను? నిర్లిప్తుఁ
 డవైన నీకు మిక్కిలి పూజ ఏవిధముగ జేయుదును? నిరంజ
 నుడవైన నీకు ధూపము ఎట్లిచ్చెదను? సూర్యచంద్రులను
 ప్రకాశింపజేయు స్యరూపముగల నీకు దీపము ఏవిధముగ నిచ్చె
 దను? స్వపరిపూర్ణమై నిత్యశృతుఁడవైన నీకు కొంచమైన,
 ఏనైవేధ్య మిచ్చెదను? ఆనందమును పొందియున్న నీకు తాం
 బూల మేవిధముగ నిచ్చెదను? ఆధ్యంతములేని నీకు ఏమంత
 ములచేత పుష్పముల నిచ్చెదను? స్వయంప్రకాశకుఁడైన నీకు
 ఏవిధముగ నీరాజనమిచ్చెదను? ప్రపంచమంతయు శరీరముగా
 గల నీకు ప్రదక్షిణ మెక్కడచేయుదును? అద్వైతవస్తువైన
 నీకు నమస్కార మెటులచేయుదును? సరస్వతీసంబంధమైన
 వాక్కులకందని నిన్ను ఏవిధముగ స్తనము చేయుదు?

దేహమునకు వెనుక భాగమందు వీణాదండమువలెనే
 యున్న పెద్ద యెముకయొక్క సన్నరంధ్రములో తామ
 రతూమునందలి దారమువలెనే, కుంభించిన వాయువును ఆరం
 ద్రములోనుంచి నీవు ప్రవేశింపజేసి పైకి నడిచి, మేరుశిఖర

మెక్కి, అక్కడ కనుపించిన యాకాశమును, నేనని భావించి,
 యీ యాకాశమునుచూచు, చూపును వదలి, ఆచూపులో
 "నేనను" దృష్టిని నిలిపి బాహ్యభ్యంతరములను వదిలి, అధిక
 మైన మధ్యలక్ష్యమందు ప్రయత్నము లేకుండునటుల నిలిచి
 ఆనందమునుపొంది, అప్పుడు త్రివేణి సంగమందు స్నానము
 చేసి, నీజ్ఞప్తి కళామార్తమైన, ఆత్మయను లింగమును, నీవను
 పీఠమందుంచి, అప్పుడు పూజచేయుటకు కావలసిన పదార్థ
 ములను భావనచేసి నేనను పీఠములేక ప్రణవముగా, భావించి
 చానియందు నీలింగము నుంచి తత్త్వమస్యాది మహావాక్యము
 లనెడి మంత్రములను వరుసగ బఠించుచు విఘ్నకార్తులైన
 ద్వేషాదులనెడి రాక్షసులను దూరము పొందించుట కొరకు,
 ప్రణవమనెడి ఘంట వాయిించి పూర్వమందు గురువునకు
 సమర్పించిన దేహేంద్రియాదులను (గురువు శిష్యునకు జ్ఞాన
 మార్గము ఉపదేశించునపుడు శిష్యునియొక్క ధనము, దేహ
 ము, ప్రాణములను, వారికి సమర్పించి జ్ఞానమును పొందును.)
 అట్టి దేహేంద్రియాదులను మరచి, కర్మమనెడి నిర్తాలిన్యమును
 తీసివేసి, అప్పుడు శమదమములనెడి, ఉదకముచేత అర్ఘ్య
 పాద్యాచమన, స్నానములను చేయించి, దృఢమైన సమభావన
 యనెడి, పరిశుద్ధమైన వస్త్రమునిచ్చి, సత్వ, రజ, స్తమోగుణ
 రూపమనెడి యజ్ఞోపవీతమునిచ్చి, ఉపమాన రాహిత్యమయిన
 సద్విద్య యనెడి గంధమునిచ్చి భూతదయ యనెడిఅక్షతలనిచ్చి,
 సగుణ వాసన గలిగిన పుణ్యములనెడి పుష్పములను భక్తిగా
 పూజించి, అప్పుడు మనస్సు చలించకుండునటుల గురువాక్య

మును జ్ఞాపకమునకు తెచ్చుకొని సాధన చతుష్ట
 యములనెడి ధూషమునిచ్చి సమస్త యింద్రియములయొక్క
 వ్యాపారములనెడి దీపమును సమర్పించి, నేను బ్రహ్మను, బ్రహ్మ
 మును నేను అనెడి దృఢభావనాహంస ధ్యానరూపమయిన
 అమృతనైవేద్యమును సమర్పించి, అపుడు గలుగు పూర్ణా
 నందమనెడి తాంబూలమునిచ్చి నిజాతీయ ప్రవాహమును
 త్రోసివేసి, సజాతీయ ప్రవాహమైన ఆత్మభావన యనెడి
 సువర్ణపుష్పము నిచ్చి, పంచభూతములనెడి పంచార్తియందు
 శబ్దాదులనెడి, దీపములనుంచి సమర్పణచేసి, ఆపిమ్మట చిత్త
 విశ్రాంతి యనెడి ప్రదక్షణముజేసి, బ్రహ్మాత్మ భావనమనెడి
 నమస్కారముచేసి తనలోపల నున్న పరమాత్మను తానుగా
 గెలిసికొని తాను బ్రహ్మమనెడి వృష్టియందు చూపును
 రూపును నేకముజేసి చూపురూపులయొక్క ఐక్యమయిన
 ట్టియు స్థిరమయినట్టి ఆత్మాలింగము తానయి ప్రకాశింపుచు
 ఈ చెప్పబడిన యాత్మానుభవముచేత మనస్సును వృత్తులను
 చూడకుండునటుల జేసి మననము మరచిపోయి ఉన్మయవస్థను
 పొంది చూచునది, చూచుట, అను నీరెంటిని చూడబడుచున్న
 ఆత్మ, లింగమందు లీనముచేసి నామరూపము వలన వేరు
 చేయబడిన సంపూర్ణమున సచ్చిదానంద రూపమగు మోక్ష
 పదమందు పూర్ణమై ఏకమై నిర్వికల్పకమైన యోగనిద్రను

బొంది తాను తానై నిధిధ్యాసరూపమందు కొంతకాలముండి
తిరిగి చిదాభామై నను బంధములేదు.

అట్టి యతీతమైన పరబ్రహ్మము ఎట్టిగా కాచిన యిను
ముఖిఁడ దెబ్బవేయునపుడు రేణువులెట్లు యెగిరిపోవుచు
న్నవో యాతీతని పరమాత్మయందుండి బ్రహ్మము రేణువై
పివీలికాది బ్రహ్మపర్యంతము ఆత్మయను నామమును కలిగి
సర్వ జీవరాసులయందును హంససూత్రముగా వ్యాపించి
యున్నాఁడు. ఈ హంససూత్రమే నాలుగు వేదములయొక్క
సారాంశము. ఈ ప్రపంచమునందుండు యెల్లదేవాలయము
లందును బ్రహ్మోత్సవము జరుగు కాలమునందు దేవుని
వెనుక బ్రాహ్మణులు వేద పారాయణము చేయునపుడు ఈ
హంససూత్రమునే ముఖ్యముగా ధ్యానముజేసి తరువాత
ఉపనిషత్తులను పారాయణము చేయుదురు.

హంససూత్ర భావము.

-:0:-

శ్లో. జ్ఞానాత్స్వరూపం పరమహంస మంత్రం సముచ్చరేత్
ప్రాణేనాం దేహమధ్యేతు స్థితోహంస స్సదాద్యుతః
హంసతవ పరంసత్యం హంసతవతు శక్తికం
హంసఏవ పరంవాక్యం హంసఏవతు వైదికం
హంసఏవ పరోరుదః హంసఏవ పశాత్పరః.

అని బ్రహ్మవిద్యోపనిషత్తుయందును

శ్లో. సోహ మపాపో విరజో నిర్మూక్తః.

అని తైత్తిరీయోపనిషత్తుయందును

శ్లో. యోసా వసో పురుషస్సోహమస్మి.

అని ఈశావాస్యోపనిషత్తుయందును చెప్పబడి యున్నది.

ఆత్మ సకలజంతువులయొక్క దేహమధ్యంబున హంస స్వరూపంబుననుండి సోహం సోహం అనుచు, నేనే బ్రహ్మము, బ్రహ్మమే నేను అనుచు, సదా తనకు తానే జపించుకొను చుండును. బ్రహ్మ, విష్ణు, మహేశ్వరాది దేవతా శరీరంబు లందును ఈహంస సంచరించుట చేతనే వారును జీవించి యున్నారుగాని, లేకున్న ప్రేతముగా నుందురు. కాబట్టి ఇదియే బ్రహ్మ, విష్ణు, శివుడు, శక్తి యని చెప్పబడును. ఈ హంసయే సత్యస్వరూపుడు. ఇతఁడే పరాత్పరుడు. ఇతని పలుకే సోహము. ఇదియే మంత్రములలోపల శ్రేష్ఠమైన మంత్రము. దీని రహస్యమే సోహంభావము. ఈ సోహం భావమే బ్రహ్మైక్యమును కలిగించుటకు కారణమైనది.

మనము దేవాలయమునకు వెళ్ళి రెండుచేతులను అంజలి హస్తాలయి విగ్రహములకు దండము సమర్పించుటకు కారణ మేమన, ఈ యాత్మను బ్రహ్మమునందు చేర్చుము అని ఐక్యభావమే రెండు చేతులను చేర్చుటకు కారణము. ఆ విగ్రహములు మనలకు యేమిచూపుచున్న వనగా

శ్రీ వేంకటేశ్వర పెరుమాళ్ళు.

ఒకచేత శంఖము, మరియుకచేత చక్రము, యింకోకచేత
తన పాదమును చూపించుచు పాదముమీఁద దృష్టినియుంచి
మనస్సును నిలిపినయెడల నీ యాత్మ బ్రహ్మమునం దైక్య
మగుననే భావనగా మనలకు కుడి హస్తమును చూపుచు
న్నాఁడు. అట్లు మనస్సు నిలిచినయెడల యీ యాత్మ

బ్రహ్మమునందు ఐక్యమగును. మనస్సును నిలుపుటకొరకే
దేవాలయమునందు విగ్రహముల నుంచబడినవి.

ఈ హంసయే సద్గురుగోప్యము. 'ఇదియే నాలుగు
మహావాక్యములయొక్క సారము. అజపాగాయిత్రి, మౌనం,
నిర్గుణం, ఆత్మధ్యానము. ఇదియే ఆత్మారామతారకము. ఈ
హంససూత్రమును దెలిసికొన్నవారే నిజమైన బ్రాహ్మణులు,
వీరే బ్రహ్మజ్ఞానులు. నానావిషయములందు విచ్ఛలవిడిగా
వ్యాపించి తిరుగుచుండెడి మనస్సును ఈ హంససూత్రముచేత
కట్టివేసినయెడల యెచ్చటికి పారిపోక అచ్చటనే (నాభియందే)
నెమ్మదిగ యుండునుగాని వేరే యేయొక్క ఉపాయములచేత
కట్టుబడి కుదురుపడదు. మనస్సున యేతలంపులులేక నిలుపు
టకు శక్తిలేనపుడు యోగాభ్యాసము చేయవలెను.

అథచిత్తం సమాధాతుం నశక్నోషి మయిస్థిరమ్
అభ్యాసయోగేన తతో మామిచ్ఛాపుంధనంజయ. అ. 129 శ్లో

చిత్తమును నాయందు నిశ్చలమగునట్లు నిలుపుటకు
శక్తుడవు కాకపోతివేని, యోగాభ్యాసముచేత బాంధుటకు
ప్రయత్నముచేయుము.

చిత్తమును నాయందు అనునది ఆత్మ గా నిరూప
ముగ యుండుటచేత మాట్లాడుటకు శక్తిలేనిది.
యున్నాడు. మాట్లాడుటకు దేహము, కర్మము, ముక్కు,

చెవులు, చేతులు, కాళ్ళు మొదలగు అవయవములు ఉండవలెను. కాబట్టి సూక్ష్మములైన పృథివి, ఉదకము, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశములనెడి పంచభూతములును దానివలన స్థూలములైన ఆకాశాది పంచభూతములవల్ల దేహమును సృష్టించుకొని ఆదేహ మధ్యంబున ఆత్మగా ప్రవేశించి నేను, నాయందు అని చెప్పుచున్నాడు. మాట్లాడుటకు దేహమును సృజించుకొని కృష్ణుడను నామమును వహించి లోపలయుండు యాత్మస్వరూపమే నే ననబడునది దేహముకాదు. ఇటువంటి ఆత్మయందు మనస్సును నిలుపుటకు శక్తుడవు కాకపోతివేని యోగాభ్యాసముచేత బొందుటకు ప్రయత్నము చేయుమనెను. యోగాభ్యాస మనగా వాయువును క్రమ క్రమముగా పూరించి కుంభించి అభ్యాసమును చేయుచు వచ్చిన యెడల వాయువు గర్భ గుహ్వరయందు ప్రవేశించి ప్రేగుయందే నిలిచియుండును. అట్లు నిలచిన వాయువు ఏతలంపు లేక మనస్సును నిలుపుదలజేసి సమాధి నిష్ఠను పొందించుట. శుద్ధాంతఃకరణభక్తిచే. యోగము సిద్ధించును ఆ యోగముచే సమాధినిష్ఠ యలవడును.

శుద్ధాంతఃకరణభక్తి.

ప్రతం పుష్పం ఫలం తో యం యో మే భక్త్యాప్రయచ్ఛతి
తదహం భక్త్యవహృత మన్నామి ప్రయతాత్మనః. అ.9.26 శ్లో

ఎవ్వఁడు నాకొరకు భక్తితోడను, మూరేడు, తులసి
మొదలగు ఆకులను, పువ్వులను, పండ్లను, ఉదకమును ఇచ్చు
చున్నాఁడో, అట్టి సుద్ధాంతఃకరణముగల వానియొక్క భక్తి
పూర్వకముగా సమర్పింపఁబడిన యావతఃపుష్పాదులను నేను
స్వీకరించుచున్నాను.

ఎవఁడు శుద్ధాంతఃకరణభక్తి పూర్వకముగా భక్తి
చేయుచున్నాఁడో అట్టివాఁడు పునర్జన్మమునందు మేలైన పద
విని బొందును.

పూర్వాభ్యాసేన తేనైవ హియతే హ్యఃశోషిసః

జిజ్ఞాసురపి యోగస్య శబ్దబ్రహ్మాతి వర్తతే. అ. 6 44 శ్లో.

సుద్ధాంతఃకరణభక్తి కలవాఁడు తానుగా ప్రయత్నిం
పకపోయినను ఆపూర్వ జన్మాభ్యాసముచేత నేనే వారిని
బలాత్కారముగా ధ్యానాభ్యాసమునకు నాకర్షింపఁబడు
చున్నాను.

సుద్ధాంతఃకరణభక్తి పూర్వకముగ చేయుచున్నవాఁడు
మరణము నొందినవెనుక పునర్జన్మమునందు ఆపూర్వజన్మా
భ్యాసముచేత తానుగా ప్రయత్నింపక పోయినను నేనే వా
నిని బలాత్కారముగా ధ్యానాభ్యాసమునకు (మనస్సును
నిలుపుటకు) పైకి తీసికొనుచున్నాను. ఎందుచేత ననగా
పూర్వజన్మమునందు నేనే వానియందుండి అభ్యాసమును

చేయించినవాడను. ఈజన్మమునందును వానియందు నేనే యున్నాను. వాడు ఎదివరకు చేసి మరణమునొందినది నాకు తెలుసును. కాబట్టి పాతికయుండినను అర్థయుండినను, మచ్చాతిక యున్నను పూర్తిచేయుట నాయొక్క పనిగాని వాని పనికాదు.

హంససూత్రముచే మనస్సును కట్టి
వేయుటయేసంధ్య.

శ్లో. నశిఖాం నపనం కృత్వా బహిస్సూత్రం త్యజేద్భృథః
బ్రహ్మసూత్ర మిదం జ్ఞేయం సూత్రంనామ పరంపదం
తత్సూత్రం ధారయేద్యోగీ సవిప్రో వేదపారగః.

బ్రహ్మసూత్రపనిషత్తు.

శిరస్సున శిఖ పెట్టుకొనినను, బోడి చేసికొనినను నూలు పోగులను జంధ్యమువేసికొనినను బ్రాహ్మణులు గాజాలరు. అయితే పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతము సర్వజీవులయందును ఈ హంససూత్రము వ్యాపించియున్నది గాన ఇదియే నిజమైన సంధ్యయనియు, బ్రహ్మసూత్రమనియు, జ్ఞానయజ్ఞోపవీత మనియు చెప్పబడును. దీని నెరింగినవారే నిజమైన బ్రాహ్మణులు. సంధ్యచేయువారు పూర్ణించి కుంభించి మంత్రములనుచ్చరించుటకు తక్కిలేనందున శ్లాఘనమును కుంభించిన బావముగా యున్నాను. వాడు ఎదివరకు చేసి మరణమునొందినది నాకు తెలుసును. కాబట్టి పాతికయుండినను అర్థయుండినను, మచ్చాతిక యున్నను పూర్తిచేయుట నాయొక్క పనిగాని వాని

జపించుచు ఉచ్చాశ నిశ్వాశములను విడుచుట సంధ్యకాశ
రదు. అట్లుచేయుట కర్మయనబడును.

శ్లో. హంసహంసేతి యోజూయాత్ హంసానామ హరిశ్శివః
గురువక్త్రాత్తు లభ్యతే ప్రత్యక్ష సర్వతోముఖం.

బ్రహ్మవిద్యోపనిషత్తు.

బ్రహ్మైక్యకారణంబగు నీహంస స్వరూపసంసార
రహస్యంబును దెలిసికొని ధ్యానించుజ్ఞానులు హరిహరాది దేవ
తలతోడ సమానులగుచున్నారు. ఈపరమపావనమైన హంస
మార్గము సద్గురుకటాక్షము పొందినవారికే తెలియునుగాని
తక్కినవారెంతకష్టపడినను తెలియజాలరు. ఇట్టిరహస్యమును
తెలిసికొన్నవారు సనకసనందనాదులు, నారద, వశిష్ఠ,
పరాశర, వ్యాస, శుక, శౌనక, జడభరత, నిదాఘ, ఋభు,
జనకమహారాజు మొదలైనవారు ఈహంససూత్రమును దెలిసి
కొని బ్రహ్మస్వరూపులగుచు ముక్తులయిరి.

ఈమునులందఱును రాజయోగమున ప్రాణాయామ,
ప్రత్యహార, ధారణ ధ్యాన, సమాధివల్లనే ముక్తులయిరి.

రాజయోగమునకు అర్థము.

—:0:—

యోగములయందు మంత్ర, లయ, అట, రాజయోగ
ములని నాలుగు విధయోగములు కలవు. ఇందు రాజ
యోగమే శ్రేష్ఠమైనది. ఇది రాజబాటవంటిది. తక్కిన

వన్నియు కష్టమైన మార్గములు. ఈయోగాగ్నివల్ల తన
సంచితముల నెడి పుణ్యపాపములను దహింపజేయును. యో
గాభ్యాసమువలన జ్ఞానము కలుగును. యోగము, జ్ఞానము
యెవరియందు కలిగియుండునో అట్టివారికి దైవకృపకలుగును.
ఎవరు ఈయోగమును అభ్యసించుచున్నారో వారు బ్రహ్మ
స్వరూపమును పొందగలరు. బ్రహ్మస్వరూప మనగా యే
తలంపులు లేక మనస్సును నిర్మలముగా నిలుపుచున్నారో
అట్టివారినే బ్రహ్మస్వరూపులైన ముక్తులని చెప్పబడును.
ప్రతియోగియు తన ఆత్మను కనుగొను శక్తికలిగియున్నాడు.

ఈయోగము యమ, నియమ, ఆసన, ప్రాణాయామ
ప్రత్యాహార, ధారణ, ధ్యాన, సమాధియని అష్టవిధములు.

ఇందు యమమనగా—అహింస జీవకోటిని చెడ్డ
మాటలవల్లగాని, చెడ్డతలంపులవల్లగాని, దుష్కార్యములవల్ల
గాని బాధపెట్టకుండుట. అహింసా పరమోధర్మమును శ్రుతిని
బట్టి అహింసకంటె మిక్కిలి యెక్కువైన ధర్మములేదు.
ఇది వేదముయొక్క మొదటివాక్యము. అసత్యము, అబ
ద్ధము చెప్పకుండుట, ఇచ్చలేకుండుట, ప్రతిప్రయోజనము
కోరకుండుట, పరస్మైల మోహించకుండుట, ఇవి యన్నియు
యమము. ఈయమము మనస్సును నిర్మలము కలుగజేయును.

నియమమనగా—శౌచం, దేహశుద్ధి, ఆచారము,
చెరువు చేసినవానికి చెడ్డ చేయకుండుట, తేహాభిమానము విడిచి

పెట్టుట, ఇతరుల సొత్తును, దురాక్రమించుకుండుట, ఎల్లవృద్ధుల నంతోషముగా నుండుట, సృష్టి, స్థితి, సంహారముచేయునట్టి ఏకబ్రహ్మమును అలంకృతముచేసి ఏకధ్యానమునందొందుట.

ఆసనమనఁగా—స్వక్తికం, గోముఖం, వీరం, సింగం, పద్మం, మయూరం, చిత్తు, పత్తిరం, సుఖాసనములని నవవిధములు.

ప్రాణాయామమనఁగా—అభ్యాసముచే క్రమక్రమమున వాయువును పూరించి ఐదువేల ప్రణవముల నుచ్చరించు వరకు శ్వాసమును కుంభించి రేచించవలయును. అట్లు కుంభించి రేచించినవారు ప్రాణాయామము పూర్తిచేసినవారలని శుఖబ్రహ్మ ఋషియొక్క యోగశాస్త్రమునందు చెప్పబడియున్నది. కుంభించిన వాయువు దేహమంతయు వ్యాపించుటను మొదటిపేజి యోగాభ్యాస పటమునందు చూడుము. అట్లు చేయువారులకు దేహము కృశించి, నలిగి, చమర్చి, శిరస్సు వణకుపట్టి తలంపులు స్పృహతప్పియుండును. ఈయభ్యాసము చేయువిధముల నెల్ల యోగగంధమున 111 పేజీలో కనుపరచియున్నది. ప్రాణాయామము జ్ఞానమునకు మొదటి మెట్టు ఈప్రాణాయామమువలన ప్రత్యాహార, ప్రత్యాహారవలన ధారణ, ధారణవలన ధ్యానము, ఈధ్యానమువలన సమాధి (మోక్షము) కలుగును.

ప్రత్యాహారయనఁగా—పదివేల ప్రణవముల నుచ్చరించువరకు శ్వాసమును కుంభించి రేపించినయెడల పంచభూతములు లయించి మనస్సు నిచ్చలస్వభావము కలిగి ఏకాంతస్థలమునందుందురు.

ప్రత్యాహారయనఁగా—పదివేల ప్రణవముల నుచ్చరించువరకు శ్వాసమును కుంభించి రేపించినయెడల పంచభూతములు లయించి మనస్సు నిచ్చలస్వభావము కలిగి ఏకాంతస్థలమునందుందురు.

ఇట్టి బ్రహ్మనిష్ఠాపరులైన జ్ఞానులకు మనస్సుతోఁచుచు-
 సకలకార్యముల చేయుచున్నను కాలినగుడ్డ మడతతోడ యుం-
 డిననుకట్టుకొనుట కుపయోగపడనట్లు వారిమనస్సు జ్ఞానాగ్ని
 యందు దగ్ధమై యుండుటవలన కర్తృత్వ శూన్యమై (చేయు
 పనులు మనస్సులేక) యుందురు. అవ్యక్తమహాదహంకా-
 రాది విషయములయొక్క క్రియలు ఇట్టి బ్రహ్మవేత్తనంటవు.
 ఇందుకు దృష్టాంతము తామరపద్మమందు నీరంటనట్లు ఈదే
 హమనే తామరపద్మమందు విషయములనెడి జలము ఎప్పు-
 డును అంటవు. ఇట్టి బ్రహ్మవేత్తలను కొందరు మనుష్యులు
 దెలియలేక మనవలెనే సంసారియై సమస్తవ్యాపారములను
 చేయుచున్నవాఁడు, కనుక హంసస్వరూపు డెట్లగునని యీ
 విధమున దూషించువారలకు నామహాయోగియొక్క దేహేం-
 ద్రియాది చలనమువలన గలిగిన పాపకర్మములు అప్పుడే వార-
 లకు సంభవించును. ఆబ్రహ్మవేత్తలను మరికొందరు మను-
 జులు విస్తారమైన భక్తిచేత పూజించుచు ఎల్లప్పుడు ఆ బ్రహ్మ-
 వేత్తయొక్క నడతను ఆనందముతో నితరులకు జెప్పుచు కొన్ని
 క్రియలకు స్థూలదృష్టి చేత పాపములుగా కనిపించినను ఆక్రియ-
 లకు మంచిగానే అర్థమును చెప్పుకొనుచున్నవారికి కోరికలేక
 మనోధీరుఁడై యోగిచేసిన పుణ్యకర్మములు వారలకుఅంటును.
 కనుక ఇట్టి బ్రహ్మాత్మానుభవముగల ఈయధ్యాత్మవిద్యను
 దెలిసికొనలేక యధికమైన మాయలోఁజిక్కి శరీరము నేనను-
 మాయ యనెడి మదముచేత మత్తులై యుండువారికి నీజీవ-
 న్ముక్తి అనుభవము ఏవిధముగాను దొరకదు.

పైచెట్టిన నవవిధఆసనములయందు రాజయోగమునకు
పద్మాసనము లేక చిత్రాసనము ముఖ్యములైనవి. ఈయా
సనమందుండి యోగాభ్యాసముచేసి సంకల్పము, మనస్సు
నశించినతరువాత సుఖాసనమందుండవచ్చును.

శ్రీరంగమున శ్రీరంగనాథుడు సర్వసంకల్పముల నశిం
పజేసి సుఖాసనంబున ఘణిరాజశయనఁడై యోగనిద్రను

శ్రీరంగనాథస్వామి.

చేయుచున్నాఁడు అరీతిని మనముగూడ యోగాభ్యాసముచే
సకల తలంపులను నశింపజేసి యోగనిద్ర బొందుటకు ప్రయ
త్నించవలయును.

మోక్షమునకున్ను, సంసార బంధమునకున్ను, సకల
తలంపులవల్లకలిగిన ఈమనస్సే కారణము.

శ్లో. చిత్తం సంజాయతే జన్మ జరామరణ కారణం.

ముక్తికోపనిషత్తు.

మనస్సే జననమరణములను కలిగించుటకు కారణమైనది.

శ్లో. మనఏవ మనుష్యాణాం కారణం బంధమోక్షయోః

బంధాయ విషయానక్తం ముక్త్యై నిర్విషయం స్థితం.

శాట్యాయనీ ఉపనిషత్తు.

మనస్సే బంధమోక్షములకు కారణము. మనస్సు విషయములయందు తగులుపడుటచేత బంధము కలుగుచున్నది. అట్లు తగులుపడకుండిన యెడల మోక్షము ప్రాప్తించుచున్నది.

యోగాభ్యాసముచేయ శక్తిలేనివారు తలంపులను నశింపఁజేయుటకు ముఖ్యములైన విషయములను ఈ క్రింద వ్రాయఁబడియున్నది. దీనిని ఉపాయముగా చూచి శ్రద్ధతో అభ్యసించువారికి సంకల్పము నశించి ధ్యానమునందు (ఏతల్లంపు లేక) నిలువఁబడుదురు.

శ్లో. సహసాంగుర శాఖాత్నా ఫలపల్లవ శాలిసః

అస్య సంసారవృక్షస్య మనోమూల మిదం స్థితం

సంకల్ప ఏవ తస్మిన్యే సంకల్పోపశమేన తత్

శోషయాశు యథా శోషమేతి సంసార పాదపః.

ముక్తికోపనిషత్తు.

సంసారమనెడి వృక్షమునకు మనస్సే కారణము. మనస్సునకు సంకల్పములే (నానావిధ తలంపులే) మనస్సు

నకు రూపమైనది. కాబట్టి తలఁపులు నశించినయెడల మనస్సు
నశించును. మనస్సు నశించినయెడల సంసారమనెడి వృక్షము
తానై నశించును.

శ్లో. యస్య సంకల్పనాశ స్సాన్యత్ తస్య ముక్తిః క రేన్ధితా.
మండల బాహ్యణోపనిషత్తు.

సకల కోరికలన్నియు ఎవరికి నశించిపోవునో వారికి
మోక్షము కరతలామలకమవలె అరచేతిలోనే యున్నది.
శ్లో. యథా సర్వే ప్రమచ్చంతే కామాయేస్య హృదిస్థితాః
అథ మర్త్యోమృతో భవత్యత బ్రహ్మ సమశ్నుతే.

కరోపనిషత్తు.

ఎప్పుడు సకలకోరికలున్ను నశింపజేయుచున్నారో
అప్పుడు బ్రహ్మస్వరూపులైన ముక్తిని బొందుచున్నారు.
సకలకోరికలున్ను నశింపజేయుట కిదియే నిదర్శనము.

శ్లో. ఉపాయ ఏకఏవాస్తి మనస్సర్వస్య నిగ్రహే

మానసేభ్యదయే నాశో మనో నాశో మహోదయః.

ముక్తికోపనిషత్తు.

సకల కోరికలను తలయెత్తకుండ చేయుటయే మనో
నాశమునకు ముఖ్యమైన ఉపాయము. ఎట్లనఁగా మనకుతలంపు
లన్నియు బ్రహ్మస్థానమునం దుండి పుట్టుచున్నవి. బ్రహ్మస్థాన
మనఁగా మహాప్రళయ అంత్యంబున శ్రీమన్నారాయణమూర్తి
బ్రహ్మను సృష్టించుటకు తలఁచిన వెంటనే

తననాభియంకుండి బ్రహ్మ యుద్ధవించి తద్వారా మన

లను సృజించియున్నాడు. అందువలన మనకు సకలతలంపులు నానాభియందుండి పుట్టుచున్నవి. ఆ నాభిస్థానమును బట్టి బయలుగా జూచినయెడల సంకల్పములన్నియు నుదయించిన చోటనే యుణిగిపోవును. ఎట్లనగా జెన్నపట్టణముయని మనస్సు తలచ నారంభించి “చె” యను యక్షరము నాభియందుండి రాగానే దానినిరానీయక అంతర్ముఖముగా నానాభిస్థానమును ఆకాశరూపముగాఁ జూచినయెడల “చె” యను యక్షర ముదయించినస్థలమునందే యుణిగిపోవును దాని వెనుక రాబోవు సంగతు లంతయు నశించి పోవును అట్లు మనస్సును నిలుపుటకు శక్తి లేనియెడల అభ్యాసయోగము చేయుటకు గీత అ. 12-9 శ్లోక ముచూడుడు. కర్మకాండ జ్ఞానకాండమని రెండుకాండములు గలవు. కర్మకాండ వలన జన్మాదులు కలుగుచుండును. జ్ఞానకాండము వలన మోక్షము పొందెడిది. కాబట్టి జ్ఞానకాండమునే అనుష్ఠించవలయును.

శ్లో॥ హస్తం హస్తేన సంవీక్ష్య దంతైర్దంతా విచూర్ణ్యచ
అంగాన్యంగై రివాక్రమ్య జయేదాదౌ స్వకం మనః॥

మహిమాపనిషత్తు.

హస్తంహస్తేన = కర్మకాండమును జ్ఞానకాండము చేత ఖండించి, దంతైర్దంతా = సంకల్ప వికల్పములనెడి దంతమునుల జ్ఞానదంతములచేత పొడిచేసి, అంగాన్యంగైః = యోగాష్టాంగములను జ్ఞానాష్టాంగములచే ఖండించి, మన

న్సును ఆత్మయందు లయించినట్లు అభ్యసించినయెడల మనోజ
యము సిద్ధించును. అట్లుచేయనియెడల మనస్సు అనర్థము
లను కలుగజేయుచుండును.

శ్లో॥ మనసోహ్యస్థస్థా భావే ద్వైతం నై ప్రాప లభ్యతే
యదాయాత్యుస్థస్థా భావ స్తదా తత్పరమం పదం॥ పైంగ
ఈమనస్సే మహామాయ యనబడును. వీనివల్లనే
నీవు నేననడి ద్వైతభేదములు కలుగుచున్నవి. ఈమనస్సే
నిత్యము క్తపగబ్రహ్మము తాననుట మరచి దేహమే తానను
భ్రమను పుట్టించును. మఱియు ఈమనస్సే బుద్ధి, చిత్తము,
అహంకారము, కానుక్రోధలోభాదిగుణములుగా మారుచు
లోకులను నాభార్య, నాపిల్లలు, నాద్రవ్యములని అనేకవిధము
లుగా బాధించుచున్నవి కాబట్టి

శ్లో॥ సుషుప్తౌ సుఖమాతాయాం భేదః కేనావలోకితః

చిత్తమూలో వికల్పాయం చిత్తాభావే నకశ్చన

అతశ్చిత్తం సమాధేహి ప్రత్యగూపే పరాత్మని. అధ్యా

ఈమనస్సు నిద్రయందు లయించి యుండుటచేతనే
ప్రపంచము తోచుటలేదు. మరల నిద్రవిడిచి లేవగానే
మనస్సు తోచుటవలన ప్రపంచము తోచుచుండును. ఇట్టి
మనస్సునుబ్రహ్మనిష్ఠయందులయింపజేసినయెడల ద్వైతభ్రాంతి
నశించి ప్రపంచము తోచక సర్వము తానైనట్టి బ్రహ్మానామ
త్కారము కలుగును.

మనస్సు నిద్రయందే లయించి. ప్రపంచముతోఁచక
పోవుచుండఁగా మరల బ్రహ్మనిష్ఠయందు లయించునట్లు ఏల
అభ్యాసము చేయవలయునను శంకరు సమాధానము

శ్లో॥ సుషుప్తి సమాధ్యో ర్ఘ్నోలయా విశేషేషి మహా
దస్తుభయో ర్భేదః తమసి లీనత్వాత్ ముక్తి హేతు
త్వాభావాచ్చ సమాధౌమృదిత తమోవికార తదా
కారా కారితలఖండాకార వృత్త్యాత్మక
సాక్షీచైతన్యే ప్రపంచలయ స్సంపద్యతే.

మండలబ్రహ్మణోపనిషత్తు.

మనస్సు నిద్రయందు అజ్ఞానమను అంధకారమునందు
లయించి యుండుటచేత తడిభూమియందు పూడిన విత్తనము
లయించి మరల మొలకలెత్తునట్లు జాగ్రదావస్థయందు మరల
మనస్సు తోచుచుండును. మరియు నిద్రయందు మనస్సు
తోడ జీవుఁడును అజ్ఞానమందు అణిగి తానే బ్రహ్మమనుటను
తెలియక తన్ను మరచి అంధకారమగు పాడుభావిలో పడిన
గ్రుడ్డివానివలె పడియుండును. అందువలన జీవుఁడు ముక్తి
బొందఁ జాలఁడు. బ్రహ్మనిష్ఠయందు మనస్సు జ్ఞానాగ్నియందు
లయించి యుండుటవలన అగ్నిలో పడిన విత్తనము మరల
మొలకలెత్తక నశించునట్లు ఆమనస్సు నశించును. కాబట్టి
బ్రహ్మనిష్ఠాపరులైన జ్ఞానులకు తాను జీవుఁడను ద్వైతభాంధి
నశించి ప్రపంచము తోఁచక తాను కేవల సాక్షీమాత్రస్వయం

ప్రకాశవరబ్రహ్మముగా నుండును. కాబట్టి నిద్రపోవుచానికిని బ్రహ్మనిష్ఠయందుండు వానికిని చాల వ్యత్యాసము కలదు బ్రహ్మ నిష్ఠయందుండువారికి అవశాన (మరణ) కాలమున మృత్యువు రాజాలదు. బ్రహ్మనిష్ఠను మరచినవారికే మృత్యువు కలుగును. ఒక తటాకము జలములోని పాచిని ఎంతదూరము పోగొట్టినను మరల వెంటనే ఆపాచి యధాప్రకారముగా తిరిగివచ్చును కమ్ముకొనునట్లు ఎంతటి బ్రహ్మవేత్తయినను బ్రహ్మ నిష్ఠాభ్యాసమునందు శ్రద్ధలేక పరాకుగా నుండేనేని అతనిని గూడా ఆవర్ణ విక్షేపస్వరూపముగా నుండు మాయాశక్తి తక్షణమే ఆవరించుకొని జనన మరణమును కలిగించును. మరణ కాలమునందు ఎవఁడెవఁ డేయేతలంపులను తలచుచున్నాఁడో వాఁడు దానిని బొందుచున్నాఁడు ఒకనికి లక్ష వరహాలుయున్నవి. మరణకాల సమీపమున ఆస్త్వేలియాదేశపు గుఱ్ఱముమీఁద నిచ్చగలవాఁడై దానిని కొని అధికప్రీతిగా చూచుచుండి ప్రాణము పోవునపుడు వాని మనస్సు చిత్రగుప్త పటమునందుండు గుఱ్ఱమునందే లయించి యుండుటచేత తనవారందరు నాయినా, అన్నా, బావా, మామా, మాకు యేమిచెప్పుచున్నావని యెంత అటచినను వినరాదు మనస్సు చెవియింద్రియము లీ రెండు కలసినయెడల విషయములను గ్రహించునేగాని మనస్సు వేరేయింద్రియములతో కలిసి పనిచేయునపుడు ఏయి తర సంగతులు చెవికి వినరాక జీవుఁడు వెళ్లిపోవును. జీవుఁడు

చేయునట్టి కార్యము లన్నియు యెవఁడు చూచుచుండుననఁగా
శ్లో॥ ఏకోదేవ స్సర్వభూతేషు గూఢ స్సర్వవ్యాప్తీ సర్వ
భూతాంతరాత్మా | కర్మాభ్యక్త స్సర్వభూతాధి వాసస్సాక్షీచే
తాకేవలో నిర్గుణశ్చ. శ్వేతాశ్వతరోపనిసత్తు.

ఒకపగడాల సరమునందుండెడు ఒక్కొక్క పగడము
నందును దానము వ్యాపించియుండు రీతిని పబ్రహ్మమగు
యాత్న సకలజీవజంతువులయందును గూఢముగా వ్యాపించి
ఆయాజీవులు చేయునట్టి కర్మలకు సాక్షిగా నున్నాఁడు.

ఇట్లు సాక్షిభూతముగా యుండునట్టి ఆత్మ వీని సంక
ల్పము రీతిని పుణ్యము చేసిన అష్టేలియాదేశపు గుఱ్ఱము గర్భ
మునందును పాపము చేసిన జట్కాబండిగుఱ్ఱము గర్భమునం
దును వేయుచున్నాఁడు. అష్టేలియాదేశపు గుఱ్ఱము చాల
వెలగలది దానిని గొప్ప ఉద్యోగస్థులు కొని ప్రతిదినము 5, 6
మైళ్లు సవారిచేసి నుఖముగా నుంచెదరు. పాపము చేసిన జట్కా
గుఱ్ఱములు ఉదయము 6 ఘంటల మొదలు పగలు రెండుఘంట
వరకు కొట్టికొట్టి సవారిచేయుచున్నారు. గుఱ్ఱమేకాదు.
మరణకాలమునం దేనినితలఁచి ప్రాణమును విడుచుచున్నాఁడో
దానినే పునర్జన్మమునందు పొందుచున్నాఁడు. ఏయొక్క తలం
పునులేక బ్రహ్మనిష్ఠయందుండి ప్రాణమును విడుచుచున్నవా
రెవరో వారికి పునర్జన్మములేదు. ఈజీవులు చేయునట్టి పుణ్య
పాపములు సాక్షిభూతముగా యుండు ఆత్మకు అంటజాలదు.

శ్లో॥ సూర్యోయథా సర్వలోకస్య చక్షు ర్మలివ్యతే
చాక్షుషై ర్భాహ్యదోషైః । ఏకస్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా
నలివ్యతే లోకదుఃఖేన బాహ్యః । కఠోపనిషత్తు.

సూర్యకిరణములు సుగంధ దుర్గంధములందు ప్రకాశించి
యుండినను యాసుగంధదుర్గంధములు సూర్యునిజెందనట్లుసకల
జీవజంతువులయొక్క హృదయములందు వసించునట్టి పరబ్రహ్మ
మగు ఆత్మకు ఆయాజంతువులు చేయునట్టి పుణ్యపాపము
లంటజాలవు. ఆత్మ పుణ్యపాపములేని నిర్దోషుడగుటవలన
నిర్మలుడగుచున్నాడు. మనము సకలకార్యములను చేయు
నప్పుడు పుణ్యపాపములంటక ఈశ్వరార్పణము, లేక కృష్ణా
ర్పణమని చేసిన యెడల సకలపాపపుణ్యములను ఈశ్వరుని
జేరుచున్నది.

శ్లో॥ ఏకథా బహుధా ప్రవ దృశ్యతే జలచంద్రవత్ .

త్రిపురాతా పిన్యపనిషత్తు.

ఒకచంద్రుడే అనేక నీళ్లకుండలయందు ప్రతిబింబించి
అనేక చంద్రులుగా తోచునట్లు పరబ్రహ్మమగు ఒక్కయాత్మ
యే నానాజంతువులయొక్క శరీరంబులలోపల ప్రతిబింబించి
అనేక జీవులుగా తోచుచున్నాడు.

శ్లో॥ అగ్నిర్యధైకో భువనం ప్రలిప్తో యాపంయాపం ప్రతి
యాపో బభూవ । ఏకస్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా యాపం యా
వం ప్రతియాపో బహిశ్చ ॥ కఠోపనిషత్తు.

ఒక్క వత్తియందు వెలుగుచుండెడు దీపమునుండి
అనేక వత్తులు వెలిగించినప్పుడు ఆవత్తులయందంతయు
ఆయొక్క దీపమే వ్యాపించి యుందురీతిని ఒక్కయాత్మయే
అనేక దేహములయందు వ్యాపించి అనేక ఆత్మలుగా తోచు
చున్నాడు.

శ్లో॥ వాయుర్యధైకో భువనం ప్రవిష్టో
రూపంరూపం ప్రతిరూపో బభూవ
ఏక స్తథా సర్వభూతాంతరాత్మా
రూపంరూపం ప్రతిరూపో బహిశ్చ. కరోపనిషత్తు.

ప్రపంచమంతయు ఒక్కవాయువే వ్యాపించి ప్రాణ
వాయువనియు మలయమారుతమనియు, నుడిగాలియనియు
చెప్పరీతిని ఒక్కయాత్మయే పిపీలికాది బ్రహ్మపర్యంతము సకల
జీవజంతువులయందును వ్యాపించి అనేక ఆత్మలుగా తోచు
చున్నవి.

శ్లో॥ యదేవేహ తదముత్ర తదన్విహ
మృత స్సమృత్య మాప్నోతి
య ఇహ నా నేవపశ్యతి. కరోపనిషత్తు.

ఈశరీరమున వసించు ఈయాత్మయే యాపరలోకము
నందలిపరబ్రహ్మమగుచున్నాడుఆపరలోకమునందలి పరబ్రహ్మమే
ఈలోకమున మన శరీరమునం దాత్మస్వరూపముగా నివసించు
చున్నాడు. ఒక్కయాకాశమే ఘటోపాధివలన ఘటాకాశ

మనియు, ఉపాధిలేనియెడల మహాకాశమనియు చెప్పబడు నట్లు సర్వపరిపూర్ణ పరబ్రహ్మము ఈ దేహమునందు వసించుట చేత దేహాపాధివలన ఆత్మయనబడుచున్నాడు.

గృహమునందుండు యాకాశమునకు గృహాకాశమని చెప్పబడును. ఈగృహాకాశమునకు చుట్టు నాలుగు ప్రక్క గోడలు ఉపాదిగా యున్నవి. ఉపాదిగానుండు నాలుగు గోడలను తీసివేసినయెడల. యాగృహాకాశము మహాకాశములో కలసి ఏకమై పోవునట్లును, ఘటమునకు ఉపాదిగానుండు వెంకుపగిలిన వెంటనే ఘటాకాశము మహాకాశమునందు చేరును. ఘటాకాశమునందు మనస్సులేనందున ఘటాకాశము మహాకాశము యేకమైనది. మనలకు ఘటముగానుండు ఈశరీరమునందు మనస్సు, ఆత్మ యీరెండు నుండుటచేత మరణకాలమునందు సంకల్పముచేత మనస్సు జన్మమునందును, ఆత్మ బ్రహ్మమునందును ఏకమగును. మరల తల్లి గర్భమునందుండి శిశువుగా పుట్టునప్పుడు బ్రహ్మముపరబ్రహ్మము నందుండి ఖండమై ఆత్మస్వరూపముగా ఆశిశువునందు ప్రవేశించి అది మొదలు మరణకాలపర్యంతము సాక్షిభూతముగానుండి వీని కర్తలకు తగినజన్మమునందు వేయుచున్నాడు. మనస్సు నశించి శూన్యమగువరకు జన్మాదులు వచ్చుచుండును. మనస్సు నశించినవెనుక దేహము రాజాలదు. అందుచేత ఆత్మకు

పని లేక బ్రహ్మముగానే యుండును మనస్సును నశింపజేసిన
యెడల బ్రహ్మస్వరూపు లగుదురు.

శ్లో. అణోరణీయాన్ మహతో మహీయాన్

ఆత్మాస్య జంతోర్నిహితో గుహాయాం. కంతోపనిషత్తు.
ఈలోకమునం దణువుకంటెను మిక్కిలి సూక్ష్మమైన జంతు
పులయందును ఏనుగువంటి లేక మహామేధుడు పర్వతమువంటి
గొప్ప జంతుపులయొక్క. శరీరములందును ఆత్మయై వసించు
చున్నాడు.

శ్లో. ఆశరీరం శరీరేషు అనవస్థే వ్యవస్థితం. కంతోపనిషత్తు.

ఆత్మ తనకు శరీరము లేక నాశరహితుడై యీ శరీరము
నందు వసించుచున్నాడు.

ఆ త్తగాలిరూపమువంటివాడు కాబట్టి ఈశరీరమునందే
యాపులేక నాశరహితుడై వసించుచున్నాడు. ఈ దేహమునకే
నాశముగాని యాత్మకు నాశములేదు.

వాసాంసి జీర్ణాని యథా విహాయ నవాని గృహ్లాతి సరోవరాణి
తథా శరీరాణి విహాయజీర్ణాన్యన్యాని సంయాతి నవాని దేహి॥

అ. 2. 22. శ్లో.

మనుష్యుః డేలాగున శిథిలములయిన వస్త్రములను
విడిచి క్రొత్తవియు నితరములునగు వస్త్రములను స్వీకరించు
చున్నాడో, యాలాగున నాత్మ శిథిలములయిన దేహములను

విడిచి, క్రొత్తవియు నిరతరములునగు దేహములను పొందు
చున్నాఁడు.

శ్లో॥ సవా ఏష మహానజ అత్నాజగో మరో మృతో
భయో బ్రహ్మభయః హి వై బ్రహ్మభవతి. బృహదారణ్యో
పనిషత్తు.

• ఆత్మకు బాల్య, యౌవన, కౌమార, వార్ధిక్యములు
లేదుగాని ఈశరీరమునకే బాల్య, యౌవన, కౌమార, వార్ధి
క్యాది యచస్థలు కలవు. మరియు భయము లేనివాఁడు
నాశము లేనివాఁడు, చావు లేనివాఁడు అటువంటి ఆత్మ ఈశరీ
రమునం దెచ్చట వసించుచున్నదనగా?

అంతశ్శరీరే నిహితో గుహాయాం. అధ్యాత్మోపనిషత్తు.

ఆత్మ యీశరీరమున పంచకోశములయందు వసించు
చున్నాఁడు. అవి అన్నమయ, ప్రాణమయ, మనోమయ విజ్ఞాన
మయ ఆనందమయములనబడును.

ఈస్థూలశరీరము ఆహారము లేకున్న నశించిపోవును
అట్లు నశించక నిలువుటకు అన్నమయకోశమును సూక్ష్మ
(రూపము లేని) శరీరము నిలుచుటకు ప్రాణమయ, మనోమయ,
విజ్ఞానమయ, ఈమూడుకోశములు ఆధారము, ఇందు ప్రాణ
వాయువు క ర్ణేంద్రియము చేరి ప్రాణమయకోశములగును.

వాక్కు, పాణి, పాదము, పాయురు, మొదలగునవి క ర్ణేం
ద్రియములు. (1) వాక్కు—నోరుమాట్లాడును. (2) పాణి—

చేతులు ఇచ్చుట పుచ్చుకొనుట మొదలగు కార్యములను చేయును. (3) పాదము—కాళ్లునడుచుట నిటుచుట మొదలగు కార్యములను చేయును. (4) పాయురు—గుదస్తానము మల జలములను విసర్జించుట.

చిత్తము కర్మేంద్రియములు చేరి మనోమయకోశమును బుద్ధి జ్ఞానేంద్రియముతో చేరి విజ్ఞానమయకోశమును కారణశరీరము ఆనందమయకోశము లనబడును. ఇటువంటి పంచకోశములయందు ఆత్మయెట్లు వసించుచున్నాడనగా? ఒక కత్తియును గుల్లచింతపండును కప్పకొని వానిని కనపడకుండా చేయనట్లు ఆత్మను యీకోశములు కప్పకొని కనపడకుండా చేయుచున్నది.

గీత॥ ధూమేనా వ్రియతే వహ్ని ర్యథా దర్శో మలేన చ
యథోల్బే నావృతో గర్భస్తథా తేనేద మావృతమ్॥

అ 31-38 శ్లో.

నూర్యకిరణమువల్ల కలిగిన మేఘములు సూర్యుని కప్పుకొని కనపడకుండా చేయనట్లును అద్దమునందు మాలిన్యము కప్పుకొని కనపడకుండా చేయనట్లు గర్భమునందుండెడి శిశువును మావి కప్పుకొని కనపడకుండా చేయనట్లును ఆత్మసత్త్వవల్ల కలిగిన యీకోశములు ఆత్మను కప్పుకొని కనపడకుండా చేయుచుండును.

శ్లో॥ తస్మిన్ మరు శుక్తికా స్థాణు స్ఫటికాదౌ జల
కావ్య పురుష రేఖాదివత్ । లోహిత శుక్ల కృష్ణమయీ గుణ
సామ్యా నిర్వాచ్యా మూలప్రకృతిరాసీత్ . పైంగలోపనివత్తు.

ఎండమావులయందు జలము, ముత్యపుచిప్పలయందు
వెండి, స్తంభమునందు పురుషుఁడు స్ఫటికమునందు నానావిధ
రూపములు (వర్ణములు) లేకున్నను భ్రమవలన నున్నట్లు తోచు
రీతిని నుద్ధ, నిర్గుణ, నిరాకార, నిర్వికార, పరబ్రహ్మమునందు
మూలప్రకృతియ నెఱు లేని మాయయొకటి కలిగెను. ఆమూల
ప్రకృతి తెలుపు, యెరుపు, నలుపు అను మూడువర్ణములతోడ
మూడుశక్తులాయెను. తెల్లని వర్ణము మాయాశక్తి ఎఱ్ఱని
వర్ణము అవిద్యాశక్తి, నల్లనివర్ణము ఆవరణనిక్షేపణశక్తులనఁ
బడును.

ఎండమావులను చూచి జలమని భ్రమించి దానికొర
కయి పోగా పోగా జిక్కక వెళ్ళిపోవుచు శుక్తియందు (ముత్య
పుచిప్పలయందు) వెండియున్నదని భ్రమను కలుగఁజేయును
రాత్రులయందు స్తంభమును జూచి దొంగయని భ్రమను
పుట్టించును సఖునంటి తెల్లనిరూపముగల స్ఫటికమునందు
నానావిధరూపములు భ్రమవలన నుండునట్లు తోచుచుండును.
నుద్ధ నిర్గుణ, నిరాకార, నిర్వికార పరబ్రహ్మమునందు మూల
ప్రకృతియ నెఱి లేని మాయయొకటి కలిగెను. మొదటబ్రహ్మ
మును ఈమాయాశక్తి కప్పుకొని పిమ్మట అవిద్యాశక్తి అనఁగా

అజ్ఞానము, అజ్ఞానమనఁగా తనయందు ఆరుకవచములతో
 మూయఁబడిన నేను అను ఆత్మను తెలిసికోలేక యీదేహ
 మునే తానని తలంచి దేహాభిమానము గలవాఁడై సకలచరా
 చర ప్రపంచంబు తనకంటెను వేరుగా భావించి కామక్రోధ
 ఈర్ష్య అసూయాది దుర్గుణములుగలవాఁడై జీవహింస మొద
 లగు వ్యభిచారాది పాపకృత్యములు చేయుచు దారావుత్రాడు
 లనెడి యీషణత్రయవలలో తగులుకొని తాపత్రయముచే
 (భార్యాపుత్రులు, ధనము, ఈమూడుకలిగియుండినప్పటికిన్ని
 లేనప్పటికిన్ని) సదా దుఃఖమును కలిగించుచు తనకు జనన
 మరణము కలదని భ్రమించుచుండుటయే అజ్ఞానము.

జ్ఞానియెట్లున్నాడనఁగా రజ్జు, సర్పంబు రీతిని ప్రపం
 చంబు అసత్యంబనియు ఆత్మస్వరూపుఁడగు తాను సత్యజ్ఞానా
 నంద పరబ్రహ్మమని యెరింగి సకలసందేహములను మాని
 నిష్కాముండ్లై ఆత్మధ్యానపరుండ్లై నిర్వికల్పుండ్లై యేతంపులు
 లేక సకలదృశ్యములను మరచి కేవల సాక్షిమాత్రుండ్లై ఆ
 నందించుచుండుటయే జ్ఞానమనఁబడును. తానునుచూచి పా
 మని భ్రమించి పరీక్షించిచూడగా సర్పభ్రాంతి వదిలినట్లు
 ప్రపంచముకూడా మనతోడవుట్టిమనము లయించునప్పుడు
 మనతోడనే లయించి పోవుచున్నది. కాబట్టి యిది అసత్యము
 తనయందు కామక్రోధాది కవచములతో మూయఁబడిన ఆత్మ
 మూయఁబడిన నేను అను ఆత్మను తెలిసికోలేక యీదేహ
 మునే తానని తలంచి దేహాభిమానము గలవాఁడై సకలచరా
 చర ప్రపంచంబు తనకంటెను వేరుగా భావించి కామక్రోధ

యెఱింగి సకలసం దేశములంతయునూని నిష్కాముండై బ్రహ్మ
యొక్క కుమారులు నలుగురున్న ఈశ్వరుడే శంకరుడుగావచ్చి
బ్రహ్మజ్ఞానము నుపదేశి పవలయునని తపస్సుచేసినందువలన ఈ
శ్వరుడు శంకరుడుగా అవతరించి దక్షిణదిక్కుగా చూచుచు
కూర్చుండి శిష్యులు ఉత్తరముఖముగా వారిని చూచుచు
కూర్చుండి ఉపదేశము పొందిరి. మోక్షమునుగోరువారు ఉత్తర
ముఖముగా నిష్ఠనుండుడవలయును. కామ్యమనగా పుత్ర
కళత్రాగలు దనధాన్యములయందు యిచ్చగలవారు తూర్పు
ముఖముగా పూజించినయెడల ఈ జన్మమునందు ఆ ఫలము
లభింపక మరియొక జన్మమునందు సిద్ధిపొందగలరు. ఎందుచేత
ననగా సంచితం, ప్రారబ్ధం, అగామ్యము అని మూడు విధ
ములుగలవు ఇదివరలో అనేకకోటిజన్మములుగా జేయుచు
వచ్చిన పాపపుణ్యముల మూటలు చేరియుండునదియే సంచిత
మనబడును. ఒక్కొక్కజన్మముయందును యెంతపాపపుణ్య
ములను పంచిపెట్టవలయునో అంతపాపపుణ్యములను ఈశ్వరుని
చేత పంచిపెట్టి పాపపుణ్యములకు తగినశరీరమునుపొంది వాటిని
అనుభవించుచున్నాడు. దీని ననుభవించుటయే ప్రారబ్ధము
ఎటువంటిబ్రహ్మవేత్తయినప్పటికిన్ని యీప్రారబ్ధము అనుభవిం
చే తీరవలయును. అగామ్యమనగా యీజన్మమునందు చేయు
నట్టి పాపపుణ్యములు జన్మాంతరములుగావచ్చు సంచితము
లనెడి పాపములయొక్క మూటలలో పాపమున్న పుణ్యము

యొక్క మూటలలో పుణ్యమున్ను చేరుటయే అగామ్య మనఁబడును. ఆ తత్త్వజ్ఞానపరూఢై, నిర్వికల్పరూఢై యేతలంపులేక సకలదృశ్యములను మరచి కేవలసాక్షీమాత్రుఁడై ఆనందించు చుండుటయే జ్ఞానమనఁబడును.

మనస్సుయొడియేకదా ఆ తత్త్వజ్ఞానము చేయనలయును యేతలంపులేక యుండుటకు ఆ తత్త్వజ్ఞానము యెందుకు చేయనల యును ? ఆ తత్త్వజ్ఞానమనఁగా నెట్టిది ?

సోహంభావహంసధ్యానమే ఆ తత్త్వజ్ఞానము ప్రపంచవ్యవ హారములందుండునపుడు సోహంభావధ్యానమును యేకాంతం బునందుండు వేళలయందు ఏతలంపులు లేక మనస్సునిలుపుటకు ప్ర యత్నింపవలయును గృహమునందుండిన ఇంద్రియవ్యాపార మ నోవ్యాపార మీరెంటిని నిలుపుటకు కష్టముగానుండును ఇంద్రి యవ్యాపారమనఁగా ఇంటివారందరును మాట్లాడుకొనియును విను చుండును కాబట్టి యేకాంతస్థలమునందు యుండినయెడల ఇంద్రి యవ్యాపారములు కలుగఁజాలదు మనోవ్యాపారమును మా త్రము నిలుపుటకు ప్రయత్నించినయెడల మనస్సు సశించి కేవల సాక్షీమాత్రుఁడై ఆ తత్త్వస్వరూపముగా నిలిచి, ఆనం దించువాఁడే జ్ఞాని నల్లని వర్ణమే ఆవరణవిశేషశక్తులనఁబ డును దీనికి అహంకారము. కారణము. ఈ అహంకారమునల్ల కోపముపుట్టుచున్నది కోపముచేత దేహమునందు రక్తము పొంగుచుండును దానిచేత వణకుపుట్టి కండ్లు మెఱుంగె మీసము

లల్లలాడుచు శాశ్వతకార్యములు తెలియక చరవుట, కొట్టుట,
తిట్టుట మొదలగు కార్యములను చేయును. ఇటువంటి
మూడుగుణములును తెల్లనివర్ణ మగువరబ్రహ్మమును ఆవ
రించుకొని యున్నది.

శ్లో. సత్వోద్భిక్తా వ్యక్తావరణ శక్తిరాసీత్ తత్
ప్రతిబింబం యత్ తదీశ్వర చైతన్యమాసీత్
సస్వాధీన మాయ స్సర్వజ్ఞః సృష్టి స్థితి
లయానా మోదికర్తా జగదంకుర రూపోభవతి,

పైంగలోపనిషత్తు.

అద్వమునందుండి ప్రతిబింబము ప్రతిబింబించునటుల
మామూళ క్తి సత్వగుణ ప్రధానముగానుండును. దానియందు
వరబ్రహ్మము ప్రతిబింబించుటవలన గలిగిన ప్రతిబింబమే ఈశ్వ
రుడనబడును. ఇతఁడు ఆమాయనుస్వాధీనము చేసికొని బ్రహ్మ,
విష్ణు, మహేశ్వర రూపంబున ప్రపంచమును సృష్టి స్థితి సంహ
రముచేయుచుండును. ఇట్టి యేకబ్రహ్మమును శివమతస్థులును,
విష్ణుమతస్థులును శివవిష్ణువులకు భేదముకల్పించి శివుడు గొప్ప
వాడని శివభక్తులును, విష్ణువు గొప్పవాడని విష్ణుభక్తులు
యొకరితోనొకరు వాదులాడి పోరాడుచున్నారు. ఇదియంతయు
నించాస్పదము.

శ్లో. రామవీణ పరంబ్రహ్మ—రామరహస్యోపనిషత్తు.

శ్లో. శివవీణ స్వయం సాక్షాదయం బ్రహ్మ—మహాోపనిషత్తు.

శ్లో. యోహవై నృసింహో దేవో భగవాన్
 యశ్చ బ్రహ్మ యశ్చ విష్ణుః యశ్చ మహేశ్వరః
 నృసింహతాపిన్యపనిషత్తు.

శ్లో. యోహవై రుద్ర స్సభగవాన్
 యశ్చ బ్రహ్మ యశ్చ విష్ణుః యశ్చ మహేశ్వరం.
 అధర్వశిఖోపనిషత్తు.

శ్లో. శివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే
 శివస్య హృదయం విష్ణు ర్విష్ణోశ్చ హృదయంశివః.
 స్కందోపనిషత్తు.

పైశ్లోకములరీతి విష్ణువగు నేనున్న పరమశివుఁడున్న
 మేమిద్దరమున్ను యేకపరబ్రహ్మస్వరూపులమే కాబట్టి విష్ణు
 వగు నేనే పరమశివుఁడు, పరమశివుఁడే నేను, శివునియొక్క
 రూపమే విష్ణువుయొక్క రూపము, విష్ణువుయొక్క రూపమే
 శివునియొక్క రూపము, శివునియొక్క హృదయమే విష్ణు
 యొక్క హృదయము, విష్ణువుయొక్క హృదయమే శివుని
 యొక్క హృదయము మరియు

శ్లో. అద్యో 'రా' తత్పదార్థస్యాత్ మకార స్త్వంపదార్థవాన్
 తయోస్సంయోజన మసీత్యర్థే తత్పదవిదో విధుః.
 రామరహస్యోపనిషత్తు.

'రా' అనెడి అక్షరమునకు తత్పదలక్ష్యార్థమైన నిరాకార
 వశబ్రహ్మమని అర్థమగుచున్నది. 'మ' అనెడి అక్షరమునకు

త్వంపదలక్ష్యాగమైన ప్రత్యగాత్మ యని అర్థమగుచున్నది. కాబట్టి 'రామ, అనగా అట్టినిరాకారపరబ్రహ్మమే ఒక్కొక్క జీవజంతువులయందును సాక్షిమాత్రముగా ఆత్మస్వరూపముగా నున్నది కాబట్టి దేహాత్రయసాక్షిగా నుండు ఆత్మయే రాముడని చెప్పబడును. మరియు

రమంతే యోగినోనంతే నిత్యానందే చిదాత్మని
ఇతి రామపదేనాశౌ పరబ్రహ్మభి ధీయదే
చిన్మయస్యా ద్వితీయస్య నిష్కళస్యా శరీరిణః'

రామతాపిన్యపనిషత్తు.

నానిజస్వరూపమైన కేవల సత్యజ్ఞానానందనిత్య నిర్మల నిరాకార పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మ స్వరూపమును బ్రహ్మజ్ఞానులు తనయొక్క ఆత్మస్వరూపముగా నెరింగి సదా నానిజస్వరూపమగు ఆత్మయందే రమించియుండుటచేత నాకు. రాముడనెడి పేరుకలిగినది. నానిజస్వరూపమును వేదాంతంబునందు జెప్పబడియున్నది. కాబట్టి వేదాంతమును విచారించి తెలిసికొని, నానిజస్వరూపమును దర్శించిన యెడల నిజమోక్షమును పొందగలవు అని శ్రుతులు ఘోషించు చున్నవి. శ్రీరాముడు వుట్టి సీతను పెండ్లాడి రావణుని చంపినట్లు కర్మకాండములో జెప్పబడి యున్నది. జ్ఞానకాండము రీతిని ఆత్మయే రాముడు, మనస్సే సీత, కామక్రోధాది గుణములే రావణుడు, కామక్రోధాది రాక్షసులను

నశింపఁ జేసి, సీత యనెడి మనస్సును ఆత్మా రామునియం
దై కృముచేయుటయే ఉపనిషత్తుల యర్థము. అట్టిఏకబ్రహ్మ
మును దూషించువారు మంచిగతిని బొందక నరకకూపమందే
యుందురు.

శ్రుతి. బ్రహ్మణో రవ్యక్తః అవ్యక్తా మహత్ మహతోహం
కారః అహంకారాత్ పంచతన్మాత్రాణి పంచతన్మాత్రేభ్యో
పంచమహాభూతాని పంచమహా భూతేభ్యోఽఖిలం జగత్.

త్రిశిఖ్రబ్రహ్మణోపనిషత్తు.

బ్రహ్మమునుండి మాయ మాయవలన అవ్యక్తము దాని
వలన అహంకారమనఁబడు ఆవర్ణవిక్షేపశక్తులుదానివలన శబ్ద,
స్పర్శ, రూప, రస, గంధముల నెడు పంచతన్మాత్రములు వాని
వలన సూక్ష్మములైన పృథివి, ఉదకము అగ్ని, వాయువు,
ఆకాశము, దానివలన స్థూలములైన ఆకాశాదిపంచభూత
ములు ఆ... లవలన ప్రపంచముపుట్టెను.

భూ... నలోనాయః ఖం మనోబుద్ధిరేవచ
అహంకార ఇతీయంమే భిన్నా ప్రకృతి రష్టథా.

అ. 7. 4 శ్లో.

పృథివి తన్మాత్రగంధగుణమును, ఉదక తన్మాత్రరస
గుణమును, అగ్నితన్మాత్ర రూపగుణమును, వాయువు తన్మా
త్రస్పర్శగుణమును, ఆకాశతన్మాత్రశబ్దగుణమును, మనస్సు
నకు కారణమైన అహంకార తత్త్వమును, మహతత్త్వమును,

అవ్యక్తమును అని యిట్లు నాయొక్క ప్రకృతి (స్వభావము) ఎనిమిదివిధములుగా భేదమును బొందినది.

“పృథివి అనఁగా భూమి దీనిగుణము గంధగుణము ముక్కు వాననచూచుట పృథివితత్వాత్రము, ఉదకమనగా నీళ్లు దీని గుణము రసగుణము నాలుక దుచిని యెరుఁగుట ఉదకతత్వాత్రము, అగ్నిఅనఁగా నిప్పు దీని గుణము రూపు గుణము కండ్లు అగ్నితత్వాత్రము, వాయువు అనఁగా గాలి దీని గుణము స్పర్శగుణము దేహమునందు గాలి తాకినవెంటనే గాలి కొట్టుచున్నదని తెలిసికొనుట వాయువు తత్వాత్రము, ఆకాశమనఁగా బయలు ఈబయలునందు పుట్టుశబ్దములను చెవులద్వారా తెలిసికొనుట అనునది పంచేంద్రియములు మన స్సునకు కారణమైన అహంకారతత్వము, మహతత్వము అవ్యక్తము అను ఈ ఎనిమిది వస్తువులతోడ నీదేహము కలిగినది. అవ్యక్తమనఁగా పరబ్రహ్మము దానియందుండి మహత్తను తత్వము పుట్టెను, ఆమహత్తునుండి అహంకారమును తత్వము పుట్టెను, ఆ అహంకార తత్వము మనస్సునకు కారణమైనది. అనఁగా ఇది ప్రపంచము పుట్టురీతిని ఒకదానినుండి భూమి జలము, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము అను పంచభూతములు పుట్టెను. దానివలన ప్రపంచము పుట్టెను కాబట్టి ఈశరీరము మాయవల్లకలిగినది. మాయయెటువంటిది అనగా.

శ్రుతి. ఏతస్మాత్కిమివేంద్రజాల మపరం యద్గర్భవాసే స్థితం

శ్రుతి. ఏతస్మాత్కిమివేంద్రజాల మపరం యద్గర్భవాసే స్థితం

శ్రుతి. మాయామయ మిదమఖిలం జగత్ జాయతేగచ్ఛతీ
 తి జగత్ ఇదంప్రపంచం నాన్యైవ నోత్పన్నం నోస్థితం.
 మాయాకార్యాదికం నాస్తి మాయానాస్తి భయంనహి
 వంధ్యాకుమార వచనే భీతిశ్చేత్ అస్త్విదం జగత్ ||

తేజోబిందూపనిషత్తు.

ఈజగత్తు మాయాభ్రాంతివల్లనే తోచు చున్నది. ఇంద్రజాలమువలె నానావిధ నామరూపములతో తోచి మరల తోచక అసత్యముగా పోవునదే జగత్తు ఇంద్రజాలము నందు తోచునట్టివస్తువులు యెట్లు అసత్యములో అట్లు మాయయు ఈమాయవలన తోచిన నామరూపజగత్తున్న అసత్యములే గొడ్డాలిబిడ్డ మనలను చంపవచ్చుచున్నాడను మాట నిజముగా యుండినయెడల మాయయు మాయాకార్య మగు జగత్తున్న కలదని జెప్పవచ్చును. కాబట్టి మాయయు మాయాకార్యమగు జగత్తును అసత్యములే. ఈ ప్రపంచ మును మనకన్నుల కెదురుగా మూచుచు సర్వకార్యములను ప్రత్యక్షమున చేయుచుండగా దీనిని అసత్యమని యెట్లు చెప్ప వచ్చును ?

“ఒక గారడీవాడు గంపను మూతపెట్టి అందులో మామడిచెట్టును గావించి దానియందుండి పూతలు పిందలు, కాయలు గావించి మనకు జూపి మరుగుజేసి మరియు మిఠాయి దినుసులును ఇంకా అనేకవిధ వస్తువులును

జూపించి మరుగుజేసినట్లు మనము గూడా ఉదయము మొదలు
రాత్రి నిద్రపోవువరకు భార్యాపుత్ర పౌత్రాదులయందును
అధికప్రీతిని యుంచి వారును వీనియందు అప్రేక్షకారముగా
అత్యంతప్రీతితో పడకవరకు యుండి నిద్రపోవునప్పుడు ఒకరిని
నొకరు మరచి నిద్రించుకాలమున వీరియందున్న ప్రేమ
మొచ్చుట పోయెను. నిద్రవిడిచి లేవగానే మనస్సు తోఁ
చుట చేత మరల ప్రీతి కలుగుచున్నది. ప్రపంచమంతయు
నిద్రపోవు కాలమున ప్రళయకాలమున ఎట్లు నిశ్శబ్దముగా
యున్నదో అట్లు రాత్రి ఒక ఘంటకు లేచి చూడగా ప్రపంచ
మంతయు నిశ్శబ్దముగా నున్నది. నిద్రవిడిచి లేచిననాటికి
ఒగ్గత్తు తోచుటచేత ఆశకలుగుచున్నది. మరణమునొందిన
నానికి ఒగ్గత్తు బొత్తిగాలేదు మాయవల్ల కలిగిన ఒగ్గత్తు
మాయాశరీరము సశించిపోవునపుడు యీమాయాశరీరము
తోడ యీమాయాప్రపంచమును వీనితోడ లయించును.
మరల యీమాయాశరీరము కలిగినప్పుడు దానితోడ యీ
మాయాప్రపంచమును మరల తోచుచుండును. ఇట్లు పలు
మారు వీనితోడ ప్రపంచము తోచి తోచి లయించు
చుండును. కాబట్టి యీమాయకు కారణము మనస్సు,
మనస్సునకు కారణము ఇంద్రియములు.

హి చరణాం యున్ననో నువిధీయతే
పదస్య హరితి ప్రిత్యాం వాయుర్నాచమినాదభ్యసి. అ. 3. 67 శ్లో

విషయములకుందు పృవర్తించుచున్న యింద్రియముల
 లోపలనే యింద్రియము ఈ చుట్టును అనుసరించి పృవ
 త్తించుచున్నదో యీ యింద్రియము ఈపురుషునియొక్క ఆత్మ
 వివేకమును సముద్రమునందు పరుగెత్తుచుండు నోడను ప్రతి
 కూలవాయువువలె నవమార్గమున నాకర్షించుచున్నది. చెవింద్రి
 యము కన్నింద్రియము, ముక్కింద్రియము, నోరింద్రియము
 దేహేంద్రియము అని పంచేంద్రియములు. నాళికద్వార వాస
 నను ఎరిగి మనస్సు ఆనందించును నాలుకద్వార దుచిని యెరిగి
 మనస్సు ఆనందించును, రాగమును పామరవ్వుడు చెవులద్వార
 విని మనస్సు ఆనందించును దేహేంద్రియమనగా (స్పర్శము)
 గాలి దేహమునందు తాకిన వెంటనే గాలికొట్టుచున్నదని
 మనస్సు తెలిసికొనుచున్నది. ఈనాలుగు ఇంద్రియములును
 ఏచెడ్డకార్యములు చేయుఁ జాలదు కన్నింద్రియము మాత్రము
 మహా అనర్థమునకు కారణముగా నున్నది. ఎట్లనగా
 సముద్రమునందు తిన్నగాపోవు ఓడను గాలితాకిన వెంటనే
 అతివేగముగా తోసికొనిపోవులాగున కన్నులు ఒకవస్తువును
 చూచిన వెంటనే ఆవస్తువుయొక మనస్సు పరుగెత్తుచున్నది.
 కాబట్టి యింద్రియములు గుట్టిమువంటిది మనస్సు బండివం
 టిది తీరిని తోలువాఁడు మోక్షము కొరకు దృఢధర్మము
 చేయునట్టి వివేకిబుద్ధి యను త్రాడరు కల్గెముగా వేసితియింద్రి
 యములను ఈబుద్ధిపట్టిని నిలువక వానినిగూడా ఆయింద్రి

యములు బలాత్కారముగా విషయంబులందు ఈడ్చుచున్నది.

యతతోహ్యపి కా న్తేయ! పురుషస్య విపశ్చితః

ఇంద్రియాణి ప్రమాధీని హరన్తి ప్రసభంమనః. అ.2. 61. శ్లో.

మోక్షముకొరకు దృఢప్రియత్నము చేయుచున్నట్టి పురుషునియొక్క మనస్సుచుకూడ నిలుకడయం దుంచక యింద్రియములు బలాత్కారముగా విషయములయందు ప్రవర్తింపజేయుచున్నది. వివేకియగువాఁడు గుఱ్ఱముల నెడి యింద్రియముల నీడ్చి పట్టుటకు శక్తిలేనందున నేననెడి చెట్టుకు కట్టివేయుచున్నాఁడు. నేననెడి చెట్టు దేహముకాదు. ఈ దేహమునందుండు ఆత్మ.

శ్లో. ఇంద్రియద్వార సంగ్రాహ్యై ర్గందాద్యై రాత్మదేవతాం

స్వయం భక్త్యా సమారాధ్య జ్ఞాతుం సోయం మహామఖః.

ఇంద్రియములను దానిదాని వికార కార్యములయందు చెదరనివ్వక త్రిప్పి ఆత్మనిష్ఠ చేయుటయే మహాయాగమనఁ బడును. నల్లమేకలను జంపి అగ్నిగుండములోవేసి కాల్చి తినుట యాగము కాఁజాలదు.

.శ్లోతి॥ ప్రాణేంద్రియా ద్యంతఃకరణ గుణాదేః పరతరం

సచ్చిదానందమయ సర్వసాక్షికం నిత్యముక్త

బ్రహ్మస్థానం పరమపదం. నిరాలంబోపనిషత్తు.

ప్రాణము అంతఃకరణము యింద్రియములు ముఖ్యము లైనవి. వీటి కన్నిటికిని ప్రత్యేకముగా సచ్చిదానంద సర్వ

సాక్షిగానుండు యాత్మయే పరబ్రహ్మము అట్టి ఆత్మను
బ్రహ్మమునందు చేర్చుటయే పరమపదము, వైకుంఠము,
కైలాస మనబడును. వేరుపరమపదము, వైకుంఠము, కైలా
సమును లేదు.

శ్రుతి॥ అతస్సంసార విషయ జనన సంసర్గయేవ నరకః

సత్సంస్వర్గః! స్వర్గహః. నిరాలంబోపనిషత్తు.

సంసార సాగరమునందు సదా తగులుపడుటయే నరకము
దీనికంటె గొప్ప నరకము లేదు. సదా ఆత్మయందు మనస్సును
లయింపజేయుటయే స్వర్గముదీనికంటెగొప్పస్వర్గమువేరు లేదు.

శ్రుతి॥ సచ్చిదానందానుభవ స్వరూపం జ్ఞాత్వా ఆనందరూపో
యస్థితిస్సపవనుఖం అతస్సంసారవిషయ సంకల్పపవ దుఃఖం.

నిరాలంబోపనిషత్తు.

ఆత్మయే సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మమని యెరింగి సక
లము మరచి సదా యాత్మనిష్ఠయం దుండుటయే పరమ
సుఖము. భార్య, బిడ్డలు మొదలగు సంసారవిషయ సంక
ల్పమే (తలంపులే) మహాదుఃఖ మనబడును ఇట్టి సంసార
సముద్రము నీది గట్టెక్కువాఁ డెవఁడనఁగా

మనుష్యాణాం సహస్రేషు కశ్చిద్యతతి సిద్ధయే

యతతామపి సిద్ధానాం కశ్చిన్నాం వేత్తి తత్త్వతః. అ7.39లో

శాస్త్రపాండిత్యముగల మనుష్యులయొక్క వేలలో
నొక్కఁడు మాత్రమే మోక్షము కొరకు ప్రయత్నముచేయును.

అట్లు చేయుచున్న ధ్యానాభ్యాసుల (ఏతలంపు లేకుండా
యుండువారి) మనుష్యులయొక్క వేలలో నొక్కడు
మాత్రమే నన్ను పాస్తవముగా తెలిసికొనుచున్నాఁడు.
అట్టివాఁ డెవఁడనఁగా

శ్రుతి॥ యపివం వేదాహం బ్రహ్మస్మితి స ఇదం సర్వంభవతి.
బృహదారణ్యోపనిషత్తు.

ఎవఁడు ఆత్మస్వరూపుఁడగు నేనే బ్రహ్మమని తెలిసి
కొనుచున్నాఁడోవాఁడే ఆపరబ్రహ్మ స్వరూపమగుచున్నాఁడు.
శ్లో. అయమాత్మా బ్రహ్మ—మాండాక్యోపనిషత్తు.

ఈ దేహమునందు అంతఃకరణ సాక్షిగానుండు
ఆత్మయే పరబ్రహ్మము.

శ్లో. భూ తేషు భూ తేషు విచింత్య ధీరాః

ప్రేత్యాస్మా స్తో కా దమృతా భవంతి. కేనోపనిషత్తు.
సమస్త ప్రాణులయందును ఆత్మస్వరూపుఁడగు బ్రహ్మమే
యున్నదని తెలిసికొన్నట్టి పుణ్యాత్ముఁడు యీ జన్మమునందే
మోక్షసిద్ధిని బొందుచున్నాఁడు. మోక్షమనఁగా

శ్లో. యదా పంచావతిష్ఠంతే జ్ఞానాని మనసా సహ

బుద్ధిశ్చ నవిచ్ఛేదేత తామాహుర్ పరమాంగతిం.

కరోపనిషత్తు.

నేత్రము స్తోత్రము మొదలై న జ్ఞానబుద్ధియున్నది. దున్ను మన
మున్ను ఆత్మయందు నిలిపి యేయిర సంబంధము లేక సకల

తలంపులనుమరచి చలనము లేకుండుటయే మోక్షమనబడును.

శ్లో. త్వమేవాహం నభేదోస్తి పూర్ణత్వాత్ పరమాత్మనః.
మండల బ్రాహ్మణోపనిషత్తు.

మనమిద్దరమున్ను ఏక బ్రహ్మస్వరూపులమే మన మిద్దరియం-
దును ఆత్మస్వరూపమే యున్నది. ఆ యాత్మస్వరూపమే నీవు.
నీవే నేను మనమిద్దరమున్ను ఏక పరబ్రహ్మమే మనమిద్దరి-
కిన్ని ఏలాటి భేదములేదు.

ఈశ్వరుడు పుణ్యాత్మునిన్ని మహాపాపినిన్ని సమ-
ముగా చూచుచున్నాడు. మహాపాపియైనవాడు పునర్జన్మ-
మునం దధిక బాధల ననుభవించుచున్నాడు. పుణ్యా-
త్ముడు సుఖమును పొందుచున్నాడు. కాబట్టి వారివారి
పాపపుణ్యములకు తగిన శరీరమును యెత్తి సుఖదుఃఖములను
ననుభవించుటచేత వీరిద్దరిని ఈశ్వరుడు సమముగా చూచు-
చున్నాడు. జ్ఞానికూడ అలాగుననే అందరిని సమముగా
చూచును.

సమం సర్వేషు భూతేషు తిష్ఠంతం పరమేశ్వరమ్

వినశ్యత్స్వవినశ్యతౌ యఃపశ్యతి నపశ్యతి. అ13. 28శ్లో

సకల ప్రాణులయందును సమముగా నుండునట్టి పరబ్రహ్మ-
మును సకలము నశించినను నశింపనివానిగా నెవ్వఁడు చూచు-
చున్నాఁడో వాఁడు అత్మును చూచును. కాబట్టి

శ్లో. తత్త్వమసి త్వంతదసి త్వంబ్రహ్మస్మి
అహంబ్రహ్మస్మి త్వనుసంధానం కుర్యాత్.

పైంగలోపనిషత్తు.

పరబ్రహ్మమే నీయందు ఆత్మస్వరూపముగా నున్నది. నీవే ఆ పరబ్రహ్మము ఆపరబ్రహ్మమే నీవు కాబట్టి సకలకోరికలను సరింపజేసి ఆత్మస్వరూపుడనగు నేనే బ్రహ్మమని సదా ఆత్మను సంధానము చేయుచుండుము.

ఆత్మధ్యానము.

సోహంభావధ్యానమే ఆత్మధ్యానము. ఆత్మధ్యాన మనగా మనము వాయువు పీల్చునపుడు ఆవాయువుతో కూడ 'సోః' అను యక్షరమును అజపాగాఁ జేర్చి లోపలికిఁ బీల్చుకొని శ్వాసమును విడుచునప్పుడు 'హం' అను యక్షర మును వాయువుతో నజపాగాఁజేర్చి విడుచుటకు అభ్యాసము చేయుచు వచ్చినయెడల వారి మనస్సు సోహంభావ ధ్యానము నందే లయించి యుండును గాని వేరే యేయితర తలంపులను రానివ్వక నిలుపుదల చేయును. ఈ క్రికారము అభ్యసించు టయే సోహంభావధ్యానము సోహం సోహం అని కోటి సార్లు నోటితో ఉచ్చరించినయెడల సోహంభావ ధ్యానము కాజాలదు. సోహం సోహం అనగా నేనేబ్రహ్మముబ్రహ్మమే

నేను యని ప్రతిదినము యీ శ్వాసము 21600 సార్లు పలుకుచుండి మరణమైన వెంటనే యీ యాత్మ బ్రహ్మమునా దైక్యమై మనస్సు వేరుజన్మమునకు ప్రవేశించును. తత్వవివేకముచేసి యాత్మజ్ఞానమును ఎరింగి మోక్షమును పొందవలయునేగాని శాస్త్రాభ్యాసముచేత నాత్మజ్ఞానమును పొందజాలరు. ఎట్లనగా

యతన్తో యోగినశ్చైవం పశ్యన్త్యాత్మ న్యవస్థితమ్
యతన్తో వ్యక్తతాత్మానో నై నంపశ్యన్త్యచేతనః. అ15.11 శ్లో

ధ్యానాదులచే ప్రయత్నము చేయుచున్న ధ్యానయోగులు (యేతలంపు లేకుండ యుండువారు) బుద్ధియందున్న యీ యాత్మను చూచుచున్నారుగాని శాస్త్రములను చదివి మోక్షమును బొందుటకై ప్రయత్నము చేయుచున్నట్టి బుద్ధి లేనివారు యీ ఆత్మను చూడజాలరు.

శ్రుతి. స్వరూపాను సంధాన వ్యతిక్త అన్యశా
స్త్రాభ్యాసై రుప్రకంకుమ భారవత్ వ్యర్థతా. .
సన్యాశోపనిషత్తు.

తానే బ్రహ్మమని తెలిసి ఆత్మాను సంధానముజేయుచు యానందించుటను విడిచి వేదశాస్త్రములను చదివి చదివి కాలమును పోగొట్టువాడు కుంకుమపువ్వును మోసినగాడిదెటు పమానమగుచున్నాడు కాబట్టి.

శ్రుతి. విహాయ శాస్త్రజాలాని యత్సత్యం తదుపాస్యతాం
 అనంతకర్మ శౌచంచ జపోయజ్ఞ స్తథైవచ
 తీర్థయాత్రాభి గమనం యావత్ తత్సత్యం నవిందతి.
 వైంగలోపనిషత్తు.

సకలశాస్త్రములను చదువవలయుననెడి భ్రాంతిని విడిచి తత్వవివేకముచేసి యాత్మయే సత్యమగు పరబ్రహ్మమని యెరింగి ఆత్మానుసంధానమే చేయుచుండుము. స్నాన, సంధ్య, జప, తప, హోమ, నీమ, యాగ, తీర్థయాత్రాది సత్కర్మములను చేయుటచేత తత్వజ్ఞానము కలుగఁ జాలదు ఆత్మానుభవమును పొందఁజాలవు.

శ్రుతి. బహుశాస్త్రకథాకంధా రోమంధేన వృద్ధైవ కిం
 అన్వేష్టవ్యం ప్రయత్నేన మారుతే జ్యోతిరాంతరం.
 ముక్తికోపనిషత్తు.

సకలశాస్త్రములను చదువుటవలన ప్రయోజనము లేదు. అందువలన మోక్షమును పొందజాలఁడు. ఈశరీరమునందు వసించునట్టి యాత్మయగు పరబ్రహ్మమును అంతరంగ దృష్టివలన దర్శించినయెడల ముక్తిపొందగలఁడు.

శ్రుతి. సంత్యజ్య హృద్గుహేశానం దేవమన్యం ప్రయాంతియే
 తే రత్న మభిషాంభంతి త్యక్త హస్తస్థ కాస్తుభాః.
 మహాపనిషత్తు.

హద్యమునునందున్న ఆత్మదేవతను తెలిసికోలేక వే
రొక్క చోట దైవమున్నదని తలంచువారు చేతనున్నట్టి దేవ
లోకమునందలి దేవరత్నముగు కౌస్తుభమణిని విడిచిపెట్టి భూ
లోకమునందలి సామాన్యమగు రత్నమును వెతకుచుండు
వానితో సమానమగుచున్నాఁడు.

శ్రుతి. అధీత్య చతురో వేదా సర్వశాస్త్రా న్యనేకశః

బ్రహ్మతత్వం నజానాతి దర్శి పాకరసం యథా.

ముక్తికోపనిషత్తు.

మధురమైన పదార్థమును వంటచేసి అందులో గరిటను
వేసి ఉంచినయెడల నాగరిటె యాపదార్థములయొక్క రుచిని
యెరగజాలనట్లు సకలశాస్త్రములను చదివి పండితుఁడని
పేరెత్తినప్పటికిని గురుకటాక్షమువల్ల వేదాంతశ్రవణమనన
నిధిధ్యాసనములు గలవాఁడై తత్వజ్ఞాన సంపన్నుఁడైనప్పటి
కిని యాత్మజ్ఞానమును పొందనియెడల వాఁడు వ్యర్థుఁడే.

శ్లో. అమృతేన తృప్తస్య పయసా కిం ప్రయోజనం ఏ

పంస్వాత్మానం జ్ఞాత్వా వేదైః ప్రయోజనం కింభవతి.

పైంగలోపనిషత్తు.

అమృత పానముచేసిన వానికి జలపానము చేయుట
వలన ప్రయోజనము లేనట్లు వేదాంత విచారణచే బ్రహ్మజ్ఞాన
మును పొందినవానికి వేదములతో పనిలేదు.

శ్లో. నై వమాత్నా ప్రవచన శతేనాపి లభ్యతే న
 బహుశ్చతేన నబుద్ధిజ్ఞో నశ్రుతేన నమేధ
 యా నదేవై ర్నయజ్ఞై ర్నతపోభిరుగై ర్నసాంఖ్యై
 ర్నయోగై ర్నాశ్రమై ర్నాన్యై ర్నాత్మాన ముపలభంతే.

—నుబాలోపనిషత్తు.

ఈ ఆత్మజ్ఞానము మాటలచేతను బుద్ధి చాతుర్యముల
 చేతను నిస్సారమగు శ్రవణముల చేతను తపస్సుచేయుటచేతను
 యాగముచేతను దేవతాధ్యానముల వల్లను సాంఖ్య అథాది
 యోగముల చేతను వర్ణాశ్రమ ధర్మములు తప్పక అనుష్ఠిం
 చుట చేతను కలుగజాలదు.

శ్లో. నానాశాస్త్ర పరేలోకే నానాదేవంచ పూజనం

ఆత్మజ్ఞానంవినా పార్థ సర్వకర్మ నిరర్థకం

ఆచారక్రియతే కోటిదానంచ గిరికాంచనం

ఆత్మతత్వంవినా నాస్తి ముక్తిర్నాస్తి గురుర్వినా

కోటియజ్ఞం కృతం ఏన కోటిగోహాయ దానకం

గజదానం సహస్రంచ ముక్తిః జ్ఞానంవినా నచ. గర్భగీత.

వేదాంతశాస్త్రములను చదివి పండితుడని పేరెత్తిన
 పుటికిని త్రిమూర్తులను పూజించినప్పటికిని యాత్మానుభవ
 మును పొందనియెడల వై చెప్పిన పన్నియు నిష్ఫలంబే. మేరు
 పర్వత మంతబంగారు కోటిసారులు ధాన్యమిచ్చినను యాత్మ

జానము లేనియెడల ప్రయోజనములేదు. కోటియజ్ఞములు చేసి, గోవులు, గుఱ్ఱములు, యేనుఁగులు కోట్లకోట్లగా దానమిచ్చినను మోక్షమును పొందజాలఁడు. గురుకటాక్షము లేక మోక్షము లభింపదు.

కోట్లకోట్లగా దానమిచ్చినప్పటికిని కడపట మోక్షము దొరకుట దుర్లభము గాని యీ దానాదులచే నధికపుణ్యము వచ్చుటచేత పుణ్యలోకమును పొందుచున్నాఁడు. పుణ్యలోకమనఁగా కొంచెమైనను పాపముచేయక అంతయు పుణ్యము చేసినట్టివారు ఉండుచోటే; యీ పుణ్యలోకమునే దేవలోకమనఁబడును. అచ్చట దేవసుఖములను అనుభవించి పుణ్యము ముగించిన వెంటనే యీ మనుష్య లోకమును ప్రవేశించుచున్నాఁడు. (పుణ్యము పాపము చేయునట్టి వారిలోకమే భూలోకము.)

తేతం భుక్త్వా స్వర్గలోకం విశాలం

క్షీణేపుణ్యే మర్త్యలోకం విశన్తి

ఏవంశ్రయీ ధర్మమును ప్రపన్నా

గతాగతం కామ కామలభన్తే. అ. 9. 21. శ్లో.

అటువంటివారు విస్తారమైన యీ స్వర్గలోక సుఖము ననుభవించి పుణ్యము ముగించిన తోడనే యీ మనుష్యలోకమును ప్రవేశించుచున్నారు. ఈ ప్రకారముగా విషయేచ్ఛ కర్మము

ఫలాపేక్షతో ననుష్ఠించెడివారు చావు పుట్టకను పొందు చున్నారు.

విస్తారమైన యాస్వర్గలోక నుఖము అనగా స్వర్గలోకము వెడల్పు పొడుగుకాదు. దేవలోకమునందుండువారికి బ్రహ్మకు యుండునట్టి ఆయనులో చేరినందువల్ల విస్తారమైనదని చెప్పఁ బడును. బ్రహ్మకు ఆయను యెట్లనఁగా కృతయుగం, త్రేతాయుగం, ద్వాపరాయుగం, కలియుగం యిటువంటి యుగములు రెండు వేలు అయినయెడల బ్రహ్మకు ఒకదినము. అటువంటి 30 దినములు ఒక నెల పండ్రెండు నెలలు ఒక సంవత్సరము అటువంటి సంవత్సరములు నూరు అయినయెడల బ్రహ్మకును బ్రహ్మలోకమునందుండు వారికిని ఆయువుముగించును. బ్రహ్మయొక్క దినమునకును మన నూరేండ్లకును పోల్చి చూడగా మన యాయును కన్నుమూసి తెరచినంత లక్షభాగములో నొక భాగముకూడలేదు. ఈపాటి వయస్సుగల మనము మాయా సంబంధమున జిక్కి సమస్త వస్తువులను శాశ్వతముగా నుండ వలయునని కోరుచున్నాము.

మరియొకఁడు దేవలోకనుఖమును కోరక మోక్షమే కావలయునని సకల సంకల్పములను నశింపజేసి సదా బ్రహ్మనిష్ఠ యందుండి మరణకాలమునందు గ్రహచారము చాలక యేదైనా తలంపు పుట్టినయెడల వానిని దేవలోకమునందు వేయుచున్నాఁడు.

ప్రాప్య పుణ్య కృతాం లోకా నుషిత్యా శాశ్వతీ స్సమాః

శుచినాం శ్రీమతాం గేహే యోగభ్రష్టో భిజాయతే. అ6.41 శ్లో

ధ్యానాభ్యాసమునుండి జారినవాడు పుణ్యముచేసిన వారియొక్క లోకమును పొంది అనేకకాల మచ్చటయుండి శాస్త్రపండితులుగా నుండఁబడిన గొప్ప యైశ్వర్యవంతుల యొక్క గర్భమునందే పుట్టుచున్నాడు.

నురణకాలమునందు పై చెప్పిన వాటికంటెను మరి తక్కువ తలంపుగలవారు అంతకంటె మహాబీదలుగా నుండు బ్రహ్మవేత్తలయొక్క గర్భమునందే పుట్టుచున్నారు.

అథవా యోగినా మేవ కులే భవతి ధీమతామ్

ఏతద్ధి దుర్లభతరం లోకే జన్మ యదీదృశమ్. అ 6. 42 శ్లో.

ధ్యానాభ్యాసమునందుండి జారినవాడు జ్ఞానవంతులగు దరిద్రులైన వారి వంశమునందే పుట్టుచున్నాడు. ఇట్టి పుట్టక భూలోకమునందు పుట్టుట మిక్కిలి దుర్లభము.

మోక్షమును కోరువారు ఐశ్వర్యములను కోరరు. ఈ ఐశ్వర్యమువల్ల కామక్రోధాదులు అధికరించి అందువలన జన్మము వృద్ధియగుచుండును. బ్రహ్మవేత్తలైనవారు దరిద్రులుగానే యుందురు. అట్టివారు తప్పక మోక్షమును పొందుదురు. వారియొక్క గర్భమునందు జన్మించుట మిక్కిలి శ్రేష్ఠము. అచ్చటనుండి శీఘ్రముగా మోక్షమును పొందగలడు.

తత్రతం బుద్ధి సగయోగం లభతే పౌర్వదైహికమ్

యతతే చ తతోభూయ స్సంసిద్ధౌ కురునన్దన. అ6. 48 శ్లో

అచ్చట పూర్వదేహ సంబంధమగు ఆత్మవిషయక
మైన జ్ఞానసంబంధమును పొందుచున్నాడు.

పూర్వదేహ సంబంధ మనఁగా ధ్యానాభ్యాసమునుండి
జారిపోయి యా దేహసంబంధముచేత నీ జన్మమునందు బీద
లుగా యుండఁబడిన బ్రహ్మవేత్త గృహమునందువుట్టి జ్ఞానసం
బంధ మధికరించి మోక్షమును పొందుచున్నాడు. దీనినే
పూర్వవాసన యనఁబడును. పూర్వవాసన యుండినయెడల
తనకు తానై మోక్షము సిద్ధించును. వాసనలేనివారు యెంత
శ్రమపడినను యాత్మజ్ఞానమును పొందఁజాలరు. మనకు సంసార
వాసన వికేషించి యుండుటచేత మరల సంసారానుభవము
నందే వుట్టుచున్నాము. సంసార విషయములయందు సదా
మనస్సును ఉంచుట సంసారవాసన యనఁబడును. ఆవాసనచే
జన్మాదులు కలుగుచుండును.

శ్లో దృఢ భాసయా త్యక్త పూర్వాపర విచారణం

యదాదానం పదార్థస్య వాసనా సాప్రకీర్తితా.

ముక్తికోపనిషత్తు.

ఈ సంసారానుభవము అనాదికాలమునుండి అనగా
మనకు జన్మము శతశతము (నూరునూరు)గా వచ్చుచు ఒక్కొక్క

జన్మమునందును 50, 60, 70 సంవత్సరములవరకు పుత్ర పౌత్రాదులతోడ ఆశాపాసముగనుండి మరణమైన వెంటనే తన బంధువు లందరు కొన్ని సంవత్సరములు ఏడ్చుచుండి పిమ్మట వారున్న ఆదేప్రకారము ఒకరినొకరు విడిచి మరణము నొందుచున్నారు. అట్టి అనిత్యమైన సంసారమునే స్థిరముగా నమ్మి సదా దానియందే మనస్సుగలవాడై మరణకాలమునందు దానినే స్మరించుచుండుటచేత నా జ్ఞప్తివల్లనే మరల సంసారమునందే పుట్టుచున్నాడు. ఈజన్మము రాక ఈ దేహము ఎప్పుడు నశించుననగా

శ్లో. జన్మాంతర శతాభ్యస్తా మిధ్యా సంసార వాసనా

సాచిరాభ్యాస యోగేన వినా నక్షీయతే క్వచిత్. ముక్తి.

ఈమిధ్యా (మాయ, లేక అబద్ధమైన) సంసారవాసన వల్ల అనేకనూర్ల సంవత్సరములుగా జన్మమెత్తి అలవాటుపడి యుండుటచేత ననేక దినములు యోగాభ్యాసమునుజేసి మన

జన్మమునందును 50, 60, 70 సంవత్సరములవరకు పుత్ర పౌత్రాదులతోడ ఆశాపాసముగనుండి మరణమైన వెంటనే తన బంధువు లందరు కొన్ని సంవత్సరములు ఏడ్చుచుండి పిమ్మట వారున్న ఆదేప్రకారము ఒకరినొకరు విడిచి మరణము

లోకమున తాను చేయునట్టి మంచికార్యముల వలన
 తన్ను యెల్లవారు పొగడుచుండవలయుననెడి తలంపే లోకవా
 సన యనఁబడును. తామే యెక్కువ చదివిన శాస్త్రపండి
 తులమని గర్వించి శివవిష్ణువులకు భేదము కల్పించి శివుఁడే
 గొప్పవాఁడు శైవమతమే గొప్పమతము, విష్ణువే గొప్పదై
 వము వైష్ణవమతమే శ్రేష్ఠమైన మతమని ఒకరితో నొకరు
 వాదులాడి పొర్రాడుచుండుటయే శాస్త్రవాసన యనఁబడును.
 దేహము చెడకుండ ముసలితనము, వ్యాధులు, చావు మొద
 లెల్లవి నాకు నొకటయినను నీవికము నెఱవఁగెడి విచారము

లోకమున తాను చేయునట్టి మంచికార్యముల వలన
 తన్ను యెల్లవారు పొగడుచుండవలయుననెడి తలంపే లోకవా
 సన యనఁబడును. తామే యెక్కువ చదివిన శాస్త్రపండి
 తులమని గర్వించి శివవిష్ణువులకు భేదము కల్పించి శివుఁడే

www.mohanpublications.com

మోహన్ పబ్లికేషన్స్‌లో లభించు

పుస్తకముల పట్టిక
(Book List)

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద, మంత్రశాస్త్రాది
అనేక విషయాలు తెలుసుకోండి...

ఫేస్‌బుక్ **మోహన్ పబ్లికేషన్స్** పేజ్ లైక్ చేయండి.

Like us to follow:

MOHAN PUBLICATIONS

Rajamahendravaram

అజంతా హోటల్ ఎదుట, కోటగుమ్మం, రాజమహేంద్రవరం - 533101.

WWW.MOHANPUBLICATIONS.COM

మావద్ద లభించు గ్రంథములు

1. వ్రతకథలు - పూజలు

1. శ్రీ వినాయక వ్రతం	వెల రూ.10-00
2. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజా-పుణ్యాహవాచనం	30-00
3. శ్రీ విఘ్నేశ్వరపూజ (కాణిపాకక్షేత్రమాహాత్మ్యంతో)	10-00
4. సంకష్టహరచతుర్థి శ్రీమహాగణపతి వ్రతం	30-00
5. వరలక్ష్మీ వ్రతం	10-00
6. కేదారేశ్వర వ్రతం	10-00
7. త్రినాథ వ్రతం(కలర్)	10-00
8. త్రినాథవ్రతం(సాదా)	5-00
9. క్షీరాబ్ధి వ్రతం	12-00
10. మంగళ గౌరీవ్రతం	10-00
11. వైభవలక్ష్మీ వ్రతం ఛోటో యంత్రంతో	25-00
12. శ్రీలక్ష్మీ కుబేర వ్రతం (ఛోటో యంత్రంతో)	25-00
13. కనకమహాలక్ష్మీ వ్రతం (కామేశ్వరీపాటంతో)	25-00
14. సంతోషీమాతా వ్రతం	25-00
15. ఏడు శనివారాల వ్రతం	25-00
16. సత్యనారాయణవ్రతం	25-00
17. శ్రీ సువర్చలాహనుమద్దీక్ష	30-00
18. శివదీక్ష	10-00
19. కాత్యాయనీ వ్రతం	20-00
20. సౌభాగ్య గౌరీవ్రతం	20-00
21. తిరుప్పావై (ధనుర్కాసవ్రతం)	36-00
22. స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
23. స్త్రీలవ్రతకథలుస్థూలాక్షరి (నేదునూరిగంగాధరరావుగారి)	54-00
24. పెళ్ళి పాటలు - స్త్రీలపాటలు (కామేశ్వరీపాటంతో)	36-00
25. సర్వదేవతా పూజావిధానం	25-00
26. ఆరువ్రతాలు	30-00
27. రాహుకాలంలోదుర్గాదేవీపూజా	10-00

28. తులసి నిత్యపూజ, తులసీఉపయోగాలు	10-00
29. శ్రీ చక్ర రహస్య విజ్ఞానమ్	36-00
30. శ్రీచక్ర పూజావిధానం(పెద్దది)	36-00
31. లక్ష్మీ - గౌరీ నిత్యపూజ	10-00
32. శ్రీ సరస్వతీ నిత్యపూజ	10-00
33. శ్రీ దుర్గానిత్యపూజ	10-00
34. కాలభైరవ నిత్యపూజ	10-00
35. శివపూజ	10-00
36. వీరభద్ర పూజ	10-00
37. ఆంజనేయ నిత్యపూజ	10-00
38. నాగేంద్ర స్వామి పూజ	10-00
39. సుబ్రహ్మణ్య నిత్యపూజ	10-00
40. రామదేవుని కథ	10-00
41. శివదేవుని కథ	10-00
42. లక్ష్మీనరసింహపూజ	10-00
43. వేంకటేశ్వరపూజ	10-00
44. బ్రహ్మాంగారి నిత్యపూజ	10-00
45. సూర్య నిత్యపూజ	10-00
46. నవగ్రహ నిత్యపూజ	10-00
47. రుక్మిణీ కల్యాణం	25-00
48. ఉమామహేశ్వర వ్రతం	36-00
49. శ్రీ కామేశ్వరీ వ్రతం	36-00
50. 16 సోమవారముల వ్రతము	25-00
51. పార్వతీకల్యాణం	25-00
52. సహస్రకమలవర్తి వ్రతము	25-00
53. పంచముఖ ఆంజనేయ పూజావిధానము	36-00
54. అష్టనాగపూజ	36-00
55. పూజలు ఎందుకుచేయాలి ?	36-00
56. ఏ దేవునికి ఏపుష్పాలతో పూజించాలి?	36-00
57. ఏ దేవునికి ఏప్రసాదం నైవేద్యం పెట్టాలి?	36-00
58. ఏదేవునికి ఏవిధముగాదీపారాధనచెయ్యాలి?	36-00
59. ఏదేవునికి ఎన్ని ప్రదక్షిణలుచేయాలి ?	36-00
60. హనుమద్ వ్రతం	36-00
61. పంచాయతన పూజ	63-00
62. 28 వ్రతములు	120-00

63. కలశపూజలు (9ఒకేసారి)	150-00
64. కలశపూజలు (విడివిడిగా) (ప్రింటులో)
65. ప్రాంకార మహాయజ్ఞం (ప్రింటులో)
66. గోమాత	40-00

2. స్తోత్రాలు-సుప్రభాతములు సహస్రనామములు

1. శ్రీ లలితా విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు పురాణపండ రాధాకృష్ణమూర్తిగారి సంకలనం	45-00
2. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (హిందీ) ,,	50-00
3. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రములు (ఇంగ్లీషు) ,,	50-00
4. స్థూలాక్షరిలలితావిష్ణుసహస్రనామస్తోత్రములు(పత్రికసైజ్)	99-00
5. లలితావిష్ణు (కేస్ బైండ్) 1/8 డెమ్మి	63-00
6. స్థూలాక్షరీ లలితావిష్ణు (క్రాస్సైజు)కేస్బైండ్	108-00
7. సర్వదేవతా స్తోత్రమంజరి	120-00
8. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళి: (63)	24-00
9. విష్ణుసహస్రనామస్తోత్రమ్ (క్రాస్)	25-00
10. లలితా సహస్రనామ స్తోత్రమ్ (క్రాస్)	36-00
11. లలితా సహస్రనామములు	24-00
12. లక్ష్మీ సహస్రనామములు	24-00
13. దుర్గా సహస్రనామములు	24-00
14. ఆంజనేయ సహస్రనామములు	24-00
15. శివ సహస్రనామములు	24-00
16. విష్ణు సహస్రనామములు	24-00
17. గణపతి సహస్రనామములు	24-00
18. సుబ్రహ్మణ్య సహస్రనామములు	24-00
19. గాయత్రి సహస్రనామములు	24-00
20. లలితావిష్ణు సహస్రనామస్తోత్రాలు	24-00
21. శ్రీరామా సహస్రనామములు	24-00
22. సరస్వతి సహస్రనామములు	24-00
23. సూర్యసహస్రనామములు & ఆదిత్యహృదయం	24-00
24. శ్రీవేంకటేశ్వరసహస్రనామములు	24-00
25. మణిద్వీపవర్ణన (పెద్దది)	24-00
26. సంద్యావందనం	24-00
27. మంత్రపుష్పమ్
28. త్రిభాషా హనుమాన్చాలీసా	15-00
29. హనుమాన్ చాలీసా	10-00

30. మణిద్వీపవర్ణన (పాకెట్)	10-00
31. ఆరు చాలీసాలు	10-00
32. శివారాధన (శివస్తోత్రాలు)	10-00
33. వేంకటేశ్వర సుప్రభాతం (పాకెట్)	10-00
34. ఆరుదండకాలు	5-00
35. వేంకటేశ్వర గోవిందనామములు	5-00
36. అష్టలక్ష్మీ స్తోత్రమ్ కనకధారాస్తోత్రమ్	10-00
37. దేవీఖడ్గమాలాస్తోత్రమ్ (మహిషాసురమర్దనీస్తోత్రంతో)	10-00
38. సుందరకాండ (పాకెట్)	10-00
39. భగవద్గీత మూలం	27-00
40. రామరక్షాస్తోత్రమ్	15-00
41. స్తోత్ర రత్నావళి	36-00
42. పురాణపండ లలితా-విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
43. పురాణపండ లలితాసహస్రనామస్తోత్రమ్(మినీ)	10-00
44. పురాణపండ విష్ణు సహస్రనామస్తోత్రమ్	10-00
45. పురాణపండ ఆదిత్య హృదయం	10-00
46. మంత్రపుష్పం (మినీ)	10-00
47. శివానందలహరి-సౌందర్యలహరి	36-00
48. కుజదోషం	10-00
49. కాలసర్ప దోషం	10-00
50. మీ అప్పులు తీరాలా?	10-00
51. దృష్టిదోషాలు నివారణ	10-00
52. పంచసూక్తములు	10-00
53. సంధ్యావందనం	10-00
54. రుద్రనమకమ్-చమకమ్	10-00
55. గాయత్రీమంత్రాలు	10-00
56. హయగ్రీవ స్తోత్రమాల	10-00
57. దక్షిణామూర్తి స్తోత్రమాల	10-00
58. ద్వాదశ జ్యోతిర్లింగాలు - పంచారామాలతో	10-00
59. శ్రీసూక్తం పురుష సూక్తం	10-00
60. నవగ్రహస్తోత్రమాల	36-00
61. మహాన్యాసమ్	36-00
62. సుందరకాండ గానామృతం	36-00
63. గోమాతపూజావిధానము	10-00
64. ఆనందసిద్ధి - 1 శ్రీదేవీ స్తోత్రమాల	108-00

65. ఆనందసిద్ధి - 2 ఏ సమస్యకు ఏ స్తోత్రమ్ పారాయణచేయాలి	108-00
66. ఆనందసిద్ధి-3 మానసదేవీ స్తోత్రమాల	108-00
67. శ్రీ కాలభైరవ రక్షా కవచమ్	63-00
68. అర్చన	40-00
69. నిత్యదేవతార్చన	40-00
70. సర్వదేవతా స్తోత్ర నిధి	99-00
71. శ్రీచక్ర నవవరణార్చన	63-00
72. చండీ సప్తశతి పారాయణ క్రమం	99-00
73. శ్రీదేవి స్తోత్ర రత్నావళి 32 దేవి స్తోత్రాలకు తాత్పర్యంతో	99-00
74. వనదుర్గా మంత్రానుష్ఠాన క్రమమ్	63-00
75. శ్రీ కాలభైరవ వ్రతము	63-00

3. శ్రీ సాయి దత్త గ్రంథములు

1. శ్రీ సాయిబాబా సచ్చరిత్ర	120-00
2. సంపూర్ణ శ్రీ గురు చరిత్ర	120-00
3. శ్రీ సాయిఆరాధన-షిర్డివైభవం	120-00
4. శ్రీ సాయిబాబా జీవిత చరిత్ర (క్రాస్)	63-00
5. శ్రీ గురుచరిత్ర (క్రాస్)	63-00
6. నవనాథ చరిత్ర	99-00
7. శ్రీసాయిచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
8. శ్రీగురుచరిత్ర (బైండు) ప్రయాణపుపారాయణగ్రంథం	63-00
9. సత్యదత్తవ్రతం దత్తాత్రేయపూజాకల్పం,సహస్రంతో	30-00
10. అనఘాదేవీ వ్రతం	30-00
11. భక్తుల ప్రశ్నలకు బాబా జవాబులు	30-00
12. శ్రీ సాయిపూజాకల్పం (సహస్రంతో)	25-00
13. శ్రీ సాయిభజనమాల	20-00
14. శ్రీ సాయి భజన్స్	20-00
15. శ్రీ సాయిభక్తి గీతాలు	20-00
16. శిరిడిహారతులు (భావంతో)	20-00
17. "శ్రీసాయి"కోటి	27-00
18. "శ్రీసాయిరామ్"కోటి	20-00
19. శ్రీ సాయినాథ స్తోత్రమంజరి	10-00
20. శ్రీ సాయివేయినామాలు	8-00
21. శ్రీ సాయి హారతులు (పాకెట్)	15-00
22. శ్రీ సాయి స్తవనమంజరి	10-00
23. హిందీ శ్రీ సాయి హారతులు	15-00

24. శని సింగణాపూర్ క్షేత్రమాహాత్మ్యం	63-00
25. ఇంగ్లీషు శ్రీ సాయిహారతులు	15-00
26. షిరిడి దర్శనం-శ్రీసాయి వైభవం	99-00
27. సాయిసత్యవ్రతం	30-00
28. సాయి అనుగ్రహమ్	120-00
29. నవగురువారాల వ్రతకల్పము	15-00
30. శ్రీదత్తలీలామృతము	99-00
31. హృదయంలో సాయి	15-00
32. శ్రీషిరిడీసాయి లీలామృతం(శ్రీసచ్చరిత్ర)	120-00
33. గజాననమహరాజ్ చరిత్ర	99-00

4. జ్యోతిషాలు

1. 'కాలచక్రం' గంటలపంచాంగం (గార్గేయ)	72-00
2. గ్రహభూమి పంచాంగము (గార్గేయ)	108.00
3. ఆనందసిద్ధి పంచాంగం (వై.వి.శాస్త్రి)	63.00
4. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు (12రాశులువారికి)	50.00
5. ములుగు వారి రాశిఫలితాలు విడివిడిగాఒక్కొక్కటి	12.00
6. కాలచక్రంజ్యోతిషక్యాలండర్	25.00
7. గ్రహబలం క్యాలండర్ (శ్రీనివాసగార్గేయ-భక్తిటివి)	25.00
8. శుభమస్తు (పిడపర్తి) క్యాలండర్	25.00
9. సాదా క్యాలండర్	5.00
10. పాకెట్ క్యాలండర్	15.00
11. తాజకనీలకంఠీయమ్	100-00
12. కేరళ జ్యోతిష రహస్యాలు	180-00
13. జ్యోతిష బ్రహ్మ రహస్యాలు	180-00
14. మానసాగరి జాతకపద్ధతి	180-00
15. వరాహమిహిర జాతకపద్ధతి	180-00
16. వధూవర వివాహమైత్రిద్వాదశకూటములు	99-00
17. సింపుల్ రెమిడీస్	180-00
18. శంభు హోరప్రకాశిక	250-00
19. పూర్వ పరాశరి	100-00
20. పరాశర జ్యోతిషవిజ్ఞాన సర్వస్వం	200-00
21. ప్రశ్న సింధు	99-00
22. నక్షత్ర విశేష ఫలితాలు	63-00
23. సూర్యసిద్ధాంతపంచాంగగణితంచేయడంఎలా?	180-00
24. దృక్సిద్ధాంతపంచాంగగణితం చేయడంఎలా?	180-00

25. ఆయుర్దాయ నిర్ణయం	63-00
26. జాతక గణిత ప్రవేశిక	63-00
27. జ్యోతిషమర్మబోధిని	63-00
28. జ్యోతిష ప్రశ్నోత్తరమాల	63-00
29. ముహూర్తం నిర్ణయించడంఎలా?	63-00
30. జాతక మకరందం	63-00
31. జ్యోతిష సరస్వతి	63-00
32. మీజననకాల విశేషాలు	63-00
33. ముహూర్త విజ్ఞాన భాస్కరం	63-00
34. జ్యోతిష స్వయంబోధిని	63-00
35. శుభముహూర్త శిరోమణి	63-00
36. నక్షత్ర ఫలమంజరి	36-00
37. పంచాంగం చూసే విధానం	36-00
38. సర్వార్థ జ్యోతిషం	36-00
39. ప్రాథమిక జ్యోతిషం	36-00
40. నవరత్నములు శుభయోగములు	36-00
41. శుభశకునాలు	30-00
42. హస్తరేఖాఫలితాలు	36-00
43. సంఖ్యల్లో భవిష్యత్	36-00
44. ముహూర్త దీపిక	99-00
45. పుట్టుమచ్చలు ఫలితాలు	30-00
46. కలలు ఫలితాలు	30-00
47. జాతక చక్రం వేయడం ఎలా?	36-00
48. మానసాగరి (ప్రాచీనజ్యోతిషగ్రంథం) -పుచ్చాశ్రీనివాసరావు	250-00
49. జ్యోతిషశాస్త్ర చిట్కాలు	120-00
50. గుప్తా శతాబ్ది పంచాంగం (1940-2050)	999-00
51. ప్రశ్నచండేశ్వరమ్	63-00
52. ద్వాదశభావ ఫలచంద్రిక	250-00
53. జ్యోతిష శతయోగరత్నావళి (నూరుయోగాలఫలితాలు)	120-00
54. అంగసాముద్రికం	36-00
55. హస్త సాముద్రికం	63-00
56. లాల్ కితాబ్	99-00
57. శకునశాస్త్రం	63-00
58. ఆధునికప్రశ్నశాస్త్రం	120-00
59. పరాశరజ్యోతిష ప్రశ్నజ్యోతిషం	180-00

60. అష్టకవర్గు (కొండపల్లి)	63-00
61. బృహత్జాతకం (ప్రాచీనప్రతికిపునర్ముద్రణ)	250-00
62. లగ్నరత్నాకరం	63-00
63. షట్పంచాశిక	120-00
64. 40 రోజుల్లో జ్యోతిషంనేర్చుకొనండి	270-00
65. 40 రోజుల్లో సాముద్రికంనేర్చుకొనండి	180-00
66. 40 రోజుల్లో సంఖ్యాశాస్త్రం	180-00
67. 40 రోజుల్లో నక్షత్ర (నాడీ) ఫలితములు	270-00
68. 40 రోజుల్లో వైద్యజ్యోతిషం నేర్చుకోండి	250-00
69. మీ పుట్టినతేదీ అద్భుతరహస్యాలు (సాయిగణపతిరెడ్డి)	270-00
70. కె.పి.జ్యోతిషం (పరిచయం)	63-00
71. ముహూర్తచింతామణి	99-00
72. సూర్యచంద్ర గ్రహణములు	63-00
73. ప్రసిద్ధవ్యక్తుల జాతకాలు (వేరేకొండప్ప)	180-00
74. అదృష్టరెమెడీస్	144-00
75. గ్రహసంచార ఫలనిర్ణయదీపిక	63-00
76. జ్యోతిష రెమిడీస్	300-00
77. జాతకమార్తాండం పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
78. జ్యోతిషవిద్యాప్రకాశిక పాతప్రతికి యథాతథం (కొండపల్లి)	250-00
79. నాడీజ్యోతిషం	63-00
80. నక్షత్రపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
81. లగ్నపారిజాతం (గోరసవీరభద్రాచార్య)	63-00
82. గౌతమసంహిత	63-00
83. హోరరత్నమాల	63-00
84. జాతకఫల మణిమంజరి	200-00
85. పుష్కర పంచాంగం (2013-14నుండి 2024-25)	560-00
86. దశాభుక్తిఫల నిర్ణయం	250-00
87. వింత జోష్యములు	63-00
88. షోడశవర్గులు	200-00
89. రవిగ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
90. చంద్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
91. కుజ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
92. బుధ గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
93. గురు గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
94. శుక్ర గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00

95. శని గ్రహ సమస్త ప్రభావములు	99-00
96. రాహు & కేతు గ్రహముల సమస్త ప్రభావములు	99-00
97. ఆధునిక గ్రహములు-ఉపగ్రహములు సమస్త ప్రభావములు	99-00
98. ముహూర్తమార్తాండం	63-00
99. లఘుజాతకం	63-00
100. జాతకాలంకారము	63-00
101. మేషలగ్న ఫలితములు	99-00
102. వృషభ లగ్న ఫలితములు	99-00
103. మిథున లగ్న ఫలితములు	99-00
104. కర్కాటక లగ్న ఫలితములు	99-00
105. సింహలగ్న ఫలితములు	99-00
106. కన్యలగ్న ఫలితములు	99-00
107. తుల లగ్న ఫలితములు	99-00
108. వృశ్చిక లగ్న ఫలితములు	99-00
109. ధనుస్సు లగ్న ఫలితములు	99-00
110. మకర లగ్న ఫలితములు	99-00
111. కుంభ లగ్న ఫలితములు	99-00
112. మీన లగ్న ఫలితములు	99-00
113. నారద సంహిత	200-00
114. పంచాంగపీఠికలేఖకాగణితం	250-00
115. తారాబలం - చంద్రబలం (వేరే కొండప్ప)	99-00
116. సులభలగ్న సాధన (చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	200-00
117. రాహు కేతువుల యోగము	99-00
118. ఛాయాగ్రహములు	99-00
119. జ్యోతిషవిజ్ఞాన దీపిక	63-00

బి.వి.రామన్ గారి గ్రంథములు

120. జ్యోతిష విద్యారంభం	50-00
121 గ్రహభావ బలములు	50-00
122. కాలచక్రదశ	50-00
123. అనుభవ ప్రశ్నాజ్యోతిషం	50-00
124. జ్యోతిషశాస్త్రంలో వాతావరణ భూకంపాలు	50-00
125. పురోగామి జాతకం	50-00
126. భావార్ధరత్నాకరం	75-00
127. భారతీయజ్యోతిష సర్వస్వం	75-00
128. అష్టకవర్గ పద్ధతి:	75-00

129. జ్యోతిషశాస్త్రంలో సందేహాలు,సమాధానాలు	75-00
130. ప్రశ్నతంత్ర	75-00
131. ముహూర్తం	75-00
132. విశిష్ట జాతకములు	125-00
133. భారతీయఫలితజ్యోతిషం	125-00
134. 300 ముఖ్యమైన యోగములు	125-00
135. జాతకంపరిశీలించడంఎలా ?	300-00

**రాష్ట్రపతి అవార్డుగ్రహీత, మహామహోపాధ్యాయ, వాచస్పతి
శ్రీ మధురకృష్ణమూర్తిగారి గ్రంథములు**

136. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-1	200-00
137. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-2	200-00
138. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-3	200-00
139. బృహత్పరాశరహోరాశాస్త్రము-4	200-00
140. భావార్థరత్నాకరము	100-00
141. ముహూర్త చింతామణి	100-00
142. ముహూర్త చింతామణి-పార్టు2	200-00
143. స్వప్న శాస్త్రము	36-00
144. శతయోగమంజరి	50-00
145. వ్రతనిర్ణయకల్పవల్లి	250-00
146. దైవజ్ఞవల్లభం	75-00
147. వసంతరాజశకునమ్ (బృహత్శకునశాస్త్రం)	250-00
148. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-1	100-00
149. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-2	200-00
150. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-3	100-00
151. వాస్తుశాస్త్రవివేకము-4	200-00
152. అనుభవసులభవాస్తు - 1	50-00
153. అనుభవసులభవాస్తు - 2	100-00
154. పంచాంగ వివేకము	99-00
155. వశిష్ట సంహిత	360-00
156. పంచపక్షి శాస్త్రం (కేస్బైండ్)	200-00

5. వాస్తులు

1. 40 రోజుల్లో “వాస్తువిద్య” నేర్చుకొనండి	180-00
2. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యములు	200-00
3. వాస్తునుబట్టి మీ ఇల్లు	63-00
4. మీరూ మీ వాస్తు	63-00

5. గృహవాస్తు చిట్కాలు	63-00
6. వాస్తు పూజ	63-00
7. వాస్తు సూత్రములు	63-00
8. వాస్తుశాస్త్ర రహస్యాలు	63-00
9. గృహవాస్తు వర్గులు	99-00
10. విశ్వకర్మవాస్తు శాస్త్రలీత్యా మీ ఇంటి ప్లానులు	63-00
11. విశ్వకర్మ వాస్తుశాస్త్రలీత్యా మీఇండ్లఆయములు	99-00
12. విశ్వకర్మ వాస్తు శాస్త్రం(చిత్రాలగురుమూర్తిగుప్తా)	180-00
13. ఆధునిక గృహవాస్తు	99-00
14. శుభవాస్తు	270-00
15. వాస్తుయంత్ర రత్నావళి	120-00
16. వాస్తుశాస్త్రం	120-00
17. హౌస్ ప్లాన్స్	63-00
18. గృహనిర్మాణ వాస్తు	63-00
19. వాస్తు రెమెడీస్	63-00
20. గృహవాస్తు దర్పణం	63-00
21. జ్యోతిష-గృహవాస్తుచంద్రిక	200-00
22. వాస్తురత్నాకరం (కొండపల్లి)	63-00
23. వాస్తుశిరోమణి	120-00
24. వాస్తుసంగ్రహమ్	63-00
25. పంచవాస్తు పారిజాతం	120-00
26. వాస్తుడిండిమమ్	63-00
27. వాస్తుదుందిభి	120-00
28. విశ్వకర్మవాస్తుప్రకాశిక (కేస్ బైండ్)	250-00
29. కృష్ణవాస్తుశాస్త్రము	63-00
30. జలవాస్తు,శల్యవాస్తు (దంతూరిపండరీనాథ్)	99-00
31. మయవాస్తు (గోరసపీఠభద్రాచార్య)	120-00
32. వాస్తు జ్యోతి	63-00
33. మన ఇల్లు-మనవాస్తు	99-00
34. వాస్తవ వాస్తుపూజావిధానము	108-00
35. వాస్తు దర్పణం	120-00

6. మంత్రశాస్త్రాలు

1. మంత్రసాధన	63-00
2. తంత్రజాలం	63-00
3. మంత్రశక్తి	63-00

4. దత్తాత్రేయ తంత్రవిద్య	63-00
5. దత్తాత్రేయ మూలికాతంత్రమ్	63-00
6. తాంత్రిక పంచాంగం	63-00
7. యక్షిణీ తంత్రం	63-00
8. మంత్రానుష్ఠాన చంద్రిక	63-00
9. సర్వదేవతా మంత్రకవచములు	63-00
10. మంత్రాక్షరాలరహస్యం (బీజాక్షరనిఘంటువు)	63-00
11. సర్వదేవతా మంత్రరత్నావళి	63-00
12. సదాచార దీపిక	63-00
13. యోగినీ-వామకేశ్వరతంత్రం	63-00
14. ప్రపంచసారతంత్రం	63-00
15. బదనిక తంత్రమ్	63-00
16. ఉచ్చిష్ట గణపతి తంత్రమ్	63-00
17. గుప్త సాధన తంత్రం	63-00
18. గంధర్వ తంత్రమ్	63-00
19. సౌందర్యలహరి (మంత్రయంత్రరత్నావళి)	63-00
20. యంత్ర మంత్ర తంత్ర	63-00
21. పాశుపత తంత్రం	99-00
22. పంచదశ మహాఖడ్గ తంత్రం	99-00
23. రుద్రాష్టాధ్యాయః	99-00
24. మంత్రసిద్ధి	120-00
25. పరశురామతంత్రమ్	108-00
26. శ్రీలలితావిలోమ పంచదశీ	108-00
27. శ్రీ గురు తంత్రం	108-00
28. గాయత్రీ తంత్రమ్	108-00
29. మహాశక్తి మంత్ర తంత్ర రహస్యాలు	150-00
30. శ్రీ దుర్గ తంత్రమ్	200-00
31. మహామృత్యుంజయఅమృతపాశుపతమ్	200-00
32. సర్వ (నాగ)తంత్రం	250-00
33. హవన తంత్రం	250-00
34. షోడశనిత్యతంత్రం	250-00
35. శాక్తేయతంత్రం	250-00
36. రుద్రయామళతంత్రం	250-00
37. లక్ష్మీప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
38. హిరణ్యశూలినీ తంత్రమ్	250-00

39. మాయాప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
40. శ్రీ విశ్వరూప ప్రత్యంగిరా తంత్రమ్	250-00
41. స్వర్ణాకర్షణభైరవతంత్రం	250-00
42. కాశీవిశాలాక్షి తంత్రం	250-00
43. శాంతితంత్రమ్	250-00
44. యంత్రసిద్ధి	360-00
45. శ్రీ లక్ష్మీ తంత్రమ్	360-00
46. మంత్రమహోదధి (స్త్రీదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
47. మంత్రమహోదధి (పురుషదేవతాఃకల్పమ్)	360-00
48. మంత్రశాస్త్రం (గ్రంథము)	360-00
49. ప్రత్యంగిరాకృత్యాతంత్రం	360-00
50. కామధేనువు తంత్రం	360-00
51. శూలినీదుర్గాతంత్రం	360-00
52. శ్రీవిద్య రహస్యం	290-00
53. కులార్ణవ తంత్రమ్	150-00
54. ఆచార్య సిద్ధ నాగార్జునతంత్రం (ఓరిజినల్)	390-00
55. సిద్ధమూలిక రహస్యం (మంత్ర,యంత్రసహితం)	63-00

7. గ్రంథాలు - ఆరాధనలు

1. భగవద్గీత శ్లోక తాత్పర్య సహితం	54-00
2. భగవద్గీత (వచనం)	99-00
3. భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యం-కేసుబైండింగ్	72-00
2. గణేశ ఆరాధన 1	99-00
3. గణేశోపాసన 2	99-00
4. నవగ్రహవైభవం	99-00
5. నవగ్రహ రెమెడీస్	99-00
6. నవగ్రహ వేదం	99-00
7. శనిగ్రహారాధన	99-00
8. ఆదిత్యారాధన	99-00
9. సుబ్రహ్మణ్యారాధన	99-00
10. శ్రీ శివ ఆరాధన	99-00
11. లక్ష్మీ ఆరాధన	99-00
12. హనుమదారాధన	99-00
13. లలితారాధన	99-00
14. శ్రీ చక్రారాధన	99-00
15. గాయత్రీ ఆరాధన	99-00

16. వీరభద్రారాధన	99-00
17. కుజగ్రహారాధన	99-00
18. భైరవారాధన	99-00
19. దైవారాధన	99-00
20. గీతారాధన (భగవద్గీత శ్లోకతాత్పర్యసహిత)	99-00
21. శ్రీవేంకటేశ్వరాధన	99-00
22. హయగ్రీవారాధన	99-00
23. లక్ష్మీనరసింహారాధన	99-00
24. శ్రీ బాలాత్రిపురసుందరీ స్తోత్ర కదంబం	99-00
25. దేవీ లీలామృతం	99-00
26. పురాణపండ సుందరకాండ వచనం	99-00
27. పురాణపండ రామాయణం	99-00
28. పురాణపండ భారతం	99-00
29. పురాణపండ భాగవతం	99-00
30. (సూరి) వాల్మీకి రామాయణం	99-00
31. కాలసర్వ యోగం	99-00
32. నిత్య జీవితములో రుద్రాక్షలు	99-00
33. నిత్య జీవితములో నవరత్నాలు	99-00
34. వేదసూక్తములు	99-00
35. వేమన పద్యసారామృతం	99-00
36. పండగలు పర్వదినాలు	99-00
37. సూక్తిరత్నాలు	99-00
38. హనుమచ్ఛరిత్ర	99-00
39. నవగ్రహ దర్శనమ్	99-00
40. నిత్యజీవితంలో నవగ్రహాలు	99-00
41. సాలగ్రామములు	99-00
42. గురుశుక్ర ప్రభావము చంద్రకళానాడీ	99-00
43. శనిగ్రహరెమిడీస్	99-00
44. జాతకసుధాసారము-జాతకమోక్షప్రదాయిని	99-00
45. వివాహజ్యోతిషమంజరి-మ్యారేజ్మ్యాచింగ్గైడ్ (సాయిగణపతిరెడ్డి)	99-00
46. మీపుట్టినతేదీనిబట్టి మీజీవితరహస్యాలు (న్యూమరాలజ్ లైఫ్గైడ్) ,,	99-00
47. మీఅదృష్టానికి (పేరు) నేమ్కరక్షన్ ,,	99-00
48. న్యూమరాలజ్ రెమిడీస్	99-00
49. మూకపంచశతీ	99-00
50. శ్రీరామకర్ణామృతం	99-00

51. రహస్యకుక్కుటశాస్త్రం	300-00
52. ఉపాసన విధానం	99-00
53. పంచమవేదం మహాభారతం	99-00
54. దేవుళ్ళు డాట్ కామ్	99-00
55. గణపతిభాష్యం	99-00
56. యజుర్వేద ఉపనయనవివాహప్రయోగమంజరి	99-00
57. నవయోగులు	99-00
58. ఆంధ్రప్రదేశ్లోనిదర్శించవలసిన ప్రముఖదర్గాలు	99-00
59. సకలదేవతాఅష్టోత్తరాలు(పెద్దది)-(180అష్టోత్తరశతనామావళులతో)	99-00
60. సకలదేవతా అష్టోత్తరశతనామావళులు (కేస్బైండింగ్)	216-00
61. సకలదేవతా సహస్రనామములు	99-00
62. ఆధ్యాత్మిక సూక్తి నిధి	99-00
63. బ్రాహ్మణులు గోత్రాలు,ప్రవరలు	99-00
64. సర్వదేవతాస్వరూపుడు శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు	99-00
65. శ్రీ లక్ష్మీసన్నిధి	99-00
66. శ్రీలక్ష్మీ గణపతి హోమకల్పం	99-00
67. మార్షల్ఆర్ట్స్ ౨ (కరాటే,కుంగ్ఫూనేర్చుకోండి)	99-00
68. మ్యాజిక్గైడ్	99-00
69. చదరంగం	99-00
70. పంచముఖ హనుమత్ వైభవం	63-00
71. గరుడపురాణం	40-00
72. మాఘపురాణం	36-00
73. శివపురాణం	36-00
74. వైశాఖపురాణం	36-00
75. కార్తీక పురాణం	36-00
76. కార్తీక పురాణం (చిన్నది)	25-00
77. సర్వకార్యసిద్ధికి రామాయణపారాయణ	63-00
78. పెద్దబాలశిక్ష	50-00
79. గాయత్రీ మహిమ	36-00
80. వృక్షదేవతలు	63-00
81. యాజుష స్మార్త సంస్కార చంద్రిక	200-00
82. సనాతనవైదిక బ్రాహ్మణస్మార్తాగమకల్పమ్	150-00
83. చతుర్వేదములు	120-00
84. నవగ్రహారాధన	120-00
85. తాళపత్ర సమాహార గోపురం	120-00
86. మనుధర్మ శాస్త్రం (వచనంలో...) (కేస్బైండు)	250-00

87. మానవధర్మములు		120-00
88. వేదమంత్ర సంహిత		120-00
89. సహస్రలింగార్చన		120-00
90. శ్రీ శివగీత		120-00
91. ద్వాదశఉపనిషత్తులు		120-00
92. పురాణపండవారి సౌందర్యలహరి	(కేస్ బైండ్)	250-00
(శ్లోకతాత్పర్యసహిత విపులవ్యాఖ్యతో)	సాదా	120-00
93. బృహత్ శివ స్తోత్ర రత్నాకరము		200-00
94. బృహత్ దేవీ స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
95. బృహత్ విష్ణు స్తోత్రరత్నాకరము		200-00
96. కేదారనాథ్ బదరీనాథ్ యాత్రాగైడు		63-00
97. దక్షిణావృత శంఖములు		63-00
98. 108 దివ్యదేశాల విష్ణుక్షేత్రదర్శని		36-00
99. ధర్మసింధువు(కేస్ బైండింగ్)		270-00
100. భారతీయ శైవక్షేత్రయాత్రాదర్శిని		99-00
101. చిలుకూరి బాలాజీచరిత్ర		36-00
102. భగవత్స్తుతి		63-00
103. సూర్యోపాసన		36-00
104. కాశీఖండం		250-00
105. దేవీభాగవతం		360-00
106. శ్రీ ఆంజనేయం		216-00
107. ధర్మసందేహాలు		216-00
108. ఆధ్యాత్మిక దైవిక వస్తువులు		250-00
109. రామాయణం		600-00
110. పోతన భాగవతం		900-00
111. శివమంత్రములు		63-00

8. వైద్య గ్రంథాలు

1. ఆహారం ఆరోగ్యం	36-00
2. మూలికావైద్య చిట్కాలు	36-00
3. ఆయుర్వేద వైద్య చిట్కాలు	30-00
4. గృహవైద్య రహస్యాలు	36-00
5. గృహవైద్యసారం	36-00
6. హోమియోవైద్యం (ద్వాదశలవణచికిత్స)	63-00
7. ప్రకృతివైద్యం	36-00
8. ఆహారం-వైద్యం	99-00

9. సంపూర్ణ ఆయుర్వేద-చిట్కా వైద్యం	99-00
10. ఆయుర్వేదమ్	36-00
11. ఆయుర్వేద మూలికావైద్యదీపిక	99-00
12. దుంపకూరలు, ఆకుకూరలు, కాయగూరలు (వాడకం - ఉపయోగాలు)	99-00
13. ఏకమూలికావైద్యం	99-00
14. అష్టాంగ హృదయం (4భాగాలు)	1200-00
15. రహస్యసిద్ధయోగవైద్యసారమ్	99-00
16. ప్రాథమిక హోమియోవైద్యం	99-00
17. ఒబెసిటీ	99-00
18. హెల్త్గైడ్	99-00
19. ఆయుర్వేదం-జీవనవేదం	99-00
20. పుడ్థెరపి	63-00
21. న్యాచురల్థెరపి	99-00
22. సంపూర్ణఆరోగ్యానికి 20ని॥	63-00
23. కీళ్ళనొప్పులు మీ సమస్యలైతే...	99-00
24. యోగామంత్ర	63-00
25. యోగా మండే టు సండే	63-00
26. హెర్బల్ మెడిసిన్-హెల్త్టుడే	99-00
27. హెల్త్ఫైల్	108-00
28. వస్తుగుణపాఠం	250-00
29. రసాయన వాజీకరణ తంత్రం	150-00
30. వస్తుగుణ మకరందం	400-00
31. నాటువైద్యం -(కేస్బైండ్)	360-00
32. నాటువైద్యం (చిన్నది)	99-00
33. ప్రాణాయామము-యోగ	63-00

9. అయ్యప్ప - భవానీ రకాలు

1. శ్రీ అయ్యప్ప లీలామృతం	30-00
2. శ్రీ అయ్యప్ప భజనపాటలు	63-00
3. శ్రీ అయ్యప్ప పూజాకల్పం	20-00
4. శ్రీ అయ్యప్ప భక్తి గీతాలు	20-00
5. హారతిగైకొనుమా	40-00
6. శ్రీ అయ్యప్ప దీక్ష F	10-00
7. శ్రీ అయ్యప్ప భజనమాల F	10-00
8. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యపూజ P	10-00

9. శ్రీ అయ్యప్ప నిత్యనియమావళి P	10-00
10. భవానీదీక్ష (శ్రీ భవానీ లీలామృతం)	36-00
11. దేవీలీలామృతం	99-00
12. శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	20-00
13. దేవీ భక్తిగీతాలు	20-00
14. భవానీదీక్ష P	10-00
15. దేవీ భక్తిమాల F	10-00
16. శ్రీ అయ్యప్ప భజనావళి	120-00
17. అయ్యప్పపూజావిధి (జేసుదాసుసాంగ్స్‌తో)	24-00

10. భజనలు - కీర్తనలు

1. అన్నమయ్య కీర్తనలు	20-00
2. శ్రీరామదాసు కీర్తనలు	20-00
3. సర్వదేవతా మంగళహారతులు	20-00
4. వసుంధర మంగళ హారతులు	25-00
5. సౌభాగ్య దేవతా మంగళహారతులు	36-00
6. సర్వదేవతా భజనలు	36-00
7. చిట్టి పొట్టి పాటలు	10-00
8. జాతీయ గీతాలు	10-00
9. దేశభక్తి గీతాలు	36-00
10. పండుగలు-పుణ్యక్షేత్రాలు భక్తిగీతాలు	36-00
11. గొబ్బిళ్ళపాటలు,లాలిపాటలు,కోలాటపాటలు	36-00
12. అన్నమయ్య సంకీర్తనలు	99-00
13. పెళ్ళిపాటలు-స్త్రీలపాటలు	36-00
14. భక్తానంద భజనకీర్తనలు(ఓల్డ్‌సినీస్టైల్)	36-00
15. సర్వదేవతాభక్తిమణిమాల	36-00
16. బతుకమ్మ ఉయ్యాల పాటలు	36-00
17. అన్నమయ్య సంకీర్తనానిధి(1000కీర్తనలు)	270-00

11. హిట్స్ సాంగ్స్

1. ఘంటసాల భక్తిగీతాలు-భగవద్గీత	36-00
2. ఎస్.పి.బాలు భక్తిగీతాలు	36-00
3. ఘంటసాల సుమధురగీతాలు	99-00
4. పి. సుశీల సుమధురగీతాలు	99-00

5. ఎస్.పి. బాలు సుమధురగీతాలు	99-00
6. ఎస్.జానకి సుమధురగీతాలు	99-00
7. వేటూరి సుందరరామమూర్తిహిట్స్	99-00
8. సర్వదేవతా సినీభక్తిగీతాలు	99-00

12. స్త్రీలకు ఉపయుక్త పుస్తకములు

1. శ్రీకాంతామణి వంటలు (వెజ్)	63-00
2. శ్రీకాంతామణి వంటలు (నాన్ వెజ్)	63-00
3. శాకాహార వంటలు	30-00
4. మాంసాహారవంటలు	30-00
5. చిట్టిచిట్కాలు	30-00
6. అందానికి చిట్కాలు	30-00
7. పిల్లల పేర్లు (పెద్దది)	30-00
8. పిల్లల పేర్లు (చిన్నది)	10-00
9. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ శారీబోర్డర్స్	36-00
10. లేటెస్ట్ ఎంబ్రాయిడరీ డిజైన్స్	36-00
11. చిన్నారులకు చిరుతిళ్ళు	30-00
12. పసందైన ఫాస్ట్ ఫుడ్ వంటలు	30-00
13. పలావ్లు, ఫ్రైడ్ రైస్లు, వెరైటీరైస్లు	30-00
14. వేపుళ్ళు-ఇగుర్లు	30-00
15. బ్రేక్ ఫాస్ట్ వంటలు	30-00
16. పండుగలలో చేసుకొనే పిండివంటలు	30-00
17. మైక్రోవేవ్ వంటలు	99-00
18. సర్వదేవతాభక్తిమాల	36-00
19. పిల్లలపేర్లు (బాబు)	36-00
20. పిల్లలపేర్లు (పాప)	36-00
21. మోడ్రన్ మెహంది (గోరింటాకు డిజైన్స్)	36-00
22. మోడ్రన్ పిల్లలపేర్లు	99-00
23. నోరూరించే నాన్ వెజ్ వంటలు	99-00
24. మోడ్రన్ టైలరింగ్ (లేడీస్ & జంట్స్)	99-00

వివిధ రకాలు

ఎందరోమహానుభావులు	270-00
యోగాసనాలు	36-00
సూర్యనమస్కారములు	36-00
పొడుపు కథలు (చిన్నవి)	10-00

హిందీ-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
ఇంగ్లీషు-తెలుగు-స్వబోధిని	20-00
జనరల్ నాలెడ్జ్	20-00
నూరు ఎక్కాలు	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్	10-00
1-100 టేబుల్ బుక్ (క్రాస్ సైజు)	4-50
శ్రీరామకోటి	27-00
శ్రీశివకోటి	27-00
మేజిక్	30-00
అంకెలతో గారడీ	30-00
హృదయస్పందన (కవితలు)	30-00
వాత్స్యయన కామసూత్రాలు	36-00
ఎ.పి.టూరిస్ట్ గైడు	36-00
ఇంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
మహేంద్రజాల రహస్యాలు	30-00
శరీరభాష (బాడీ లాంగ్వేజ్)	99-00
క్రియాయోగం	36-00
ఆనందంగా జీవిద్దాం	99-00
హరిశ్చంద్ర నాటకం	50-00
వాత్సయనకామసూత్రాలు	99-00
పంచసాయకం	99-00
రతిరహస్యాలు	99-00
అనంగరంగం (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
శృంగారకేళి (కంభంపాటి స్వయంప్రకాష్)	99-00
గాయత్రీవిజ్ఞాన్	99-00
చింతామణి (నాటకం)	50-00
బాలనాగమ్మ	50-00
కాళహస్తి స్త్రీల వ్రతకథలు	36-00
కాళహస్తి రామాంజనేయ యుద్ధం(బదిరెడ్డి)	50-00
కాళహస్తి గోవింద నామాల భగవద్గీత	36-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు చింతామణి	99-00
కాళహస్తి గృహవాస్తు మర్కాలు (బైండు)	63-00
రామరాయవాస్తుశాస్త్రం(ముద్రగడరామారావు)	90-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.హనుమాన్ చాలీసా	10-00
ఎం.ఎస్.ఆర్.సుందరకాండ	80-00
బ్రహ్మాంగారిజీవితచరిత్ర (జవంగుల)	125-00
శ్రీ ఆదిశంకరాచార్య దివ్యచరితామృతం	40-00

కాశీరామేశ్వర మజలీ కథలు	63-00
శ్రీలలితాసహస్రనామము(భాస్కరభాష్యం)	600-00
ప్రకృతిసిద్ధాంతములు-వేదవిజ్ఞానము-ఫలితజాతక సూత్రములు	595-00
ముదుండి విశ్వనాథరాజుగారి గ్రంథములు	
విశ్వకర్మ ప్రకాశము	80-00
ప్రాచీనవాస్తుశాస్త్రాలు-ఆధునికవాస్తుపరిశీలన	250-00
నారద సంహిత	150-00
వాస్తురాజవల్లభము-మూలానువాదము	60-00
మయమతము - వచనము	80-00
బృహత్సంహిత - వచనము	160-00
వాస్తువిజ్ఞానజ్యోతి
పురోహిత దర్శని (గోరసవీరభద్రాచార్య)
విశ్వకర్మవాస్తువిద్యారహస్యములు
వాస్తు విజ్ఞాన చంద్రిక
మహాదశా పారిజాతం
వాస్తు నారాయణీయం	120-00
యోగావళీఖండం	120-00
ముహూర్తసింధువు	150-00
సర్వార్థచంద్రిక (4భాగాలు)	1208-00
మీరే న్యూమరాలజిస్ట్ (డావూడ్)	370-00
నిర్ణయసింధు (2భాగాలు)	590-00
సాయి...	45-00
శ్రీ దుర్గానందలహరి	200-00
ఆరతిసాయిబాబా	11-00
ప్రతిష్ఠకల్పః(సాగి నరసింహమూర్తి)	500-00
తాజుద్దీన్బాబా సచ్చరిత్ర	100-00

**సుమారు 100 సం॥రాలునాటి ప్రాచీన ప్రతులు తిరిగి
ఈ క్రింది గ్రంథములు ప్రచురించబడినవి.**

శ్రీరామ మంత్రానుష్ఠానము	300-00
శ్రీరామనవరాత్రోత్సవకల్పః	300-00
సీతారామ కథా సుధ అయోధ్యకాండ	200-00
సీతారామ కథా సుధ బాలకాండ	150-00
అరణ్యకాండ	100-00
శ్రాద్ధము ఎందుకు పెట్టాలి ? షోడశ సంస్కారములు	200-00
స్మార్త కాపర్ది కారికలు	200-00
నపుంసక సంజీవనము, వైద్య శిరోమణి	200-00
విషవైద్య చింతామణి	200-00

హేమాద్రి సూరిణా ప్రాయశ్చిత్తాధ్యాయః	300-00
సర్వమూలికా గుణరత్నాకరం	300-00
ఆపస్థంబీయ ధర్మసూత్రాలు	300-00
సర్వశాంతి దర్పణం - అపర ప్రయోగ దర్పణం	200-00
గణకరంజని	200-00
సంతాన దీపిక	200-00
తిథినిర్ణయ కాణ్డః	250-00
ముహూర్త దర్పణం	200-00
జ్యోతిష శాస్త్ర రత్నము (శ్రీపతిజాతక పద్ధతి)	250-00
లఘుతాచకము	200-00
శ్రీ వైఖనస పైతృమేదిక ప్రయోగః	300-00
స్మృతి రత్నాకరము (ధర్మశాస్త్రం)	400-00
జాతకామృతతసారం	300-00
జాతక బోధిని	300-00
సంగీత విద్యాదర్పణం	300-00
సంగీత సర్వార్థసారసంగ్రహం	300-00
ముహూర్త మార్తాండం(టీకతాత్పర్యం)	450-00
జాతకరహస్యం	200-00
రాజమార్తాండం	200-00
ఆయుర్దాయదీపిక	200-00
వైద్యామృతం	200-00
అనుపానమంజరీ	200-00
నవగ్రహశాంతి విధానం-ఉదకశాంతి విధిః	200-00
చికిత్సరత్నము	200-00
స్వరచింతామణి	200-00
ద్వాదశలోహ భస్మవిధానం	200-00
దైవజ్ఞయశో విభూషణం	200-00
అనుపాన రత్నకరము	200-00
కాలామృతము	250-00
దైవజ్ఞకర్ణామృతము	300-00
రసేంద్ర చింతామణి	300-00
రసరత్న సముచ్ఛయం	300-00
వస్తుగుణరత్నాకరము	300-00
హోరానుభవదర్పణము	360-00
విశ్వకర్మ ప్రకాశిక వాస్తుశాస్త్రము	250-00
స్త్రీజన కల్పవల్లి	450-00
సంగీత సర్వార్థ సంగ్రహం	300-00
సంగీత సుధాసంగ్రహము	250-00
అర్క ప్రకాశము	200-00
సంగీత మార్తాండము	200-00
సంగీత ప్రథమబోధిని	200-00

వైద్యకల్పతరువు	200-00
రసప్రదీపిక	250-00
గణకానందము	250-00
శ్రీ లలితాసహస్రనామావళిః-వివరణాత్మక భావంతో	200-00
నవచండీ వేదోక్త శ్రీ దేవీ పూజాకల్పం	200-00
శ్రీ గాయత్రీ అనుష్ఠాన తత్త్వప్రకాశిక	360-00
సంగీతమార్తాండము	250-00
సారావళి	360-00
భేషజకల్పము	200-00
గురుశిష్య ఆయుర్వేద వైద్యచింతామణి	360-00
జాతకమణి	200-00
సర్వశకున ప్రకాశిక	200-00
యాజుష ప్రయోగ చంద్రిక	250-00
శిక్షావల్లీ-ఆనందవల్లీ-భృగువల్లీ	300-00
వసంతరాజ శకునము	250-00
తొట్టి వైద్యం	450-00
జ్యోతిష సిద్ధాంత సంగ్రహము (పంచాంగ గణితం)	300-00
సహస్ర యోగప్రకాశిక	300-00
శ్రీవిద్యారహస్యం	290-00
మహర్షుల చరిత్ర 1,3 300+300	
వేంకట సోమయాజీయం అను ధర్మశాస్త్రకాండము	250-00
శ్రీఆంజనేయం	216-00
రాశితుల్యవత్సర ఫలితం	200-00
నాడి జ్యోతిష విశ్లేషణ	400-00
రహస్యకుక్కుటశస్త్రం	300-00
స్త్రీ ధర్మరత్న బాండాగారము	200-00
శైవోత్సవరత్నాకరం	300-00
యాజుషప్రయోగ చింతామణి	300-00
సుస్వర ఋగ్వేద ప్రయోగదర్శిని	300-00
ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహం	300-00
వశిష్ట సంహిత	360-00
హోమియోపతి గృహవైద్యం	200-00
వ్రతచూడామణి	300-00
వైశ్యధర్మప్రకాశిక	300-00
ఆలయ నిత్యార్చన పద్ధతి	200-00
స్మృతిముక్తాఫలం	300-00
ఆపస్తంబయల్లాజీయమ్	300-00
జ్యోతిషశాస్త్రసంగ్రహము	200-00
కర్మవిపాకాఖ్యాయం	360-00
ముహూర్త రత్నావళి	250-00
సుబివిలోచనం	300-00
ఉత్తర కాలామృతం	200-00
సర్వవిషయ సర్వస్వసంగ్రహం	200-00

అరుదైన పాత పంచాంగములు, వ్రతకథలు,
పురాణములు,ఆరాధన గ్రంథములు,
సుప్రభాతములు,మహాత్మ్యములు, సహస్రనామములు,
పూజావిధానములు, స్తోత్రాలు, ప్రామాణిక గ్రంథములు,
కథలు, జ్యోతిష, వాస్తు, వైద్య, మంత్రశాస్త్రాది ఆధ్యాత్మిక
గ్రంథములకు

మోహన్ పబ్లికేషన్స్

ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

కోటగుమ్మం, అజంతా హోటల్ ఎదుట,
రాజమహేంద్రవరం.

www.mohanpublications.com

From :

☎ : 0883-246 25 65

MOHAN PUBLICATIONS

Fort Gate, Opp : Ajanta Hotel
Rajahmundry-533 101 (a.p.)

mohAN
P U B L I C A T I O N S
ఆధ్యాత్మిక గ్రంథనిలయం

ఉచిత Pdf బుక్స్ కై : - www.granthanidhi.blogspot.in

ఆధ్యాత్మిక, జ్యోతిష, వాస్తు, ఆయుర్వేద,
మంత్రశాస్త్రాది అనేక విషయాలు
తెలుసుకోండి... ఫేస్ బుక్
MOHAN PUBLICATIONS
పేజ్ లైక్ చేయండి.

THE TREASURE OF PAGES
FIRST EVER TELUGU FREE E-BOOKS
DOWNLOADING WEB PORTAL
www.granthanidhi.com

 Kinige.com

మా ఇ-బుక్స్ కినిగె ద్వారా కానుకలు
చేసుకొనే వచ్చును.

 dailyhunt

మా ఇ-బుక్స్ డైలీహంట్ ద్వారా
అత్యధిక డిస్కంట్ ఆఫర్ లో లభించును.